

การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม

โดย
พระอนันชัย อุ่นหะวงษ์

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

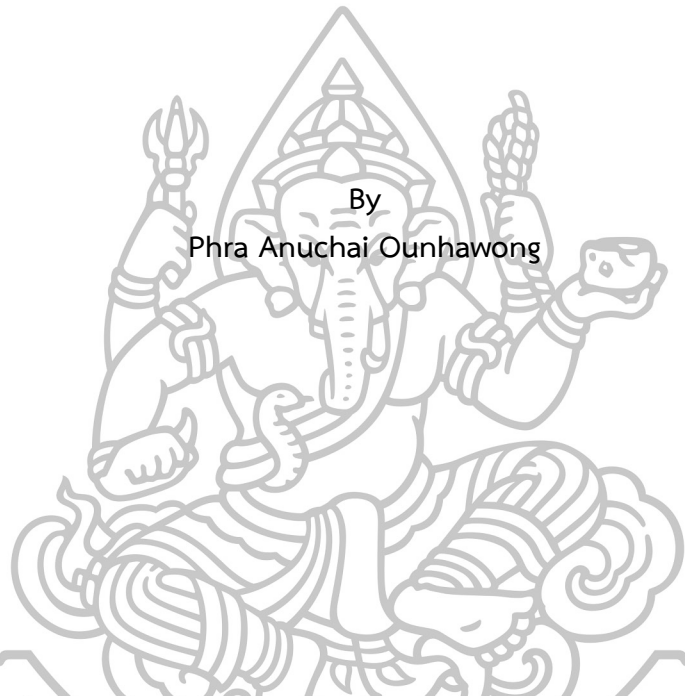
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

PERSONNEL PERFORMANCE OF PHRAPARIYATTIDHAMMA SCHOOLS
IN NAKHON PATHOM

By
Phra Anuchai Ounhawong

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree

Master of Education Program in Educational Administration

Department of Educational Administration

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2015

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้การค้นคว้าอิสระเรื่อง “การปฏิบัติงาน บุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม” เสนอโดย พระอนุชัช อุณหะวงษ์ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ธารทัศน์วงศ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มัทนา วังณอมศักดิ์

คณะกรรมการตรวจสอบการค้นคว้าอิสระ

.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายสุดา เตียเจริญ)

...../...../.....

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นุชนรา รัตนศิริประภา)

...../...../.....

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มัทนา วังณอมศักดิ์)

...../...../.....

54252338: สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คำสำคัญ: การปฏิบัติงานบุคคล / โรงเรียนพระปริยัติธรรม

พระอนุชัช อุณหะวงษ์: การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
ในจังหวัดนครปฐม. อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ: ผศ.ดร.มัทนา วังถนอมศักดิ์. 136 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม) แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้บุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาใน
จังหวัดนครปฐม เป็นหน่วยวิเคราะห์ ประชากรประกอบด้วย ผู้จัดการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ
ครูและบุคลากร รวมทั้งสิ้น 49 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ การปฏิบัติงาน
บุคคล ตามคู่มือปฏิบัติงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาและแบบสัมภาษณ์เพื่อหาแนว
ทางการพัฒนาการปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ
การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม
โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ด้าน โดยเรียงค่ามัธยฐานเลข
คณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้การมีความสัมพันธ์กับชุมชน การพัฒนาความสามารถในทางวิชาการ การ
พัฒนาผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ และการดำรงชีวิตที่เหมาะสม

2. แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัด
นครปฐมพบว่า ควรส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแก่ผู้เรียนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี
การวิจัยในชั้นเรียน เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน เป็นรายบุคคล ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในการ
ดำรงชีวิต มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความดีงาม ตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาโดย
ใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกวัดโดยขอความร่วมมือจากชุมชน มี
การเผยแพร่หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาแก่ชุมชนและประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีผู้เรียน

ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลายมือชื่อนักศึกษา

ปีการศึกษา 2558

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

54252338: MAJOR : EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEY WORDS: PERSONNEL PERFORMANCE / PHRAPARIYATTIDHAMMA SCHOOLS

PHRA ANUCHAI OUNHAWONG: PERSONNEL PERFORMANCE OF
PHRAPARIYATTIDHAMMA SCHOOLS IN NAKHON PATHOM. An INDEPENDENT STUDY
ADVISOR : ASST.PROF. MATTANA WANGTHANOMSAK, Ph.D. 136 pp.

This research aimed to find 1) The personnel performance of Phrapariyattidhamma schools in Nakhon Pathom and 2) The personnel performance development guidelines for Phrapariyattidhamma schools in Nakhon Pathom. The populations consisted of the managers, directors, vice directors, and school personnel; with the total of 49. The research instruments were a questionnaire concerning the personnel performance of Phrapariyattidhamma schools and interview. The statistics were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, and content analysis.

The results were as found that :

1. The personnel performance of Phrapariyattidhamma schools in Nakhon Pathom, as a whole and as an individual, was found at high level; ranking from the highest mean to the lowest mean are community relationship, the development of academic ability, development of learners, learning Management and suitable of living.
2. The personnel performance development guidelines for Phrapariyattidhamma schools in Nakhon Pathom were that teachers should arrange the student-centered learning activities, encourage teachers to conduct classroom research to help develop each student's academic proficiency, support students to acquire necessary life skills, help students to mature academically, spiritually, and emotionally, use different learning medias, innovations, and technology to support student's learning within and outside the school (temple) via community supports, propagating Buddhism Dhamma to the communities, and be role model for the students.

Department of Educational Administration

Graduate School, Silpakorn University

Student's signature.....

Academic Year 2015

An Independent Study Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่ง เพราะได้รับความกรุณาช่วยเหลืออย่างดีจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มัทนา วัฒนอมศักดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษา การค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ กำกับดูแล แนะนำ ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี รวมทั้ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายสุดา เตียเจริญ ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นุชนรา รัตนศิริ ประภา ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาและข้อบกพร่องต่างๆ จนสำเร็จเรียบร้อย ถูกต้องโดยสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความเมตตากรุณาเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ พร้อมทั้งขอขอบพระคุณท่านคณาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษาทุกท่าน ที่ใช้ระสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ประสบการณ์ต่างๆ และให้กำลังใจในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณบูรพคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทั้งปวง และให้ กำลังใจในการ ศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ขอกราบขอบพระคุณ พระมหา ดร.โกรรวรรณ ชินทตฺติโย, นางสาว อรทัย นุตระดิษฐ์ และนางสาวนวรรตน์ พุนไย ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือทั้งในด้านเนื้อหา ระเบียบภาษา ความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครู และบุคลากร ของโรงเรียนวัดสิริกาญจนารามและ ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดไชยชุมพลชนะ สงคราม ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้เครื่องมือ และขอขอบพระคุณ ผู้จัดการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครูและบุคลากร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเสนาหา และโรงเรียนพระปริยัติธรรมมหาสวัสดิ์วิทยา ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและจัดเก็บข้อมูลในครั้งนี้

คุณค่าในแห่งความพยายามในครั้งนี้ขอมอบแต่ บิดา มารดา และสมาชิกในครอบครัวของผู้วิจัยทุกท่านที่เป็นกำลังใจสำคัญเสมอมา ขอขอบคุณเพื่อนร่วมงาน ตลอดจนเพื่อนนักศึกษา ภาควิชาการบริหาร การศึกษา รุ่นที่ 31 ที่ให้ความช่วยเหลือในทุกด้านจนทำให้การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี.

สารบัญ

		หน้า
	บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
	บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
	กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
	สารบัญตาราง.....	ณ
	สารบัญแผนภูมิ.....	ญ
	บทที่	
1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	ปัญหาของการวิจัย.....	3
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
	ข้อคำถามของการวิจัย.....	4
	สมมติฐานของการวิจัย.....	5
	ขอบข่ายของการวิจัย.....	5
	ขอบเขตของการวิจัย.....	7
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2	วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	9
	การปฏิบัติงานบุคคล.....	9
	ความหมายของการปฏิบัติงานบุคคล.....	10
	ความสำคัญของการปฏิบัติงานบุคคล.....	11
	การปฏิบัติงานบุคคลตามคู่มือการปฏิบัติงานโรงเรียนพระปริยัติ ธรรม แผนกสามัญศึกษา.....	37
	โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา.....	61
	ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัด นครปฐม.....	67
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	71
	งานวิจัยในประเทศ.....	71
	งานวิจัยต่างประเทศ.....	77
	สรุป.....	79
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	81
	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	81
	ระเบียบวิธีวิจัย.....	82
	แผนแบบการวิจัย.....	82
	ประชากร.....	82
	ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา.....	83
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	84

บทที่		หน้า
	การสร้างเครื่องมือ.....	85
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	86
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
	สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	86
	สรุป.....	87
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	88
	ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม..	88
	ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานบุคคลของ	
	โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม....	89
	ตอนที่ 3 การวิเคราะห์แนวทางการปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียน	
	พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม.....	98
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	100
	สรุปผลการวิจัย.....	100
	อภิปรายผล.....	101
	ข้อเสนอแนะ.....	104
	รายการอ้างอิง.....	106
	ภาคผนวก.....	111
	ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือ.....	112
	ภาคผนวก ข หนังสือขอตกลงเครื่องมือ.....	115
	ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ.....	118
	ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	122
	ภาคผนวก จ เครื่องมือในการวิจัย.....	125
	ประวัติผู้วิจัย.....	136

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า	
1	ประชากร.....	83
2	สถานภาพ ส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	88
3	การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม.....	90
4	การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดนครปฐม ด้านการจัดการเรียนรู้.....	90
5	การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดนครปฐม ด้านการพัฒนาผู้เรียน.....	92
6	ปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้าน การพัฒนาความสามารถในทางวิชาการ.....	94
7	การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้าน การมีความสัมพันธ์กับชุมชน.....	95
8	การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้านดำรงชีวิตที่เหมาะสม.....	97

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่ หน้า

1	ขอบข่ายของการวิจัย.....	6
2	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
3	โครงสร้างการบริหารจัดการ การศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา.....	64
4	โครงสร้างการบริหารงาน 4 ฝ่าย.....	67

บทที่ 1

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ได้วางแผนยุทธศาสตร์เพื่อรองรับสถานการณ์ที่ประเทศไทยจะต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งภายนอกและภายในประเทศที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น นับว่าเป็นทั้งโอกาสและความเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะข้อผูกพันที่ประเทศไทยจะเข้าร่วมเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 จึงจำเป็นต้องนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่พร้อมทั้งเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้นมาใช้ในการเตรียมความพร้อมให้แก่คน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม¹ ดังนั้น การพัฒนาคนหรือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นการพัฒนาที่จำเป็นอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน เพราะมนุษย์คือสิ่งที่เป็นทั้งจุดเริ่มต้นและเป้าประสงค์ของการพัฒนาทั้งปวง และเครื่องมือในการพัฒนาคนนั้นไม่มีสิ่งใดสำคัญเท่ากับการให้คนได้รับการศึกษา เพราะการศึกษามีความสำคัญต่อกระบวนการสร้างคนให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นแก่การดำเนินชีวิต มีลักษณะนิสัยที่ดี ตลอดจนมีความพร้อมที่จะต่อสู้เพื่อตนเองและสังคมสามารถประกอบการทำงานอาชีพได้ อีกทั้งช่วยให้คนเจริญงอกงามทั้งทางปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคมด้วย²

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในวัด มีพระสงฆ์เป็นผู้ดำเนินการขอจัดตั้ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยการให้การศึกษาแก่พระภิกษุสามเณร ทั้งในส่วนของความรู้ทางพระพุทธศาสนาที่เรียกว่าพระปริยัติธรรม แผนกธรรม และแผนกบาลี ควบคู่ไปกับการให้การศึกษาวิชาการในสายสามัญชั้นพื้นฐานใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรของการศึกษาในระบบ มีครูที่เป็น บรรพชิตและครูคฤหัสถ์เป็นผู้สอน ดำเนินงานโดยการรับเยาวชนชายที่สนใจเข้ามาบรรพชาเป็นสามเณรแล้วให้เข้ารับการศึกษาจนจบหลักสูตร ปัจจุบันมีโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กระจายอยู่ในทุกภูมิภาคของประเทศ รวมจำนวน 409 โรงเรียน³

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อสถานการณ์ของประเทศมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม รวมทั้งเทคโนโลยี เครื่องมืออุปกรณ์การสื่อสารต่าง ๆ ก็เจริญมากขึ้น พระภิกษุ

¹ สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559), (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท. 2555), 20.

² พนม พงษ์ไพบูลย์, การพัฒนาคน, (กรุงเทพฯ: พิมพ์อักษร, 2546), 9-12.

³ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, “รายชื่อโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ประจำปี 2555”, 1.

สงฆ์สามเณรจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในทางวิชาการทางโลกมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างสอดคล้องกับยุคสมัย เนื่องจากสภาพการศึกษาของคณะสงฆ์ที่เป็นอยู่ ยังคงเน้นที่การศึกษาด้านธรรมะและภาษาบาลีเพื่อให้เข้าใจเนื้อหาพระธรรมวินัยอย่างเดียว ซึ่งไม่สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้จึงนำไปสู่ การพัฒนาปรับปรุงการศึกษาของคณะสงฆ์ในรูปแบบใหม่

มหาเถรสมาคมร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้จัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2514 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระภิกษุสงฆ์ สามเณร ให้มีความรู้และประสบการณ์ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวิทยาการสมัยใหม่ ทำให้ผู้เรียนเป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนาหรือเป็นประชากรที่มีคุณภาพดีของสังคม อีกทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้เด็ก ๆ ที่ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมได้รับการศึกษาอีกทางหนึ่งด้วย

แต่เดิม การศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ แต่ปัจจุบันสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี เป็นโรงเรียนที่เปิดการเรียนการสอนพระภิกษุสงฆ์สามเณร เปิดทำการเรียนการสอนวิชาสามัญ และวิชาพระปริยัติธรรมระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีการประยุกต์วิชาพระพุทธศาสนาและวิชาสามัญเข้าด้วยกัน วิชาที่เปิดสอนมี 9 หมวด คือ ธรรมวินัย บาลี ภาษาไทย ศาสนปฏิบัติ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ และสุขศึกษาโดยใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายของกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อพระภิกษุสงฆ์สามเณรเรียนจบแล้วมีศักดิ์และสิทธิ์เท่าเทียมกับโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายของกระทรวงศึกษาธิการทุกประการ และถ้าพระภิกษุสงฆ์สามเณรเหล่านี้ ลาสิกขาบทไปแล้วก็สามารถเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาของรัฐหรือเข้ารับราชการสร้างประโยชน์ความก้าวหน้าให้แก่ตนเองและสังคมสืบต่อไปได้⁴

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จะเสริมสร้างคุณประโยชน์การศึกษาให้แก่ผู้ด้อยโอกาสในสังคมได้พบแสงสว่างทางปัญญาอย่างมากก็ตาม แต่จากการดำเนินงานที่ผ่านมาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อยู่ในขอบเขตจำกัดและไม่สามารถสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึง และยังประสบสภาพปัญหาทางด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคลากร และการบริหารงานทั่วไปอยู่อย่างมาก เช่น จากบันทึกการประชุมประธานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ครั้งที่ 3 วันที่ 30 เมษายน ประจำปี 2547 ณ ห้องประชุมโรงเรียนมหาวิทยาลัย วัดชุนจิตธรรมาราม อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กล่าวว่า การบริหารการจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ทั้ง 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคลากร และการบริหารงานทั่วไป ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ขาดความชำนาญในการวางแผนบริหารจัดการ ขาดครูสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ต้องอาศัยครูพิเศษจากหน่วยงานและโรงเรียนอื่น ครูและบุคลากรขาดขวัญกำลังใจไม่มีความมั่นคงในวิชาชีพ เนื่องจากเป็นลูกจ้างของโรงเรียน ส่วนใหญ่ไม่ได้รับค่าตอบแทนตามวุฒิ ขาดสวัสดิการเป็นเหตุให้ครูและบุคลากรมีอัตราการ

⁴ กิตติ ธีรคันต์, เทคนิคการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ม. ต้น และ ม. ปลาย. (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา. 2544), 4.

เข้าออกอยู่บ่อยครั้ง และสถานศึกษาส่วนใหญ่ขาดงบประมาณ ขาดเอกสารตำราเรียน คู่มือครู วัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน และอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ ต้องใช้ศาลาวัดหรือกุฏิเป็นสถานที่ทำการเรียนการสอน จึงเป็นช่องทางทำให้การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ไม่เป็นที่แพร่หลาย และทำให้การบริการแก่ประชาชนผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร⁵

ปัญหาของการวิจัย

การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ทั้ง 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคลากร และการบริหารงานทั่วไป ไม่ได้ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เพราะการวางแผนพัฒนาการเรียนการสอนไม่ต่อเนื่องและไม่ชัดเจน ส่วนใหญ่ยังขาดบุคลากร งบประมาณ เอกสารตำราเรียน อุปกรณ์ อาคารสถานที่และห้องสมุดหรือแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของครูและนักเรียน สาเหตุดังกล่าวนี้ ส่งผลให้การบริหารและการจัดการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนแนวทางในการแก้ไขพัฒนา⁶ ส่วนด้านการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม ในปัจจุบัน พบว่ามีปัญหาทางด้านบุคลากร คือ มีการเข้า-ออกบ่อย ทำให้การทำงานไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร⁷ จากการดำเนินการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา มีบทบาท 2 ประการ คือ ประการแรกการศึกษาของคณะสงฆ์ทำหน้าที่เป็นสถาบันฝึกอบรมศาสนทายาท คือ ให้การศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรที่จะทำหน้าที่เป็นผู้สืบต่ออายุของพระพุทธศาสนาต่อไป บทบาทประการที่สองคือเป็นทางฝ่ายให้ออกาสของผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาในระบบการศึกษาของรัฐให้มีโอกาสได้รับการศึกษา จากบทบาททั้งสองประการนี้ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จึงประสบปัญหาหลายประการ ประกอบไปด้วย ปัญหาด้านการบริหารและการดำเนินการ โดยการบริหารจัดการนั้นเป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าอาวาสแต่ละวัดหรือแต่ละท้องถิ่นดำเนินการเอง ทำให้การศึกษาคณะสงฆ์มาจูดยีนและระบบที่แน่นอนไม่ได้ การบริหารและการดำเนินการแบบต่างคนต่างทำจึงหาประสิทธิภาพไม่ได้ แต่ละวัดก็จะจัดตามทุนและกำลังของตน ข้อสำคัญ คือ การเอาใจใส่ของเจ้าอาวาสด้วย ครูผู้สอนตามวัดในส่วนภูมิภาคส่วนมากก็เป็นเจ้าอาวาสทำการสอนเองและหาครูมาทำการสอน การสอนส่วนใหญ่จึงเป็นแบบท่องจำ ทำให้สภาพการเรียนส่วนใหญ่ผู้เรียนจะเกิดความเบื่อหน่าย ไม่สนใจเรียน ประกอบกับเจ้าอาวาสส่วนมากมีภาระในด้านอื่นๆ มากอยู่แล้ว ทำให้ไม่มีเวลามากพอที่จะบริหารและดำเนินการจัดการศึกษาของพระภิกษุสามเณรให้มีประสิทธิภาพ⁸

⁵ สำนักงานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม กลุ่มที่ 3, “รายงานการประชุม ครั้งที่ 3”, 2553, 2.

⁶ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์, *ไนต์ยอบริหาร*, (กรุงเทพฯ: บพิศการพิมพ์, 2548), 21.

⁷ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1, *เอกสารสรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา*, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2554), 11.

⁸ สุภัทร ปัญญาที่ป และคณะ, *รูปแบบและยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาและการเผยแผ่ศาสนาธรรมของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาวัดราชบุรณาราม*, (กรุงเทพฯ: วิ.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น, 2549), 55.

จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารหรือเจ้าอาวาสจะต้องวางนโยบายในการปฏิบัติงานบุคคล ทั้งด้านการบริหารและการจัดการเรียนการสอนให้เป็นระบบ เพื่อให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในด้านการปฏิบัติงานบุคคลมีความชัดเจนในการปฏิบัติงานทั้งด้านการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาความสามารถทางด้านวิชาการ การมีความสัมพันธ์กับชุมชน และการดำรงชีวิตที่เหมาะสม การปฏิบัติงานบุคคลมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้การพัฒนาเกิดขึ้น ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของโรงเรียน ตลอดจนคุณภาพและสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา เนื่องจากหลักในปฏิบัติงานบุคคลขาดความชัดเจน การปฏิบัติงานก็ขาดประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลต่อผู้เรียนอีกด้วย อีกปัญหาหนึ่ง คือชุมชนยังมิได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานอย่างแท้จริง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานหรือชุมชนมีหน้าที่เพียงการบริจาคทรัพย์สิน การสนับสนุนโรงเรียนตามที่ได้รับกรรองขอเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งในข้อเท็จจริงนี้ทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและชุมชนของโรงเรียนไม่มีความผูกพันกับโรงเรียน ชุมชนยังมิมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างจริงจังทำให้โรงเรียนขาดการระดมทุนเพื่อทำให้โรงเรียนก้าวหน้าเท่าที่ควร การให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนการศึกษา ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ยังน้อยเกินไป เนื่องจากขาดการประชาสัมพันธ์ หรือขาดการติดต่อประสานงานอย่างเป็นระบบ จึงทำให้ชุมชนไม่ทราบวัตถุประสงค์ของการศึกษาของทางโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาหรือทางวัด ถ้าหากมีการประชาสัมพันธ์หรือการติดต่อกับชุมชนหรือภาคเอกชน อาจทำให้กิจกรรมหรือโครงการของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา จะทำให้การจัดการศึกษามีคุณภาพและได้รับการยอมรับตลอดจนได้รับความสนับสนุนความอนุเคราะห์จากชุมชนเป็นอย่างดี จะทำให้การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีการพัฒนาที่ดีขึ้นต่อไป เนื่องจากบุคลากร ปฏิบัติงาน ที่มีประสิทธิภาพมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในอันที่จะช่วยผลักดันและขับเคลื่อนให้ภารกิจที่ได้รับมอบหมายสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามทิศทางที่กำหนด ตลอดจนการดำรงชีวิตที่เหมาะสมของบุคลากรในด้านคุณธรรมจริยธรรม เป็นแม่แบบที่ดีของผู้เรียน มีหลักธรรมในการดำรงชีวิตจะส่งผลต่อภาพลักษณ์ของโรงเรียน และเกิดประสิทธิผลต่อหน่วยงานและระบบงานโดยรวมได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อทราบการปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม
2. เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม

ข้อคำถามของการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการหาคำตอบการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดข้อคำถามของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับใด
2. แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม เป็นอย่างไร

สมมติฐานการวิจัย

การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับปานกลาง

ขอบข่ายของการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอตามแนวคิดของ แคทซ์ และคาห์น (Katz and Kahn) ที่กล่าวว่า องค์การเป็นระบบหนึ่งซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญคือ ปัจจัยนำเข้า(input) เป็นเริ่มต้นและเป็นตัวจักรสำคัญในการปฏิบัติงานขององค์การ กระบวนการ (process) เป็นการนำปัจจัยทางการบริหารทุกประเภทมาใช้ดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นระบบและผลผลิต (output) เป็นผลที่เกิดจากกระบวนการที่นำปัจจัยมาปฏิบัติ โดยมี สิ่งแวดล้อม (context) เป็นปัจจัยที่มีผลต่อ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตอันเนื่องมาจากเป็นระบบเปิดที่มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมตลอดเวลา ขณะเดียวกัน ธรรมชาติของระบบจะต้องมีการให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ระบบยืนยาวอยู่ได้ อาจเป็นสิ่งที่คาดไว้หรือไม่ เคยคาดว่าจะเกิดขึ้น⁹ ซึ่ง เซอร์เมอร์ฮอร์น และฮันท์(Schermerhorn and Hunt) กล่าวว่า การปฏิบัติงาน หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลปฏิบัติเพื่อภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายประสบ ความสำเร็จ ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงาน ได้แก่ ตัวแปรดังต่อไปนี้ 1) คุณลักษณะเฉพาะของบุคคล ความรู้ และทักษะประสบการณ์ในการทำงาน ซึ่งจะสัมพันธ์กับการปฏิบัติงาน กล่าวคือคุณลักษณะเฉพาะของบุคคลต้องเหมาะสมกับงานนั้น จึงจะส่งผลให้เกิดความสามารถในการปฏิบัติงานที่ดีได้ 2) ความพยายามในการทำงานของบุคคล หมายถึง ความตั้งใจเต็มใจของบุคคลต่องานที่ปฏิบัติอยู่ซึ่งมีความสัมพันธ์กับความยินดีที่จะปฏิบัติงาน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแรงจูงใจในการทำงานหากบุคคลมีแรงจูงใจก็จะพยายามทำงานนั้นให้ประสบความสำเร็จได้ 3) การสนับสนุนจากองค์กรค่าตอบแทน วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน และสิ่งอำนวยความสะดวกในที่ทำงาน สิ่งเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์กับโอกาสที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคลด้วย¹⁰ และ บาร์นาร์ด(Barnard) มองการปฏิบัติงานในองค์การเป็น 2 ด้าน คือ การปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดความสำเร็จสมตามวัตถุประสงค์ขององค์การ เรียกว่า ประสิทธิภาพ (effectiveness) กับ การปฏิบัติงานที่ถือความพึงพอใจของบุคลากรขององค์การเป็นสำคัญ ซึ่งเรียกว่า ประสิทธิภาพ (efficiency) นอกจากนี้ บาร์นาร์ดยังกล่าวเพิ่มอีกว่า ประสิทธิภาพจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อผู้ปฏิบัติงานได้ปฏิบัติงานจริงตามบทบาทของงาน และมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน¹¹

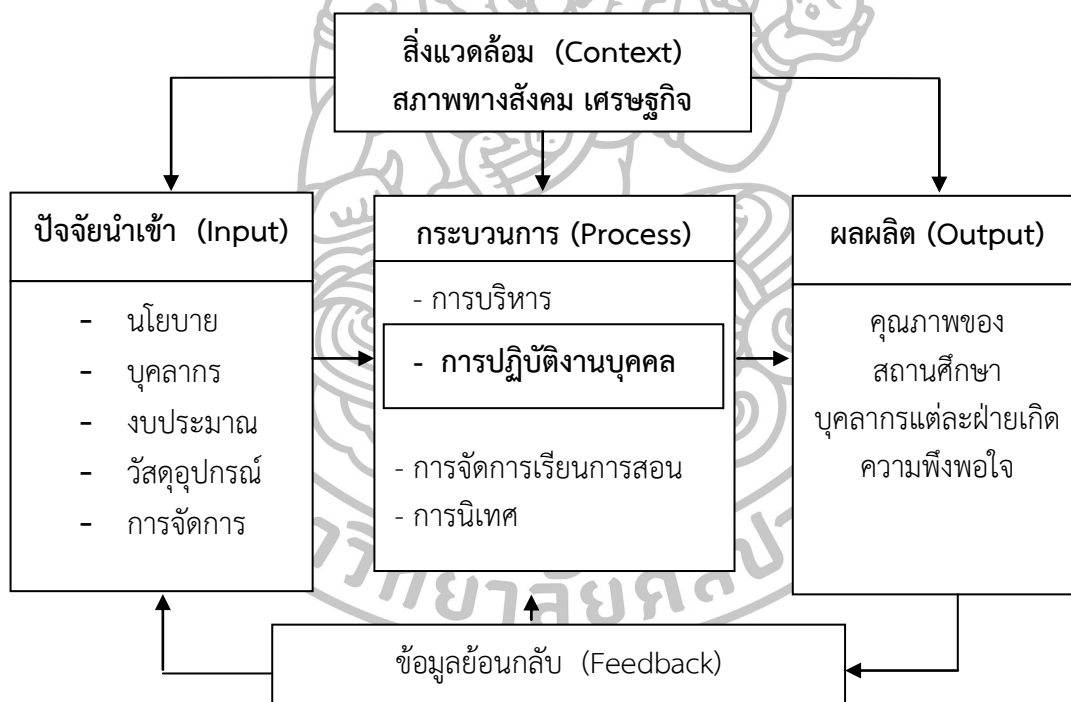
โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษาของพระภิกษุและสามเณร โดยมีลักษณะการจัดการเชิงระบบ โรงเรียนทุกแห่งไม่ว่าจะมีขนาดใด ก็ตามก็มีลักษณะเชิงระบบทั้งสิ้น กล่าวคือโรงเรียนมี ปัจจัยนำเข้า กระบวนการแปรสภาพและผลผลิต

⁹ Daniel Katz and Robert L. Khan, **The Social Psychology of Organization** 2nd ed, (New York: John Wiley & Son, 1978), 20.

¹⁰ Schermerhorn, J. R. & Hunt, **Managing Organizational Behavior** 5th ed. (USA: John Wiley & sons, 1966), 116.

¹¹ Chester I. Barnard, **The Function of The Executive**(Cambridge : Harvard University Press, 1966), 4-82.

เช่นเดียวกับระบบอื่น ๆ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ศึกษา เป็นองค์กรระบบเปิด ประกอบด้วยระบบย่อยๆ ภายในองค์กร ที่ความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมภายนอก โดยระบบจะยอมรับปัจจัยนำเข้า (input) จากสิ่งแวดล้อม มีกระบวนการ (process) เปลี่ยนแปลงปัจจัยนำเข้าให้กลายเป็นผลผลิต (output) ให้สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม (context) ทั้งภายในและนอกองค์กร กล่าวคือสามารถกระทบคุณภาพการศึกษา ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ส่วนตัวป้อนในระบบการศึกษา คือนโยบายการจัดการศึกษา ปัจจัยเหล่านี้ได้ถูกแปรเปลี่ยนโดยกระบวนการองค์กร ได้แก่ การบริหาร การจัดการเรียนการสอน การนิเทศ ให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพของสถานศึกษาตามนโยบายการศึกษา และบุคลากรแต่ละฝ่ายเกิดความพึงพอใจด้วย¹² การปฏิบัติงานบุคคลของครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา ตามคู่มือการปฏิบัติงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ได้กำหนดไว้หลายด้านด้วยกัน เช่น 1) การจัดการเรียนรู้ 2) การพัฒนาผู้เรียน 3) การพัฒนาความสามารถในทางวิชาการ 4) การมีความสัมพันธ์กับชุมชน 5) การดำรงชีวิตที่เหมาะสม¹³ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดเป็นกระบวนการในการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดผลพึงพอใจของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายของการวิจัย

ที่มา: Daniel Katz and Robert L.Khan, *The Social Psychology of Organization*, 2nd ed. (New York: John Wiley & Son, 1978), 20.

¹² กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2546), 51-63.

¹³ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ คู่มือปฏิบัติงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2554), 395.

ขอบเขตของการวิจัย

เนื่องจากปัญหาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจังหวัดนครปฐม คือ บุคลากร มีการเข้า-ออกบ่อย ทำให้การทำงานไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร¹⁴ ปัญหาดังกล่าวอาจจะเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานบุคคลของบุคลากร ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาการปฏิบัติงานบุคคล ของบุคลากรในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตาม คู่มือปฏิบัติงานของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ¹⁵ ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) การจัดการเรียนรู้ 2) การพัฒนาผู้เรียน 3) การพัฒนาความสามารถในทางวิชาการ 4) การมีความสัมพันธ์กับชุมชน 5) การดำรงชีวิตที่เหมาะสม ว่าการปฏิบัติงานบุคคลของบุคลากรของ โรงเรียนพระปริยัติธรรม อยู่ในระดับใด ซึ่งมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแผนภูมิที่ 2

การปฏิบัติงานบุคคล โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
1. การจัดการเรียนรู้ 2. การพัฒนาผู้เรียน 3. การพัฒนาความสามารถในทางวิชาการ 4. การมีความสัมพันธ์กับชุมชน 5. การดำรงชีวิตที่เหมาะสม

แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย

ที่มา : สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, คู่มือปฏิบัติงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2554), 395-399.

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามขอบเขต หรือความหมายของคำศัพท์เฉพาะในการวิจัยไว้ ดังนี้

การปฏิบัติงานบุคคล หมายถึง กระบวนการการทำงานของบุคลากรและดำเนินการไปภารกิจที่ได้รับมอบหมายตามระเบียบหรือกฎเกณฑ์ขององค์กรใดองค์กรหนึ่ง ในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง การปฏิบัติงานของครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามคู่มือโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติใน 5 ด้าน คือ 1) การจัดการเรียนรู้ 2) การพัฒนาผู้เรียน 3) การพัฒนาความสามารถในทางวิชาการ 4) การมีความสัมพันธ์กับชุมชน 5) การดำรงชีวิตที่เหมาะสม

¹⁴ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1, เอกสารสรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2554), 11.

¹⁵ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, คู่มือปฏิบัติงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2554), 395-399.

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษาที่เปิดทำการเรียนการสอนในสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อจัดการศึกษา ให้แก่พระภิกษุสามเณรตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2535 ที่จัดการศึกษาเกี่ยวกับวิชาสามัญ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เช่นเดียวกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกำกับของรัฐ ประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ คุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนทั้ง 8 กลุ่มสาระ คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นหลักสูตรสำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาที่วัดจัดตั้งขึ้นในวัดหรือที่ธรณีสงฆ์หรือที่ดินของมูลนิธิทางพระพุทธศาสนา ในเขตภาคกลางมีโรงเรียนตั้งอยู่ในเขตจังหวัดนครปฐม ซึ่งมีทั้งหมด 2 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาวัดเสนหา และโรงเรียนพระปริยัติธรรมมหาสวัสดิ์วิทยา

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในเขตจังหวัดนครปฐม ในบทนี้ประกอบด้วยแนวคิด ทฤษฎี ของนักการศึกษา นักวิจัย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

การปฏิบัติงานบุคคล

การปฏิบัติงานบุคคล (Personnel Performance) เป็นพื้นฐานสำคัญของการบริหารงานบุคคล (Personnel Administration) และการจัดการงานบุคคล (Personnel Management) ขององค์กรหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง¹⁶ ในอันที่จะทำให้องค์กรหรือหน่วยงานของตนสามารถดำเนินงานได้ถึงเป้าหมายอย่างราบรื่นและมีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่การเข้าทำงาน จนกระทั่งเมื่อออกจากงานไปหรือปลดออกจากงานไปก็สามารถดูแลตัวเองได้ และสามารถทำคุณประโยชน์ให้แก่สังคมได้ดี การปฏิบัติงานบุคคลในสถานศึกษาเป็นภารกิจที่สำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา ให้เกิดความคล่องตัวและมีอิสระภายใต้กฎระเบียบที่จะอำนวยความสะดวกและบุคลากรทางการศึกษา ให้ได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

การปฏิบัติงานบุคคลยึดหลักสมรรถนะในการปฏิบัติงาน (Functional Competency) และเน้นการพัฒนาเพื่อให้เป็นผู้ปฏิบัติงานที่ทรงความรู้ (Knowledge Worker) มากขึ้น แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ (Competency) คือ เป็นคุณลักษณะต่าง ๆ ของบุคคล ซึ่งเป็นปัจจัยบ่งชี้ว่าบุคคลนั้น จะปฏิบัติงานได้อย่างโดดเด่นในงานหนึ่ง ๆ และคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะอื่นทำให้บุคคลสามารถสร้างผลงานได้ดีและโดดเด่นกว่าเพื่อนร่วมงานคนอื่น ๆ¹⁷

กล่าวโดยสรุปได้ว่าการปฏิบัติงานบุคคลนั้นยึดหลักสมรรถนะในการปฏิบัติงาน (Functional Competency) และเน้นที่การพัฒนาตนเองเพื่อให้เป็นผู้ปฏิบัติงานที่ทรงความรู้ มีคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะอื่นที่ทำให้บุคคลสามารถสร้างผลงานได้ดีและโดดเด่นกว่าเพื่อนร่วมงานคนอื่น ๆ อันประกอบด้วย ความรู้ (Knowledge) ทักษะ

¹⁶ สมโภชน์ นพคุณ, **มิติใหม่ของการบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐและการสนับสนุนโดยเครือข่ายภูมิภาค ที่ปริกษาระบบราชการ**, เข้าถึงเมื่อวันที่ 16 มิ.ย. 2557, เข้าถึงได้จาก <http://www.train.cdd.go.th/idp57/photo/310090171303586413.ppt>

¹⁷ สมโภชน์ นพคุณ, **มิติใหม่ของการบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐและการสนับสนุนโดยเครือข่ายภูมิภาค ที่ปริกษาระบบราชการ**, เข้าถึงเมื่อวันที่ 16 มิ.ย. 2557, เข้าถึงได้จาก <http://www.train.cdd.go.th/idp57/photo/310090171303586413.ppt>

(Skill) ความสามารถ (Ability) แรงจูงใจ (Motivation) ค่านิยม (Value) จริยธรรม (Ethic) ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานในลักษณะของการสร้างผลงาน โดยสมรรถนะต้องมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ในองค์กร รวมทั้งต้องสามารถวัดผลเทียบกับมาตรฐานอันเป็นที่ยอมรับ และนำไปสู่การพัฒนาองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความหมายของการปฏิบัติงานบุคคล

การปฏิบัติงานบุคคลหมายถึง การปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ของบุคลากรในองค์กรหรือหน่วยงานใด หน่วยงานหนึ่งตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหาร ให้เป็นไปตามทิศทางที่องค์กรหรือหน่วยงานนั้น ๆ กำหนด มีความสอดคล้องกับหลักการและบรรลู่วัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทันเวลา และเกิดประสิทธิผลต่อหน่วยงานและองค์กรโดยรวมมากที่สุดทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ¹⁸

การปฏิบัติงานบุคคล หมายถึง การปฏิบัติภารกิจของบุคลากรที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารขององค์กรนั้น ๆ ให้ทำงานให้ได้ผลดีที่สุด มีประสิทธิภาพมากที่สุด สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยที่สุดในขณะเดียวกันก็สามารถทำให้ผู้ร่วมงานมีความสุขมีความพอใจที่จะให้ความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้บริหาร เพื่อให้งานขององค์กรนั้น ๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ดังนั้น การปฏิบัติงานบุคคล ส่วนใหญ่จะเน้นในเรื่องผลของการปฏิบัติงานหรือประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน เมื่อบุคลากรมีผลของการปฏิบัติงานดีคุ้มกับการลงทุนก็ถือว่าได้ว่าการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูง ถ้าผลการปฏิบัติงานไม่ดีไม่คุ้มการลงทุนก็ถือว่าประสิทธิภาพในการทำงานต่ำ บุคลากรที่มีประสิทธิภาพ ในการทำงานสูงมักเป็นบุคคลที่ตั้งใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ใช้กลวิธีหรือเทคนิค การทำงานที่จะสร้างผลงานได้มาก เป็นผลงานที่มีคุณภาพเป็นที่น่าพอใจ โดยสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย พลังงาน และเวลาน้อยที่สุด เป็นบุคคลที่มีความสุขและพอใจกับงานที่ทำและมีความตั้งใจที่จะเพิ่มพูนคุณภาพและปริมาณของผลงาน คิดค้น ดัดแปลงวิธีการทำงานให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

แนวคิด

1. การปฏิบัติงานบุคคลจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถสูงในการปฏิบัติงานนั้น ๆ
2. การจัดบุคลากรให้ปฏิบัติงานได้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถจะมีส่วนทำให้บุคลากรมีขวัญและกำลังใจ มีความสุขในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้งานประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ
3. บุคลากรที่มีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องจะทำให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและกระตือรือร้นในการพัฒนางานของตนให้ดีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
4. การปฏิบัติงานบุคคลควรเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้มีส่วนได้เสียในองค์กรหรือหน่วยงานนั้นเป็นสำคัญ

¹⁸ สำนักงาน ก.พ., “การประเมินบุคคลเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์” ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร 1006/ว10 ลงวันที่ 15 กันยายน 2548, (กรุงเทพฯ: สำนักงาน ก.พ., 2548)

ความสำคัญของการปฏิบัติงานบุคคล

การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและนโยบายขององค์กรใด ๆ ก็ตาม ย่อมขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติงานบุคคลที่สามารถทำให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุดเป็นสำคัญ ในบรรดาทรัพยากรทั้งหลาย “คน” นับเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าสูงสุดและมีประโยชน์มากที่สุด เพราะคนเป็นกุญแจแห่งประสิทธิผลของการปฏิบัติกิจการต่าง ๆ ปัจจัยด้านคนจึงมีความสำคัญแก่หน่วยงานเป็นอย่างยิ่ง และจำเป็นต้องมีระบบการปฏิบัติงานบุคคลที่ดี ที่สามารถบำรุงรักษาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถไว้ในหน่วยงานให้มากที่สุด และนานที่สุดเท่าที่หน่วยงานต้องการ¹⁹

ธีรยุทธ พึ่งเทียร ได้กล่าวว่า การปฏิบัติงานบุคคลของบุคลากรหรือตัวเจ้าหน้าที่ในองค์กรใดองค์กรหนึ่ง เป็นการปฏิบัติงานนับตั้งแต่การเข้าทำงานจนกระทั่งออกจากงาน ให้เกิดประโยชน์แก่องค์กรหรือหน่วยงานทั้งในด้านประสิทธิภาพของงานและเกิดผลงานมากที่สุด²⁰

เมธี ปิลันธนานนท์ ได้ให้ความเห็นว่า การปฏิบัติงานบุคคลมีความสำคัญในฐานะที่เป็น การใช้ความเพียรพยายามจัดการให้บุคคลในหน่วยงานทุก ๆ ตำแหน่งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยพยายามให้บุคคลเหล่านั้นได้เห็นว่าการงานของเขาจะมีทางที่จะทำให้เขาเจริญก้าวหน้าตามจุดหมายของเขา ขณะเดียวกันผู้บริหารก็พยายามที่จะทำให้จุดประสงค์ของบุคลากรได้บรรลุเป้าหมาย โดยให้เกิดความสัมพันธ์กันอย่างเหมาะสมทั้งความต้องการของบุคลากร และความต้องการขององค์กรหรือสถาบัน²¹

วิจิตร ศรีสอ้าน ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการปฏิบัติงานบุคคลว่า ควรดำรงรักษาบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมตามความต้องการของหน่วยงานไว้ และพัฒนาผู้ที่มีความรู้ความสามารถให้มีความพึงพอใจที่จะอยู่ปฏิบัติงานกับหน่วยนั้น ๆ ให้นานที่สุดเท่าที่หน่วยงานต้องการ ทั้งนี้ เพื่อให้หน่วยงานสามารถปฏิบัติการกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามความมุ่งหมายของหน่วยงาน²²

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา ได้กล่าวถึงการปฏิบัติงานของครู คือ การสอนตามที่ได้รับมอบหมายจากโรงเรียน ส่วนเวลาที่เหลือครูจะต้องปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในด้านการเตรียมการสอนและการประเมินผล ได้แก่ การศึกษาจุดหมายของหลักสูตร จัดทำบันทึกการสอน ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่สอน รับผิดชอบและเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อ

¹⁹ สำนักงาน ก.พ., การประเมินบุคคลเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์, ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร 1006/ว10 ลงวันที่ 15 กันยายน 2548.

²⁰ ธีรยุทธ พึ่งเทียร และ สรพล สุยะพรม, การบริหารบุคคลและความกดดันเชิงวิเคราะห์, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุตราไพศาล, 2550), ไม่ปรากฏเลขหน้า.

²¹ เมธี ปิลันธนานนท์, การบริหารงานบุคคลในวงการศึกษาศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 4 (นนทบุรี: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2549), 4.

²² วิจิตร ศรีสอ้าน, ปรัชญาและพัฒนากาการบริหาร, เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารบุคลากรในโรงเรียน เล่มที่ 1 หน่วยที่ 1 – 3, (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2546), 6.

จัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับการใช้จริง ผลดีสื่อการสอนอย่างง่าย สร้างเครื่องมือสำหรับวัดผล และประเมินผล ปรับปรุงเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐานและทันสมัยอยู่เสมอ เตรียม กิจกรรมเสริมการสอนให้นักเรียนตามความเหมาะสม เก็บหลักฐานงานที่ปฏิบัติอย่างเป็นระเบียบ ดูแล ความประพฤติของนักเรียน²³

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ กล่าวถึงการปฏิบัติหน้าที่ที่ครูทั่วไปในประเทศต่างๆ จะต้องปฏิบัติ นอกเหนือการสอนว่ามีมากมายหลายประการ ซึ่งอาจสรุปได้เป็น 4 ประเภท คือ 1) หน้าที่ทั่วไปของ ครูทุกคนหรือครูประจำชั้น ได้แก่ การบันทึกจำนวนนักเรียนที่มาเรียน ขาดเรียนทุกวัน และรวมเวลา เรียนตลอดจนหาจำนวนเฉลี่ยถึงสิ้นเดือน สำนวจจำนวนหนังสือเพื่อป้องกันการสูญหาสำรวจโต๊ะเก้าอี้ ภายในห้องเรียนอย่างน้อยภาคละครั้ง ทำสมุดประจำชั้น สมุดรายงาน ประจำตัวนักเรียนทำหน้าที่ ปฐมพยาบาล พานักเรียนไปตรวจรักษาเมื่อเจ็บป่วย และเป็นผู้แนะแนวนักเรียน 2) หน้าที่บริหารและ ธุรการ ได้แก่ ควบคุมการขายอาหาร ทำอาหาร ขายหนังสือ และอุปกรณ์รวมทั้งส่งมาขาย เก็บค่าบำรุง การศึกษาและออกไปเสร็จ ดูแลการทำสวนของโรงเรียนและการเงินที่ได้จากผลผลิต ดูแลการใช้รถของ โรงเรียน จัดการป้องกันอัคคีภัยและการฝึกเตรียมพร้อมเมื่อเกิดเพลิงไหม้ และจัดประชุมผู้ปกครอง 3) หน้าที่พิเศษของโรงเรียน ปกติครูจะมีหน้าที่พิเศษหนึ่งหรือสองอย่างทุกคน โดยแบ่งกันระหว่างคณะครู เช่น จัดกิจกรรมกีฬา ดูแลห้องสมุด เป็นที่ปรึกษาชุมชนกิจกรรมต่างๆ ของนักเรียน เป็นครูฝึกดนตรี ดูแล งานยูวกาชาด ลูกเสือ ยุวเกษตรกร จัดละคร จัดแข่งกีฬา เป็นต้น 4) หน้าที่พิเศษภายนอกโรงเรียน ครูใน ประเทศที่กำลังพัฒนามักจะได้รับมอบหมายหน้าที่นอกเหนือจากหน้าที่ประจำโรงเรียน เช่น คุมสอบ ตรวจข้อสอบ คิดคะแนนในการสอบต่างๆ ในจังหวัด ในเกือบทุกประเทศ ครูจะต้องพร้อมเสมอที่จะปฏิบัติ หน้าที่ในระหว่างปิดเทอม เว้นเสียแต่กรณีที่ได้รับอนุญาตให้ตลอดปี เนื่องจากถือว่าการปิดภาคเรียนนั้น มีไว้สำหรับนักเรียน มิใช่สำหรับครูนอกจากนี้ ครูยังทำหน้าที่สำรวจสำมะโนประชากร เป็นกรรมการ ควบคุมการเลือกตั้งและหน้าที่อื่นๆ อีกมากมาย²⁴

เสรี ชัดแจ้ง ได้กล่าวถึงการปฏิบัติหน้าที่ครูที่สำคัญ มี 6 ประการ ดังนี้ 1) ความรู้ด้าน เนื้อหาวิชา ประกอบด้วย ความสามารถในสาขาวิชาที่สอน และ ความรู้ในวิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร 2) ความสามารถในการสอน ประกอบด้วย ทักษะการสื่อสาร ทักษะการจัดการ ซึ่งครูต้องมีการจัด กระบวนการเรียนการสอน การจัดความก้าวหน้าในการเรียน และทักษะการสร้างและพัฒนารายวิชา โดยครูต้องมีการวางแผนรายวิชา การคัดเลือกและสร้างอุปกรณ์การเรียนการสอน การใช้แหล่ง ทรัพยากรการเรียนการสอน เช่น ห้องถื่น สื่อ ผู้เชี่ยวชาญ หรือแม้แต่การประเมินผลรายวิชา อุปกรณ์ การเรียนการสอน 3) ความสามารถด้านการประเมิน ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับการประเมิน ทักษะ การสร้างแบบสอบและการบริหารการสอน แนวปฏิบัติในการให้คะแนน การจัดอันดับและการใช้ ระดับคะแนน กระบวนการ การบันทึกและการรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4) ความเป็นวิชาชีพ ประกอบด้วย จริยธรรมวิชาชีพ เจตคติต่อวิชาชีพ และการพัฒนาวิชาชีพ 5) การบริหารแก้ปัญหา เช่น ความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพ ความช่วยเหลือครูใหม่ และเพื่อนร่วมวิชาชีพ การทำงานเพื่อองค์การวิชาชีพ

²³ ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา, รายงานการวิจัยค่านิยมและความคาดหวังของเยาวชน ไทย (กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545), 294-327.

²⁴ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับ EQ รวมบทความทางวิชาการเรื่องอี คิว (กรุงเทพฯ : เดสท็อป, 2546), 42.

การวิจัยเกี่ยวกับการสอน 6) หน้าที่อื่นๆ ต่อโรงเรียนและชุมชน เช่น กรรมการที่ปรึกษาโครงการในชุมชน ให้คำแนะนำในการจัดกิจกรรมชุมชน ส่งเสริมกีฬาชุมชน²⁵

การปฏิบัติงานของครู หมายถึง ภาระของครูที่ต้องรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อนักเรียน ต่อสังคม มีส่วนช่วยในการส่งเสริม กระตุ้น จัดประสบการณ์ ปลูกฝังค่านิยมให้กับนักเรียน มีบทบาทในการพัฒนาโรงเรียน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนครูและชุมชน

ความหมายของวิชาชีพ

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายคำว่าวิชาชีพว่า หมายถึง วิชาที่จะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ²⁶

พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ให้คำจำกัดความว่า วิชาชีพ หมายถึง วิชาชีพทางการศึกษาที่ทำหน้าที่ทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ รวมทั้งรับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาปฐมวัย ขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาทั้งของรัฐและเอกชน และการบริการการศึกษานอกสถานศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ตลอดจนการสนับสนุนการศึกษา ให้บริการหรือปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศและการบริหารการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาต่างๆ²⁷ และกำหนดให้คุรุสภาเป็นสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อกำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาต กำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพรวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพ เพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งได้แก่ผู้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น (ศึกษานิเทศก์) ได้มีความรู้ ความเข้าใจในการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาซึ่งเป็นวิชาชีพควบคุม และให้ความหมาย “วิชาชีพ” ว่าหมายถึง อาชีพให้บริการแก่สาธารณชนที่ต้องอาศัยความรู้ ความชำนาญเป็นการเฉพาะ ไม่ซ้ำซ้อนกับวิชาชีพอื่น และมีมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพ โดยผู้ประกอบวิชาชีพต้องฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติอย่างเพียงพอก่อนที่จะประกอบวิชาชีพ

มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา ประกอบด้วย มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน ได้ประกาศเป็นข้อบังคับคุรุสภาว่า ด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 ดังนั้นในการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ผู้เข้าสู่วิชาชีพต้องมีมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพตามที่กำหนดจึงจะได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ และเมื่อเข้าสู่วิชาชีพแล้ว จะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานทางการศึกษา มีความรับผิดชอบอย่างสูงตามมา เพราะมีผลกระทบต่อผู้รับบริการและสาธารณชน ได้รับการศึกษาอบรม

²⁵ เสรี ชัดแย้ม, “หน้าที่ของครูในฐานะที่เป็นวิชาชีพ,” วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา 10,2 (มกราคม 2547) : 1-24.

²⁶ ราชบัณฑิตยสถาน,พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (กรุงเทพมหานคร : นามมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, 2547),1073.

²⁷ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546, พิมพ์ครั้งที่ 9 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2548),2.

อย่างเพียงพอ (Professional Autonomy) และมีจรรยาบรรณของวิชาชีพ (Professional ethics) รวมทั้งต้องมีสถาบันวิชาชีพ (professional institution) หรือองค์กรวิชาชีพ (Professional organization) เป็นแหล่งกลางในการสร้างสรรค์จริยศาสตร์ของวิชาชีพ

จากความหมายที่กล่าวในข้างต้น สรุปได้ว่าวิชาชีพหมายถึงการประกอบอาชีพเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง ซึ่งผู้ประกอบอาชีพต้องมีทักษะทางเทคนิคสูงและได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการ มีหลักฐานแสดงคุณวุฒิของการประกอบอาชีพนั้นๆ²⁸

ลักษณะวิชาชีพครู

การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ มาเชื่อมโยงกัน ที่สำคัญคือองค์ความรู้ กระบวนการเรียนรู้ ที่จะทำให้นักเรียนเข้าถึงแก่นแท้ของความรู้ นั้น ๆ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ที่จะต้องเกิดขึ้นควบคู่กับการเรียนรู้ ตลอดจนการนำเทคนิควิธีการที่จะบูรณาการความรู้ต่างสาขาเข้าไปตามความเหมาะสม ตามวุฒิภาวะและธรรมชาติของผู้เรียน “ครู” จึงเป็นเงื่อนไขความสำเร็จของการเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะครูเป็นผู้ที่มีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับผู้เรียน อยู่ใกล้ชิด เข้าใจพื้นฐานของผู้เรียนทั้งทางด้านชีวิตและการเรียน ในยุคของการปฏิรูปการศึกษา ครูจึงต้องหาแนวทางหรือยุทธศาสตร์ให้ครูเปลี่ยนมุมมองและความคิด มุ่งปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง มีหน้าที่ที่พัฒนาปัญญาของคน รักษาความรู้ของคนเช่นเดียวกับแพทย์ที่มีหน้าที่รักษาเยียวยาคนไข้ สิ่งแรกที่จะต้องปฏิรูปคือการนำจิตวิญญาณของครูกลับคืนมา รัฐและผู้รับผิดชอบจะต้องส่งเสริมและให้กำลังใจครู ให้มุ่งพัฒนาตนเอง จนสามารถพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ของตนเองให้มีประสิทธิภาพ ครูควรได้รับการพัฒนาเติมเต็มในด้านความรู้ ความคิด และเทคโนโลยี เพื่อครูจะได้นำไปพัฒนาปรับปรุงที่อยู่ในความรับผิดชอบ²⁹

ดังนั้น “ครู” จึงเป็นผู้สำคัญยิ่งในการที่จะปลูกฝังพลังแห่งการเรียนรู้ให้กับนักเรียน เพื่อให้เด็กเติบโตอย่างมีคุณภาพ เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า

พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 มาตรา 43 กำหนดให้วิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา เป็นวิชาชีพควบคุมตามพระราชบัญญัตินี้ห้ามมิให้ผู้ใดประกอบวิชาชีพควบคุม โดยไม่ได้รับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่กรณีอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ 1) ผู้ที่เข้ามาให้ความรู้แก่ผู้เรียนในสถานศึกษาเป็นครั้งคราวในฐานะวิทยากรพิเศษทางการศึกษา 2) ผู้ที่ไม่ได้ประกอบวิชาชีพหลักทางการเรียนการสอนแต่ในบางครั้งต้องทำหน้าที่สอนด้วย 3) นักเรียน นักศึกษาหรือผู้ได้รับการฝึกอบรมหรือผู้ได้รับการอนุญาตปฏิบัติการสอนซึ่งทำการฝึกหัดหรืออบรมในความควบคุมของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งเป็นผู้ให้การศึกษาหรือฝึกอบรม ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนด 4) ผู้ที่จัดการศึกษาตามอัธยาศัย 5) ผู้ที่ทำหน้าที่สอนในศูนย์การเรียนตามกฎหมายว่าด้วยการการศึกษา

²⁸ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, **มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา** (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2548),1.

²⁹ สุภรณ์ สภาพงศ์, “กรอบความคิดและข้อเสนอแนะ การวิจัยเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ของสังคมไทย”, **วารสารวิชาการ** 3,8 (สิงหาคม 2547):7.

แห่งชาติหรือสถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์ และสถาบันสังคมอื่นเป็นผู้จัด 6) คณาจารย์ ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษาในระดับอุดมศึกษาปริญญาทั้งของรัฐและเอกชน 7) ผู้บริหารการศึกษาระดับเหนือเขตพื้นที่การศึกษา 8) บุคคลอื่นตามที่คณะกรรมการคุรุสภา กำหนด³⁰

การกำหนดให้วิชาชีพทางการศึกษาเป็นวิชาชีพควบคุม เป็นวิชาชีพชั้นสูงประเภทหนึ่ง เช่นเดียวกับวิชาชีพชั้นสูงอื่น เช่น แพทย์ วิศวกร สถาปนิก ทนายความ พยาบาล สัตวแพทย์ ฯลฯ ซึ่งจะต้องประกอบวิชาชีพเพื่อบริการต่อสาธารณชนตามบริบทของวิชาชีพนั้น ๆ แล้วการประกอบวิชาชีพทางการศึกษายังมีบทบาทสำคัญต่อสังคมและความเจริญก้าวหน้าของประเทศ กล่าวคือ

1. สร้างพลเมืองดีของประเทศ โดยให้การศึกษาขั้นพื้นฐานที่จะทำให้ประชาชนเป็นพลเมืองดีตามที่ประเทศชาติต้องการ
2. พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อสนองต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ
3. สืบต่อวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชาติ จากคนรุ่นหนึ่งไปอีกรุ่นหนึ่ง ให้มีการรักษาความเป็นชาติไว้อย่างมั่นคงยาวนาน

จากบทบาทและความสำคัญดังกล่าว พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงกำหนดแนวทางในการดำเนินงานกำกับดูแลรักษาและพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษา โดยกำหนดให้มีองค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา ให้มีอำนาจหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ กำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณของวิชาชีพ รวมทั้งพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับวิชาชีพทางการศึกษา กำหนดให้วิชาชีพทางการศึกษาเป็นวิชาชีพควบคุม ประกอบด้วย 1) วิชาชีพครู 2) วิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา 3) วิชาชีพผู้บริหารการศึกษา 4) วิชาชีพควบคุมอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวง ในการกำหนดวิชาชีพทางการศึกษาเป็นวิชาชีพควบคุมจะเป็นหลักประกันและคุ้มครองให้ผู้รับบริการทางการศึกษาได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ รวมทั้งจะเป็นการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานวิชาชีพให้สูงขึ้น³¹

การพัฒนาวิชาชีพครู

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ในหมวดที่ 7 วิชาชีพ ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

มาตรา 52 ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการ

³⁰ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546, พิมพ์ครั้งที่ 9 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2548), 24-25.

³¹ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2548), 1-2.

กำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความพร้อมและความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง

รัฐพึงจัดสรรงบประมาณและจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ

มาตรา 53 ให้มีองค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา มีฐานะเป็นองค์กรอิสระภายใต้การบริหารของสภาวิชาชีพ ในกำกับของกระทรวง มีอำนาจหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ กำกับดูแลการปฏิบัติการมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา

ให้ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ทั้งของรัฐและเอกชนต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามที่กฎหมายกำหนด

การจัดให้มีองค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการในการออกใบและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

ความในวรรคสองไม่ได้บังคับแก่ บุคลากรทางการศึกษาที่จัดการศึกษาตามอัธยาศัย สถานศึกษามาตรา 18(3) มาตรา 18(3) คือ ศูนย์การเรียนรู้ได้แก่ สถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษา นอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์ และสถาบันสังคมอื่นเป็นผู้จัด) ผู้บริหารการศึกษาระดับเหนือเขตพื้นที่การศึกษาและวิทยาการพิเศษทางการศึกษา

ความในมาตรานี้ไม่ใช้ข้อบังคับแก่คณาจารย์ ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษาในระดับอุดมศึกษาระดับปริญญา

มาตร 54 ให้มีองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู โดยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งของหน่วยงานทางการศึกษา ในระดับสถานศึกษาของรัฐและของระดับเขตพื้นที่การศึกษา เป็นข้าราชการสังกัดองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู โดยยึดหลักการกระงานอำนาจการบริหารงานบุคคลสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา 55 ให้มีกฎหมายว่าด้วยเงินเดือน ค่าตอบแทน สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์ แก่ผู้อื่น สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้มีรายได้ที่เพียงพอและเหมาะสมกับฐานะทางสังคมและวิชาชีพ

ให้มีกองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนงานรื้อเริ่มสร้างสรรค์ ผลงานดีเด่น และเป็นรางวัลเชิดชูเกียรติครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 56 การผลิต และพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนา มาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ และการบริหารงานบุคคลของข้าราชการหรือพนักงานของรัฐ

ในสถานศึกษาระดับปริญญาที่เป็นนิติบุคคล ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถานศึกษาแต่ละแห่งและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

มาตรา 57 ให้น่วยงานทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาและยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา³²

ความตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังกล่าวข้างต้น ก่อให้เกิดการส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องให้แก่ผู้ประกอบวิชาชีพครู ดังนี้

1. ช่วยส่งเสริมเกียรติภูมิให้สมกับที่เป็นผู้รู้และเป็นผู้ปฏิบัติตนดีเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชนและประชาชนทั่วไป
2. ช่วยส่งเสริมให้ครูมีศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ครูตามที่สังคมปรารถนาเพื่อเป็นกำลังสำคัญของชาติในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ
3. ช่วยส่งเสริมความมั่นคงและส่งเสริมความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพครู
4. ช่วยส่งเสริมให้ผู้ประกอบวิชาชีพครูมีสถานภาพที่ทัดเทียมกัน เพื่อให้ครูมีความมั่นใจในการประกอบวิชาชีพเพื่อยกสถานภาพของครูทุกระดับให้เท่าเทียมกัน
5. ช่วยส่งเสริมให้ครูได้รับเงินค่าตอบแทน และสวัสดิการเพียงพอแก่การรักษาสถานภาพของครูในสังคมไทย³³

จากนโยบายของรัฐที่ชัดเจนเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครู ทำให้ต่อมาได้มีการตรากฎหมายว่าด้วยสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา ในปี พ.ศ. 2542 และแล้วเสร็จมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2546 ซึ่งมีสาระสำคัญคือ ให้แก่ไขพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 ให้เป็นกฎหมายว่าด้วยสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยมีเหตุผลสำคัญเพื่อสืบทอดประวัติศาสตร์และเจตนารมณ์ของการจัดตั้งคุรุสภา ให้เป็นสภาวิชาชีพครูต่อไป และกำหนดองค์กรที่เกี่ยวกับวิชาชีพครู 2 องค์กร ได้แก่

1. สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา เรียกว่า คุรุสภา มีฐานะเป็นนิติบุคคล อยู่ในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการควบคุมและรักษามาตรฐานวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา
2. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา มีฐานะเป็นนิติบุคคล อยู่ในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ ภายใต้การบริหารของคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสวัสดิการ สวัสดิภาพ และส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ³⁴

³² กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานปลัดกระทรวง สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542** (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542), 11,26-28.

³³ ธีรศักดิ์ อัครบวร, **ความเป็นครูไทย** (กรุงเทพมหานคร :โรงพิมพ์ ก.พลพิมพ์,2547), 9-13.

จากที่กล่าวมาในข้างต้น จะเห็นได้ว่าหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้ความสำคัญกับครู พยายามยกระดับมาตรฐานและพัฒนาวิชาชีพครูให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และสง่างาม เพราะครูเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้ในการพัฒนามนุษย์ ซึ่งก็คือเยาวชนไทยในวันนี้

ปัจจุบันครูผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาระดับบุคลากรทางการศึกษาอื่นที่กระทรวงกำหนดให้เป็นวิชาชีพควบคุม ต้องประกอบวิชาชีพภายใต้ข้อจำกัดและเงื่อนไขของคุรุสภา ดังนี้

1. ต้องได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพ โดยยื่นขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามที่คุรุสภากำหนด ผู้ไม่ได้รับอนุญาต หรือสถานศึกษาที่รับผู้ไม่ได้รับอนุญาตเข้าประกอบวิชาชีพควบคุมในสถานศึกษา จะได้รับโทษตามกฎหมาย

2. ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ รวมทั้งต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อดำรงไว้ซึ่งความรู้ความสามารถ และความชำนาญการยกระดับคุณภาพของมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพ

3. บุคคลผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการประพฤติผิดจรรยาบรรณของวิชาชีพ มีสิทธิกล่าวหา หรือกรรมการคุรุสภา กรรมการมาตรฐานวิชาชีพ และบุคคลอื่น มีสิทธิกล่าวโทษผู้ประกอบวิชาชีพที่ประพฤติผิดจรรยาบรรณได้

4. เมื่อมีการกล่าวหาหรือกล่าวโทษ คณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพอาจวินิจฉัยชี้ขาดให้ยกข้อกล่าวหา/กล่าวโทษ ตักเตือน ภาคทัณฑ์ พักใช้ใบอนุญาต หรือเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพได้ และผู้ถูกพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตไม่สามารถประกอบวิชาชีพต่อไปได้

การกำหนดให้วิชาชีพทางการศึกษาเป็นวิชาชีพควบคุม นับเป็นความก้าวหน้าของวิชาชีพทางการศึกษา และเป็นการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพให้สูงขึ้น อันเป็นผลดีต่อผู้รับบริการทางการศึกษาที่จะได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพและมีมาตรฐานที่สูงขึ้นด้วย ซึ่งจะทำให้วิชาชีพและผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาได้รับความเชื่อถือ ศรัทธา มีเกียรติและศักดิ์ศรีในสังคม³⁵

มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา

มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา คือ ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ และคุณภาพที่พึงประสงค์ในการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องประพฤติปฏิบัติตาม เพื่อให้เกิดคุณภาพในการประกอบวิชาชีพ สามารถสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาให้แก่ผู้รับบริการจากวิชาชีพได้ว่าเป็นบริการที่มีคุณภาพ ตอบสังคมได้ว่าการที่กฎหมายให้ความสำคัญกับวิชาชีพทางการศึกษา และกำหนดให้เป็นวิชาชีพควบคุมนั้น เนื่องจากเป็นวิชาชีพที่มีลักษณะเฉพาะ ต้องใช้ความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญในการประกอบวิชาชีพ

พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 มาตรา 49 กำหนดให้มีมาตรฐานวิชาชีพ 3 ด้าน ประกอบด้วย

³⁴ กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546, พิมพ์ครั้งที่ 9 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2548), บทนำ.

³⁵ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2548), 3.

1. มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ หมายถึง ข้อกำหนดสำหรับผู้ที่จะเข้ามาประกอบวิชาชีพ จะต้องมีความรู้และประสบการณ์วิชาชีพเพียงพอที่จะประกอบวิชาชีพ จึงจะสามารถขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเพื่อใช้เป็นหลักฐานแสดงว่าบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์พร้อมที่จะประกอบวิชาชีพทางการศึกษาได้

2. มาตรฐานการปฏิบัติงาน หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในวิชาชีพ ให้เกิดผลเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด พร้อมกับมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความชำนาญการประกอบวิชาชีพ ทั้งความชำนาญเฉพาะด้านและความชำนาญตามระดับคุณภาพของมาตรฐานการปฏิบัติงาน หรืออย่างน้อยจะต้องมีการพัฒนาตามเกณฑ์ที่กำหนดว่ามีความรู้ความสามารถ และความชำนาญ เพียงพอที่จะดำรงสถานภาพของการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพต่อไปหรือไม่ นั่นก็คือการกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องต่อใบอนุญาตทุก ๆ 5 ปี

3. มาตรฐานการปฏิบัติตน หมายถึงข้อกำหนดเกี่ยวกับการประพฤติตนของผู้ประกอบวิชาชีพ โดยมีจรรยาบรรณของวิชาชีพเป็นแนวทางและข้อพึงระวังในการประพฤติปฏิบัติ เพื่อดำรงไว้ซึ่งชื่อเสียง ฐานะ เกียรติ และศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ ตามแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ ทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นจนได้รับการร้องเรียนถึงคุรุสภาแล้ว ผู้ขึ้นอาจถูกคณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพวินัยชี้ขาดอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ 1) ยกข้อกล่าวหา 2) ตักเตือน 3) ภาคทัณฑ์ 4) พักใช้ใบอนุญาตมีกำหนดเวลาตามที่เห็นสมควร แต่ไม่เกิน 5 ปี 5) เพิกถอนใบอนุญาต (มาตรา 54)

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภาได้ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสำรวจความคิดเห็น จัดประชุมสัมมนา ประชุมเชิงปฏิบัติการ ประชุมรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งด้านการผลิต การพัฒนา และการประกอบวิชาชีพ รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำมากำหนดเป็นสาระสำคัญของมาตรฐานวิชาชีพ ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการคุรุสภาครั้งที่ 6/2548 วันที่ 21 มีนาคม 2548 และที่ประชุมคณะกรรมการคุรุสภาครั้งที่ 6/2548 วันที่ 18 เมษายน 2548 ได้อนุมัติให้ออกข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้ประกอบวิชาชีพ ซึ่งจะต้องประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลดีต่อผู้รับบริการ อันถือเป็นเป้าหมายหลักของการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องให้สามารถนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพให้สมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูงและได้รับการยอมรับยกย่องจากสังคม⁶⁴

เพื่อให้สอดคล้องกับงานวิจัยเล่มนี้ จะกล่าวถึงรายละเอียดของมาตรฐานวิชาชีพครูซึ่งเป็นหนึ่งในวิชาชีพทางการศึกษาที่เป็นวิชาควบคุม ซึ่งประกอบด้วย 1. มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ 2. มาตรฐานการปฏิบัติงาน และ 3. มาตรฐานการปฏิบัติตนดังต่อไปนี้

1. มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ

มาตรฐานความรู้ มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา หรือเทียบเท่า หรือคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรอง โดยมีความรู้ ดังต่อไปนี้ 1) ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การจัดการเรียนรู้ 4) จิตวิทยาสำหรับครู 5) การวัดและประเมินผลการศึกษา 6) การบริหารจัดการในห้องเรียน 7) การวิจัยทางการศึกษา 8) นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา และ 9) ความเป็นครู ซึ่งมีรายละเอียดสาระความรู้ และสมรรถนะของครู ดังนี้

1. ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู

สาระความรู้ 1) ภาษาไทยสำหรับครู 2) ภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่นๆ สำหรับครู 3) เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับครู

สมรรถนะ 1) สามารถใช้ทักษะในการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนภาษาไทยเพื่อการสื่อความหมายได้อย่างถูกต้อง 2) สามารถใช้ทักษะในการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ภาษาอังกฤษ หรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ เพื่อสื่อความหมายได้อย่างถูกต้อง 3) สามารถใช้คอมพิวเตอร์พื้นฐาน

2. การพัฒนาหลักสูตร

สาระความรู้ 1) ปรัชญา แนวคิดทฤษฎีการศึกษา 2) ประวัติความเป็นมาและระบบการจัดการศึกษาไทย 3) วิสัยทัศน์และแผนพัฒนาการศึกษาไทย 4) ทฤษฎีหลักสูตร 5) การพัฒนาหลักสูตร 6) มาตรฐานและมาตรฐานช่วงชั้นของหลักสูตร 7) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 8) ปัญหาและแนวโน้มในการพัฒนาหลักสูตร

3. การจัดการเรียนรู้

สาระความรู้ 1) ทฤษฎีการเรียนรู้และการสอน 2) รูปแบบการเรียนรู้และการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน 3) การออกแบบและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 4) การบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 5) การบูรณาการการเรียนรู้แบบเรียนรวม 6) เทคนิคและวิทยาการเรียนรู้ 7) การใช้และผลิตสื่อและการพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้ 8) การจัดการเรียนรู้แบบยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ 9) การประเมินผลการเรียนรู้

สมรรถนะ 1) สามารถนำประมวลรายวิชามาจัดทำแผนการเรียนรู้รายภาคและตลอดภาค 2) สามารถออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน 3) สามารถเลือกใช้พัฒนาและสร้างสื่ออุปกรณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน 4) สามารถจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและจำแนกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการประเมินผล

4. จิตวิทยาสำหรับครู

สาระความรู้ 1) จิตวิทยาพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนามนุษย์ 2) จิตวิทยาการศึกษา 3) จิตวิทยาแนะแนวทางและให้คำปรึกษา

สมรรถนะ 1) เข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน 2) สามารถช่วยเหลือผู้เรียนให้เรียนรู้และพัฒนาได้ตามศักยภาพของตน 3) สามารถให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้เรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น 4) สามารถส่งเสริมความถนัดและความสนใจของผู้เรียน

5. การวัดและประเมินผลการศึกษา

สาระความรู้ 1) หลักการและเทคนิคการวัดและประเมินผลทางการศึกษา 2) การสร้างและการใช้เครื่องมือวัดผลและประเมินผลการศึกษา 3) การประเมินตามสภาพจริง 4) การประเมินจากแฟ้มสะสมงาน 5) การประเมินภาคปฏิบัติ 6) การประเมินผลแบบย่อยและแบบรวม

สมรรถนะ 1) สามารถวัดและประเมินผลได้ตามสภาพความเป็นจริง 2) สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และหลักสูตร

6. การบริหารจัดการในห้องเรียน

สาระความรู้ 1) ทฤษฎีและหลักการบริหารจัดการ 2) ภาวะผู้นำทางการศึกษา 3) การคิดอย่างเป็นระบบ 4) การเรียนรู้วัฒนธรรมองค์กร 5) มนุษยสัมพันธ์ในองค์กร 6) การติดต่อสื่อสารในองค์กร 7) การบริหารจัดการชั้นเรียน 8) การประกันคุณภาพการศึกษา 9) การทำงานเป็นทีม 10) การจัดทำโครงการทางวิชาการ 11) การจัดโครงการฝึกอบรม 12) การจัดโครงการและกิจกรรมเพื่อพัฒนา 13) การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ 14) การศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน

สมรรถนะ 1) มีภาวะผู้นำ 2) สามารถบริหารจัดการในชั้นเรียน 3) สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) สามารถในการประสานงาน 5) สามารถนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารจัดการ

7. การวิจัยทางการศึกษา

สาระความรู้ 1) ทฤษฎีการวิจัย 2) รูปแบบการวิจัย 3) การออกแบบการวิจัย 4) กระบวนการวิจัย 5) สถิติเพื่อการวิจัย 6) การวิจัยในชั้นเรียน 7) การฝึกปฏิบัติการวิจัย 8) การนำเสนอผลงานวิจัย 9) การค้นคว้า ศึกษางานวิจัยในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ 10) การใช้กระบวนการวิจัยในการแก้ปัญหา 11) การเสนอโครงการเพื่อทำวิจัย

สมรรถนะ 1) สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน 2) สามารถทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียน

8. นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา

สาระความรู้ 1) แนวคิด ทฤษฎี เทคโนโลยี และนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ 2) เทคโนโลยีและสารสนเทศ 3) การวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีและสารสนเทศ 4) แหล่งการเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้ 5) การออกแบบการสร้าง การนำไปใช้ การประเมินผลและการปรับปรุงนวัตกรรม

สมรรถนะ 1) สามารถเลือกใช้ ออกแบบ สร้างและปรับปรุงนวัตกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่ดี 2) สามารถพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี 3) สามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

9. ความเป็นครู

สาระความรู้ 1) ความสำคัญของวิชาชีพครู บทบาท หน้าที่ ภาระงานของครู 2) พัฒนาการของวิชาชีพครู 3) คุณลักษณะของครูที่ดี 4) การสร้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู 5) การเสริมสร้างศักยภาพสมรรถภาพความเป็นครู 6) การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และการเป็นผู้นำทางวิชาการ 7) เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู 8) จรรยาบรรณของวิชาชีพครู 9) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

สมรรถนะ 1) รัก เมตตา และปรารถนาดีต่อผู้เรียน 2) อุดหนุนและรับผิดชอบ 3) เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และเป็นผู้นำทางวิชาการ 4) มีวิสัยทัศน์ 5) ครรธาในวิชาชีพครู 6) ปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู

มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ ผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี และผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนด ดังนี้ 1) การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่าง

เรียน 2) การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ ซึ่งมีรายละเอียดสาระการฝึกทักษะ และสมรรถนะของครู ดังนี้

1. การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน

สาระการฝึกทักษะ 1) การบูรณาการความรู้ทั้งหมดมาใช้ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ในสถานศึกษา 2) ฝึกปฏิบัติการวางแผนการศึกษาผู้เรียน โดยการสังเกต สัมภาษณ์ รวบรวมข้อมูล และนำเสนอผลการศึกษา 3) มีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร รวมทั้งการ นำหลักสูตรไปใช้ 4) ฝึกการจัดทำแผนการเรียนรู้ร่วมกับสถานศึกษา 5) ฝึกปฏิบัติการดำเนินการจัด กิจกรรมเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในสถานศึกษา 6) การจัดทำโครงการทางวิชาการ

สมรรถนะ 1) สามารถศึกษาและแยกแยะผู้เรียนได้ตามความแตกต่างของผู้เรียน 2) สามารถจัดทำแผนการเรียนรู้ 3) สามารถฝึกปฏิบัติการสอน ตั้งแต่การจัดทำแผนการสอน ปฏิบัติการสอน ประเมินผลและปรับปรุง 4) สามารถจัดทำโครงการทางวิชาการ

2. การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ

สาระการฝึกทักษะ 1) การบูรณาการความรู้ทั้งหมดมาใช้ในการปฏิบัติการสอนใน สถานศึกษา 2) การวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) การจัดกระบวนการเรียนรู้ 4) การเลือกใช้ การผลิตสื่อและนวัตกรรมที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ 5) การใช้เทคนิคและ ยุทธวิธีในการจัดการเรียนรู้ 6) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 7) การทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนา ผู้เรียน 8) การนำผลการประเมินมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 9) การบันทึก และรายงานผลการจัดการเรียนรู้ 10) การสัมมนาทางการศึกษา

สมรรถนะ 1) สามารถจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาเฉพาะ 2) สามารถประเมินปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน 3) สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อ พัฒนาผู้เรียน 4) สามารถจัดทำรายงานผลการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียน

3. มาตรฐานการปฏิบัติงาน

มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ กิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ หมายถึง การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่ องค์กรหรือหน่วยงาน หรือสมาคมจัดขึ้น เช่น การประชุม การอบรม การสัมมนา และการประชุม ปฏิบัติการ เป็นต้น ทั้งนี้ต้องมีผลงานหรือรายงานที่ปรากฏชัดเจน

มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียน การตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียน หมายถึง การเลือกอย่างชาญฉลาด ด้วยความรัก และความหวังดีต่อผู้เรียน ดังนั้น ในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมอื่นๆ ครูต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นหลัก

มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ การมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การใช้ความพยายามอย่างเต็มความสามารถของครู ที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุด ตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ โดยวิเคราะห์ วินิจฉัยปัญหา ความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้ได้ผลดีกว่าเดิม รวมทั้งการ ส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนอย่างเป็นระบบ

มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง

การพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง หมายถึง การเลือกใช้ ปรับปรุง หรือสร้างแผนการสอน บันทึกการสอน หรือเตรียมการสอนในลักษณะอื่นๆ ที่สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ หมายถึง การประดิษฐ์ คิดค้น ผลิต เลือกใช้ ปรับปรุงเครื่องมืออุปกรณ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ เทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน

การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน หมายถึง การจัดการเรียน การสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการแสวงหาความรู้ ตามสภาพความแตกต่างของบุคคล ด้วยการปฏิบัติจริง และสรุปความรู้ทั้งหลายได้ด้วยตนเอง ก่อให้เกิดค่านิยมและนิสัยในการปฏิบัติเป็น บุคลิกภาพถาวรติดตัวผู้เรียนตลอดไป

มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ

การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ หมายถึง การรายงาน ผลการพัฒนาผู้เรียนที่เกิดจากการปฏิบัติการเรียนการสอนให้ครอบคลุมสาเหตุ ปัจจัย และการ ดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง โดยครุณาเสนอรายงานการปฏิบัติในรายละเอียด ดังนี้

- 1) ปัญหาความต้องการของผู้เรียนที่ต้องได้รับการพัฒนา และเป้าหมายของ การพัฒนาผู้เรียน
- 2) เทคนิค วิธีการ หรือนวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำมาใช้เพื่อการพัฒนา คุณภาพของผู้เรียน และขั้นตอนวิธีการใช้เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรมนั้น ๆ
- 3) ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามวิธีการที่กำหนดที่เกิดกับผู้เรียน
- 4) ข้อเสนอแนะแนวทางใหม่ ๆ ในการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนให้ได้ผลดี ยิ่งขึ้น

มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน

การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน หมายถึง การแสดงออก การประพฤติ และ ปฏิบัติในด้านบุคลิกภาพทั่วไป การแต่งกาย กริยาวาจา และจริยธรรมที่เหมาะสมกับความเป็นครูอย่าง สม่าเสมอ ที่ทำให้ผู้เรียนเลื่อมใสศรัทธา และถือเป็นแบบอย่าง

มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์

การร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การตระหนักถึง ความสำคัญ รับฟังความคิดเห็น ยอมรับความรู้ความสามารถ ให้ความร่วมมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาและร่วมรับผลที่เกิดขึ้นจาก การกระทำนั้น

มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์

การร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การตระหนักถึงความสำคัญ รับฟังความคิดเห็น ยอมรับความรู้ความสามารถของบุคคลอื่นในชุมชน และร่วมปฏิบัติงานเพื่อพัฒนา

งานของสถานศึกษา ให้ชุมชนและสถานศึกษามีการยอมรับซึ่งกันและกัน และปฏิบัติงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ

มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา

การแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา หมายถึง การค้นหา สังเกต จัดจำ และรวบรวมข้อมูลข่าวสารตามสถานการณ์ของสังคมทุกด้าน โดยเฉพาะสารสนเทศเกี่ยวกับวิชาชีพครู สามารถวิเคราะห์ วิเคราะห์อย่างมีเหตุผล และใช้ข้อมูลประกอบการแก้ปัญหา พัฒนาตนเอง พัฒนางาน และพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม

มาตรฐานที่ 12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์

การสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ หมายถึง การสร้างกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการนำเอาปัญหาหรือความจะเป็นในการพัฒนาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการเรียนและการจัดกิจกรรมอื่นๆ ในโรงเรียนมากำหนดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาของผู้เรียนที่ถาวรเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาของครูอีกรูปแบบหนึ่งที่จะนำเอาวิกฤติต่างๆ มาเป็นโอกาสในการพัฒนาครูจำเป็นต้องมองมุมต่างๆ ของปัญหาแล้วผันมุมมองปัญหาไปในทางการพัฒนาที่กำหนดเป็นกิจกรรมในการพัฒนาของผู้เรียน ครูจึงต้องเป็นผู้มองมุมบอกลงในสถานการณ์ต่างๆ ได้ กล้าที่จะเผชิญปัญหาต่างๆ มีสติในการแก้ปัญหา มิได้ตอบสนองปัญหาต่างๆ ด้วยอารมณ์หรือแรงแม้แบบตรงตัว ครูสามารถมองหามุมในทุกๆ โอกาส มองเห็นแนวทางที่นำสู่ผลก้าวหน้าของผู้เรียน

4. มาตรฐานการปฏิบัติตน

จรรยาบรรณต่อตนเอง

1. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพและวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ

จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ

2. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพ และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ

จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ

3. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจแก่ศิษย์และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่โดยสม่ำเสมอ

4. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ

5. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ

6. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องไม่กระทำความผิดที่ขัดต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์และผู้รับบริการ

7. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาคโดยไม่เรียกร้องหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ

จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ

8. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พึงช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ

จรรยาบรรณต่อสังคม

9. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข³⁶

การพัฒนาศักยภาพครู

การพัฒนาศักยภาพครูถือเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะพัฒนาให้ครูเป็นครูมืออาชีพ โดยศึกษาวิเคราะห์ระบบต่าง ๆ ของสถานศึกษาว่ามีจุดอ่อน จุดแข็งอย่างไร รวมทั้งระบบการเรียน การสอน การวัดและการประเมินผล การวิเคราะห์ครูผู้สอนด้านความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ตลอดจนเจตคติที่มีต่อการเรียนการสอน เพื่อให้ข้อมูลสำหรับพิจารณาสนับสนุนให้มีการพัฒนา ศักยภาพของครูอย่างต่อเนื่อง การกำหนดให้ครูจัดการเรียนการสอนเป็นกลุ่ม การมีครูพี่เลี้ยง ครูทำ หน้าที่พัฒนาหลักสูตร ครูแนะแนว ทั้งหมดเป็นกระบวนการที่สถานศึกษาต้องพัฒนาสร้างสรรค้ให้เป็น ระบบ โดยมีปัจจัยเกื้อหนุนที่มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งนวัตกรรมที่หลากหลาย ผู้เรียนมีระบบการ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีผู้เรียนเป็นผู้ช่วยครู เพื่อให้กระบวนการเรียนรู้ดำเนินไปอย่างมี ประสิทธิภาพ

การพัฒนาศักยภาพครู ให้มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ ปฏิบัติหน้าที่โดยใช้ กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ อาศัยความร่วมมือของครูแกนนำ ครูต้นแบบ นักวิชาการศึกษา คณะผู้บริหารโรงเรียน รวมถึงสถาบันการศึกษาชั้นสูง เช่น คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ของสถาบัน ราชภัฏและมหาวิทยาลัยรวมทั้งชมรมวิชาชีพ ซึ่งจะช่วยพัฒนาครูให้มีศักยภาพในการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเกณฑ์กำหนด คุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ในการพัฒนาศักยภาพครูสำเร็จแล้ว จะเป็นการ ช่วยแบ่งเบาหรือลดภาระหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา หรือหัวหน้างานในสายงาน ต่างๆ เพราะครูที่ได้รับการพัฒนาอย่างดีและอย่างต่อเนื่อง จะมีความเข้าใจเนื้อหา และ การสอนได้ เป็นอย่างดี รวมถึงผลดีที่จะเกิดกับครูที่มีการพัฒนาศักยภาพตนเองอีกประการ นั่นคือช่วยทำให้ครู เป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอ ทั้งในด้านความรู้และเทคโนโลยีต่างๆ รวมทั้งหลักการปฏิบัติงานและ อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ นอกเหนือจากเหตุผลต่างๆที่กล่าวมานั้น ครูผู้สอนบางคนอาจมีการ พัฒนาศักยภาพตนเอง และได้ก้าวหน้าในหน้าที่การงานจนได้รับโอกาสในการเป็นผู้บริหาร³⁷

³⁶ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, **มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา** (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2548),6-16.

³⁷ กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รับสงสันคำและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.),2547),27.

นอกจากนั้นผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่าครูที่มีการสอนที่ดีนั้น มักเป็นครูที่มีการพัฒนาตนเองหรือได้รับการพัฒนาให้เรียนรู้อยู่เสมอด้วยวิธีการต่าง ๆ การอบรม อ่านเอกสาร หนังสือ เสวนา พูดคุยกับผู้รู้หรือเพื่อนครู ครูเหล่านั้นมักจะนำความรู้ที่ตนได้เรียนรู้มาใช้ในการเตรียมการสอน ครูที่พบว่ามีการสอนดีมักเป็นครูที่มีการเตรียมการสอนที่ดีมาก่อนการสอนซึ่งในทางตรงข้ามครูไม่ได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนมักเป็นครูที่ไม่ได้เตรียมการสอน ครูไม่มีแผนการสอนหรือใช้แผนการสอนสำเร็จรูปของสำนักพิมพ์ต่าง ๆ ดังนั้นการเตรียมการสอนที่ดีจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน³⁸ เป็นการพัฒนาศักยภาพของครูในระดับหนึ่งที่จะทำให้นักเรียนได้รับกระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

การปฏิบัติงานของบุคลากร รับผิดชอบขอบข่ายงานความรับผิดชอบ

1. ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา แก่ผู้อำนวยการโรงเรียนในการบริหารจัดการ
 2. พิจารณาปัญหาต่าง ๆ จากบุคลากรในโรงเรียน เสนอผู้อำนวยการโรงเรียน
 3. ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้อำนวยการโรงเรียน เมื่อผู้อำนวยการไม่อยู่หรืออยู่แต่ไม่สามารถปฏิบัติราชการได้
 4. ปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย ยกเว้น งานนโยบายและแผน งานการเงินและพัสดุ งานบริหารบุคคล
- ขอบข่ายงานและความรับผิดชอบ
- 1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีหน้าที่ ความรับผิดชอบ ดังต่อไปนี้
 - 1) ร่วมมือกับคณะครูศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระแกนกลางข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม ชุมชนและท้องถิ่น
 - 2) ร่วมมือกับผู้บริหารวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสถานภาพการศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์(VISION) ภารกิจ(MISSION) เป้าหมาย(GOAL) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (quality desires) โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายรวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 3) ร่วมมือกับทุกฝ่ายจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่างๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระ ทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม
 - 4) ร่วมมือกับคณะครูนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการหลักสูตรให้เหมาะสม
 - 5) ร่วมมือกับผู้บริหารนิเทศการใช้หลักสูตร
 - 6) ร่วมมือกับผู้บริหารติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร
 - 7) ร่วมมือกับคณะครูปรับปรุงและพัฒนาการใช้หลักสูตรตามความเหมาะสม
 - 1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

³⁸ ทิศนา ขัมมณี และคณะ, กระบวนการเรียนรู้ ความหมาย แนวทางการพัฒนาและปัญหาข้อใจ (กรุงเทพมหานคร : พัฒนาคุณภาพวิชาการ,2548), 65-66.

1) ร่วมมือกับผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ตามสาระ และหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2) ร่วมมือกับผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยให้จัดเนื้อหา สาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา การเรียนรู้จาก ประสบการณ์จริง และการปฏิบัติจริง การส่งเสริมให้รักการอ่าน และใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง การ ผสมผสานความรู้ต่างๆ ให้สมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ที่ สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ กิจกรรม ทั้งนี้โดยจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่ายชุมชนศึกษา ผู้ปกครอง ท้องถิ่นมา มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม

3) ร่วมมือกับผู้บริหารและคณะครูจัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูใน กลุ่มสาระต่างๆ โดยเน้นการนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร เช่น การนิเทศแบบเพื่อนช่วย เพื่อน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกัน หรือแบบอื่นๆ ตามความเหมาะสม

4) ร่วมมือกับผู้บริหารส่งเสริมให้มีการพัฒนาครูเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ตามความเหมาะสม

1.3 การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

1) ร่วมมือกับผู้บริหารและคณะครูกำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการ วัดและผลประเมินผลของสถานศึกษา

2) ร่วมมือกับผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผลและประเมินผลแต่ละ รายวิชา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3) ร่วมมือกับผู้บริหารส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินการเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) จากกระบวนการปฏิบัติ และผลงาน ร่วมมือกับคณะกรรมการเทียบโอนและประสบการณ์ ความรู้จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น สถานประกอบการ และอื่นๆ ตามแนวทางที่ กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

4) ร่วมมือกับคณะครูพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

1.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

1) ร่วมมือกับผู้บริหารศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหารการจัดการและพัฒนา คุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา

2) ร่วมมือกับผู้บริหารส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพ การเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

3) ร่วมมือกับผู้บริหารประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานการวิจัยหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานวิชาการกับ สถานศึกษา บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงานและสถาบันอื่น

1.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

- 1) ร่วมมือกับคณะครุศึกษา วิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการ
- 2) ร่วมมือกับผู้บริหารส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน
- 3) ร่วมมือกับผู้บริหารสำรวจความต้องการใช้สื่อ จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาด้านวิชาการ
- 4) ร่วมมือกับคณะครูประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและ การใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

5) ร่วมมือกับผู้บริหารประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

1.6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

- 1) ร่วมมือกับคณะครูสำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษา และเขตพื้นที่ใกล้เคียง
- 2) ร่วมมือกับผู้บริหารจัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งเรียนรู้แก่ครู สถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง
- 3) ร่วมมือกับผู้บริหารและคณะครูจัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้ และประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา ในการจัดตั้ง ส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน
- 4) ร่วมมือกับผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา ในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.7 การนิเทศการศึกษา มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

- 1) ร่วมมือกับผู้บริหารจัดระบบการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา
- 2) ร่วมมือกับผู้บริหารและคณะครู ดำเนินการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย และเหมาะสมกับสถานศึกษา
- 3) ร่วมมือกับผู้บริหารประเมินผลการจัดระบบ และกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา
- 4) ร่วมมือกับผู้บริหารติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนของสถานศึกษา
- 5) ร่วมมือกับคณะครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์การจัดระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

1.8 การแนะแนวการศึกษา มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

- 1) ร่วมมือกับผู้บริหารจัดระบบการแนะแนวทางวิชาการและวิชาชีพภายในสถานศึกษา โดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกระบวนการเรียนการสอน
- 2) ร่วมมือกับคณะครูดำเนินการแนะแนวการศึกษา โดยความร่วมมือของครูทุกคนในสถานศึกษา
- 3) ร่วมมือกับผู้บริหารติดตามและประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการแนะแนวการศึกษาภายในสถานศึกษา
- 4) ร่วมมือกับผู้บริหารและคณะครูประสานความร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ด้านการแนะแนวการศึกษากับสถานศึกษา หรือเครือข่ายการแนะแนวภายในเขตพื้นที่การศึกษา

1.9 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

- 1) ให้คำเสนอผู้บริหาร จัดระบบโครงสร้างองค์ร่วมกับคณะกรรมการกำหนดโครงสร้างการบริหาร ให้รองรับการจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 2) ร่วมมือกับคณะครูกำหนดเกณฑ์การประเมิน เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาและตัวชี้วัดของกระทรวงศึกษาธิการ เป้าหมายความสำเร็จของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)
- 3) ร่วมมือกับคณะครูวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามระบบประกันคุณภาพการศึกษา ให้บรรลุตามเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา
- 4) ร่วมมือกับคณะครูดำเนินการพัฒนางานตามแผน ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
- 5) ร่วมมือกับผู้บริหารประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นในการปรับปรุงพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบประกันคุณภาพการศึกษา
- 6) ร่วมมือกับผู้บริหารประสานงานกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- 7) ร่วมมือกับผู้บริหารประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาในการประเมินสถานศึกษาเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

1.10 การส่งเสริมด้านความรู้สู่ชุมชน มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

- 1) ร่วมมือกับผู้บริหารและคณะครูศึกษา สำนวจความต้องการ สนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน
- 2) ร่วมมือกับคณะครูจัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิดและเทคนิค ทักษะทางวิชาการ เพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพและคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ท้องถิ่น

3) ร่วมมือกับผู้บริหารส่งเสริมให้ชุมชน ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา และที่จัดโดยบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

4) ร่วมมือกับคณะครูส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชน และท้องถิ่น

1.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

1) ร่วมมือกับผู้บริหารประสานความร่วมมือ ช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐ เอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา ทั้งบริเวณใกล้เคียงภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และต่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2) ร่วมมือกับผู้บริหารสร้างเครือข่ายความรู้ในการพัฒนาวิชาการกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

1.12 การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

1) ร่วมมือกับผู้บริหารสำรวจและศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษา รวมทั้งความต้องการในการรับการสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

2) ร่วมมือกับคณะครูส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาวิชาการและการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

3) ร่วมมือกับคณะครูจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน³⁹

หน้าที่และความรับผิดชอบของครู

1. บทนำ คำว่า หน้าที่ (Duty) ตามความหมายใน Dictionary of Education นั้น หมายถึง สิ่ง que ทุกคนต้องทำ โดยปกติแล้วภาวะจำยอมจะเป็นไปตามหลักศีลธรรมแต่บางครั้งก็เป็นไปตามกฎหมายหรือข้อตกลง พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้ความหมายของหน้าที่ ไว้ ดังนี้ คือ กิจที่ควรทำ , กิจที่ต้องทำ , วงแห่งกิจการ , สำหรับคำว่า ความรับผิดชอบ ให้ความหมายไว้ ดังนี้ คือการยอมรับตามผลที่ดีและไม่ดีในกิจการที่ได้กระทำไป webster s third New Internationary dictionary ได้ให้คำนิยามของ ความรับผิดชอบ ไว้ ดังนี้ - ความรับผิดชอบด้านศีลธรรม กฎหมาย หรือ จิตใจ - ความไวใจ ความเชื่อถือได้ Dictionary of Education ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ ไว้ว่า “หน้าที่ประจำของแต่ละบุคคล เมื่อเขาได้รับมอบหมายให้

³⁹ การปฏิบัติงานของบุคคล โรงเรียนบ้านท่าประดู่ , เข้าถึงเมื่อ 15 ธันวาคม 2557, เข้าถึงได้จาก http://www.banthapradoo.com/index.php?option=com_content&view=article&id=69&Itemid=96

งานอย่างใดอย่างหนึ่ง ” ส่วนความหมายของครู ในที่นี้จะอธิบายตามรูปคำภาษาอังกฤษ คือ “Teachers” โดยสรุปจากคำอธิบายของ ยนต์ ชุ่มจิต ในหนังสือ ความเป็นครู ดังนี้

T (Teaching) – การสอน หมายถึง การอบรมสั่งสอนศิษย์ให้มีความรู้ ความสามารถ ในวิชาการทั้งหลายทั้งปวง ซึ่งถือว่าเป็นงานหลักของครูทุกคนทุกระดับชั้นที่สอน ตามระเบียบคุรุสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ. 2526 ข้อ 3 กำหนดไว้ว่า ครูต้อง ตั้งใจสั่งสอนศิษย์และปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เกิดผลดีด้วยเอาใจใส่ อุทิศเวลาของตนให้แก่ศิษย์จะละทิ้ง หรือทอดทิ้งหน้าที่การงานมิได้ และในข้อ 6 กำหนดไว้ว่า ครูต้องถ่ายทอดวิชาความรู้โดยไม่ปิดป้อง และปิดบังอำพรางไม่นำหรือยอมให้นำผลงานทางวิชาการของตนเองไปใช้ในทางที่ทุจริตหรือเป็นภัย ต่อมนุษยชาติ จากข้อกำหนดทั้ง 2 ข้อ ที่นำมากล่าวนี้จะเห็นว่าหน้าที่ของครูที่สำคัญคือการอบรมสั่ง สอนศิษย์ การถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ศิษย์ โดยเฉพาะในข้อ 3 ของระเบียบประเพณีของครู พ.ศ. 2526 นี้ ถือว่าการอบรมสั่งสอนศิษย์เป็นหน้าที่ที่สำคัญมาก จะละทิ้งหรือทอดทิ้งไม่ได้เพราะถ้าหากครู ละทิ้งการสอนก็คือครูละทิ้งหน้าที่ของครูซึ่งการกระทำเช่นนั้นจะมีผลต่อการเจริญเติบโตทางความคิด และสติปัญญาของศิษย์เป็นอย่างมาก กล่าวคือ ศิษย์ของครูจะไม่ได้รับการพัฒนา ความคิด ความรู้ และสติปัญญา หรือได้รับบ้างแต่ก็ไม่เจริญเติบโตเท่าที่ควร ดังนั้นครูทุกคนควรตระหนักในการสอนเป็น อันดับแรกโดยถือว่าเป็นหัวใจของความเป็นครูคือการอบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นคนดีมีความรู้ใน วิชาการทั้งปวง ซึ่งการที่ครูจะปฏิบัติหน้าที่ในการสอนของครูได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์นั้น ซึ่งสำคัญที่ ครูต้องเพิ่มสมรรถภาพในการสอนให้แก่ตนเอง

E(Ethics)-จริยธรรม หมายถึงหน้าที่ในการอบรมจริยธรรมให้นักเรียนซึ่งถือว่าเป็น หน้าที่หลักอีกประการหนึ่งนอกจากการสั่งสอนในด้านวิชาความรู้โดยทั่วไปนอกจากนี้ครูทุกคนจะต้อง ประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีจริยธรรมอันเหมาะสมอีกด้วยเพราะพฤติกรรมอันเหมาะสมที่ครูได้ แสดงออกจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการปลูกฝังศรัทธาให้ศิษย์ได้ปฏิบัติตาม

A (Academic) – วิชาการ หมายถึง ครูต้องมีความรับผิดชอบในวิชาการอยู่เสมอ กล่าวคือ ครูต้องเป็นนักวิชาการอยู่ตลอดเวลา เพราะอาชีพของครูต้องใช้ความรู้เป็นเครื่องมือในการ ประกอบอาชีพ ดังนั้นครูทุกคนต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เป็นประจำ หากไม่กระทำเช่นนั้นจะทำให้ ความรู้ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมานั้นล้าสมัย ไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการใหม่ ๆ ซึ่งมีอย่าง มากมายในปัจจุบัน

C (Cultural Heritage) – การสืบทอดวัฒนธรรม หมายถึงครูต้องมีหน้าที่รับผิดชอบ เกี่ยวกับการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งให้ตกทอดไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง หรือ รุ่นต่อ ๆ ไป ซึ่งมีวิธีการที่ครูจะกระทำได้ 2 แนวใหญ่ ๆ ด้วยกันคือ 1. การปฏิบัติตามวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณีอันดีงามอย่างถูกต้องเป็นประจำ กล่าวคือ ครูทุกคนจะต้องศึกษาให้เข้าใจในขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของชาติอย่างถ่องแท้เสียก่อน ต่อจากนั้นจึงปฏิบัติตามให้ถูกต้องและ เหมาะสม เพื่อให้ศิษย์และประชาชนทั่วไปยึดถือเป็นแบบอย่าง เช่น - การแต่งกายให้เหมาะสมตาม โอกาสต่าง ๆ - การแสดงความเคารพและกิริยามารยาทแบบไทย ๆ - การจัดงานมงคลสมรส 2. การ อบรมสั่งสอนนักเรียนให้เข้าใจในวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของไทยอย่างถูกต้อง และใน ขณะเดียวกันก็กระตุ้นส่งเสริมให้นักเรียนได้ประพฤติปฏิบัติตามให้ถูกต้องตามแบบฉบับอันดีงามที่ บรรพบุรุษได้ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมา

H (Human Relationship) – มนุษย์สัมพันธ์ หมายถึง การมีมนุษย์สัมพันธ์อันดีของครูต่อบุคคลทั่วไป เพราะการมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีจะช่วยให้ครูสามารถปฏิบัติหน้าที่ของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีของครูยังช่วยทำให้สถาบันศึกษาที่ครูปฏิบัติงานอยู่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วอีกด้วย ดังนั้น ครูทุกคนจึงควรถือเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบอีกประการหนึ่งที่จะต้องคอยผูกมิตรไมตรีอันดีระหว่าง บุคคลต่าง ๆ ที่ครูมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย มนุษย์สัมพันธ์ระหว่างครูกับบุคคลต่าง ๆ อาจจำแนกได้ ดังนี้

ครูกับนักเรียน ครูกับนักเรียนนับว่าเป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดกันมากที่สุด จนกระทั่งในอดีตยกย่องให้ครูเป็นบิดาคนที่สองของศิษย์ ผู้ปกครองเมื่อส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียนก็ฝากความหวังไว้กับครู กล่าวคือ มอบภาระต่างๆ ในการอบรมดูแล ลูกหลานของตนให้แก่ครู ดังนั้น ครูจึงควรปฏิบัติหน้าที่ของครูให้สมบูรณ์ที่สุด และควรสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างครูและศิษย์ให้แน่นแฟ้น ให้ศิษย์มีความรู้สึกฝักใฝ่ใจตลอดไป วิธีการที่ครูควรจะทำต่อศิษย์ เช่น 1) สอนศิษย์ให้เกิดความสามารถในการเรียนรู้ในวิชาการต่าง ๆ ให้มากที่สุดเท่าที่ครูจะกระทำได้ 2) สอนให้นักเรียนหรือศิษย์ของตนมีความสุขเพลิดเพลินกับการเล่าเรียนไม่เบื่อหน่าย อยากจะเรียนอยู่เสมอ 3) อบรมดูแลความประพฤติของศิษย์ให้อยู่ในระเบียบวินัยหรือกรอบของคุณธรรม ไม่ปล่อยให้ศิษย์กระทำชั่วด้วยประการทั้งปวง 4) ดูแลความทุกข์สุขอยู่เสมอ 5) เป็นที่ปรึกษาหรือ ช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ให้แก่ศิษย์

ครูกับครู ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับครูนับว่ามีความสำคัญมากที่สุดต่อการพัฒนาวิชาชีพครู เพราะครูกับครูที่ทำงานสอนอยู่สถานศึกษาเดียวกัน เปรียบเสมือนบุคคลที่เป็นสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน หากสมาชิกในครอบครัวเดียวกันมีความสามัคคีอันดีต่อกันแล้ว นอกจากจะทำให้การอบรมสั่งสอนนักเรียนเป็นไปอย่างมีคุณภาพแล้ว ยังช่วยให้การปฏิบัติงานในด้านต่างๆ ที่นอกเหนือจากการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้ การพัฒนาสถานศึกษาและการพัฒนาวิชาชีพครูก็จะดำเนินไปอย่างรวดเร็ว วิธีที่ครูควรปฏิบัติต่อครู เพื่อสร้างมนุษยสัมพันธ์ต่อกัน เช่น 1) ร่วมมือกันในการอบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นพลเมืองดีของชาติอย่างสม่ำเสมอ 2) ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในทางด้านวิชาการ เช่น การแนะนำการสอน , แนะนำเอกสาร หรือแหล่งวิทยาการให้ 3) ช่วยเหลืองานส่วนตัวซึ่งกันและกันเท่าที่โอกาสจะอำนวย 4) ทำหน้าที่แทนกันเมื่อคราวจำเป็น 5) ให้กำลังใจในการทำงานซึ่งกันและกัน ซึ่งอาจจะแสดงออกในรูปของวาจาหรือการกระทำก็ได้ 6) กระทำตนให้เป็นผู้ที่มีความสุภาพอ่อนน้อมต่อกันเสมอ ไม่แสดงตนในทำนองยกตนข่มท่าน หรือแสดงตนว่าเราเก่งกว่าผู้อื่น

ครูกับผู้ปกครอง ผู้ปกครองนักเรียนเป็นบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งนับว่ามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาเล่าเรียนของศิษย์และความก้าวหน้าของสถานศึกษา โรงเรียนใดที่สามารถโน้มน้าวให้ผู้ปกครองนักเรียนเข้ามาใกล้ชิดโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนนั้นจะสามารถพัฒนาได้อย่างรวดเร็วทั้งด้านคุณภาพการเรียนของนักเรียนและการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและสังคมรอบๆ โรงเรียน วิธีการที่ครูสามารถสร้างมนุษยสัมพันธ์กับผู้ปกครองนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น 1) แจ้งผลการเรียนหรือความเจริญก้าวหน้าของศิษย์ให้ผู้ปกครองนักเรียนทราบเป็นระยะๆ 2) ติดต่อกับผู้ปกครองเพื่อช่วยแก้ปัญหาของศิษย์ในกรณีที่ศิษย์มีปัญหาทางการเรียน ความประพฤติ สุขภาพอื่น ๆ 3) หาเวลาเยี่ยมเยียนผู้ปกครองเมื่อมีโอกาสอันเหมาะสม เช่น เมื่อได้ข่าวการเจ็บป่วย หรือสมาชิกในครอบครัวถึงแก่กรรม เป็นต้น 4) เชิญผู้ปกครองร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น

การแข่งขันกีฬา ประจำปี งานแจกประกาศนียบัตร หรืองานชุมนุมศิษย์เก่า เป็นต้น 5) เมื่อได้รับเชิญ ไปร่วมงานของผู้ปกครองนักเรียน เช่น งานอุปสมบท งานขึ้นบ้านใหม่ งานมงคลสมรส เป็นต้น ต้อง พยายามหาเวลาว่างไปให้ได้ 6) ครูควรร่วมมือกันทำกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้และอาชีพให้ ผู้ปกครองและประชาชนในท้องถิ่นบ้าง จะทำให้ประชาชนเห็นความสำคัญของครูมากยิ่งขึ้น 7) เมื่อ ชุมชนได้ร่วมมือกันจัดงานต่าง ๆ เช่น งานประจำปีของวัด หรือ งานเทศกาลต่าง ๆ ครูควรให้ความ ร่วมมืออยู่อย่างสม่ำเสมอ 8) ครูควรแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ปกครอง โดยให้ผู้ปกครอง ได้ทราบเป็นระยะ ๆ ซึ่งอาจจะส่งข่าวสารทางโรงเรียน หรือการติดประกาศตามที่อ่านหนังสือประจำ หมู่บ้านก็ได้

นอกจากครูจะต้องพยายามสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ดังกล่าว ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับครู และครูก็ต้องเกี่ยวข้องกับตลอดเวลาแล้ว ยังมีกลุ่มบุคคลอื่น ๆ ที่ครูจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีด้วยอีก เช่น พระภิกษุกับบุคคลทั่วไป โดยเฉพาะ พระภิกษุสงฆ์ในวัดซึ่งโรงเรียนตั้งอยู่ จะมีส่วนช่วยให้การดำเนินงานต่าง ๆ ของ โรงเรียนเป็นไป ด้วยความเรียบร้อยมากขึ้น ส่วนประชาชนทั่วไปนั้นหากได้รับความประทับใจ เมื่อมาติดต่อกับ โรงเรียน ก็จะเป็นส่วนเป็นพลังอีกส่วนหนึ่งที่คอยสนับสนุนงานการศึกษาของโรงเรียนให้ก้าวหน้าต่อไป

E (Evaluation) – การประเมินผล หมายถึงการประเมินผลการเรียนการสอน นักเรียนซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบที่สำคัญยิ่งอีกประการหนึ่งของครูเพราะการ ประเมินผลการเรียนการสอนเป็นการวัดความเจริญก้าวหน้าของศิษย์ในด้านต่างๆหากครูสอนแล้วไม่มี การประเมินผลหรือวัดผลครูก็จะไม่ทราบได้ว่าศิษย์มีความเจริญก้าวหน้าในด้านใดมากน้อยเพียงใด ดังนั้น ครูจึงควรจะระลึกอยู่เสมอว่า ณ ที่ใดมีการสอน ที่นั้นจะต้องมีการสอบ สำหรับการประเมินผล การเรียนการสอนของนักเรียนนั้น ครูสามารถใช้วิธีการต่าง ๆ ได้หลายวิธี ทั้งนี้อาจจะใช้หลาย ๆ วิธีใน การประเมินผลครั้งหนึ่งหรือเลือกใช้เพียงวิธีการใดวิธีการหนึ่ง ในการประเมินผลการเรียนการสอนนั้น มีหลายวิธี เช่น 1) การสังเกต หมายถึง การสังเกตพฤติกรรมการทำงาน การร่วมกิจกรรมกลุ่มหรือ ความตั้งใจในการศึกษาเล่าเรียน เป็นต้น 2) การสัมภาษณ์ หมายถึง การสัมภาษณ์เพื่อต้องการทราบ ความเจริญก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งอาจจะเป็นการสัมภาษณ์ในเนื้อหาวิชาการที่ เรียน วิธีการเรียน หรือวิธีการทำงาน เป็นต้น 3) การทดสอบ หมายถึง การทดสอบความรู้ในวิชาการที่ เรียน อาจจะเป็นการทดสอบทางภาคทฤษฎีหรือภาคปฏิบัติก็ได้ ถ้าจะให้ได้ผลดียิ่งขึ้นก็ควรมีการ ทดสอบทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในการเรียนการสอนทุก ๆ วิชา 4) การจัดอันดับคุณภาพ หมายถึง การนำเอาผลงานของนักเรียนแต่ละคนในกลุ่มมาเปรียบเทียบกันในด้านคุณภาพ แล้ว ประเมินคุณภาพของนักเรียนแต่ละคนว่าคนใด ควรอยู่ในระดับใด 5) การใช้แบบสอบถามและแบบ สำรวจ เป็นวิธีการประเมินผลการเรียนอีกแบบหนึ่ง เพื่อสำรวจตรวจสอบคุณภาพการเรียนการสอนทั้ง ของนักเรียนและของครู 6) การบันทึกย่อและระเบียบสะสม เป็นวิธีที่ครูจดบันทึกพฤติกรรมความ เจริญก้าวหน้าของนักเรียนแต่ละคนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร 7) การศึกษาเป็นรายบุคคล หมายถึง เป็น วิธีการที่นิยมใช้กับนักเรียนที่มีปัญหาเป็นรายบุคคล ปัญหาในที่นี้หมายความว่า ควบคุมทั้งเด็กที่เรียน เก่งและเด็กที่เรียนอ่อนรวมทั้งเด็กที่มีปัญหาในด้านพฤติกรรมต่างๆ ด้วย 8) การใช้วิธีสังคมมิติ เป็น วิธีการที่นิยมใช้เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มเดียวกันประเมินคุณภาพของบุคคลในสมาชิกเดียวกัน เพื่อ ตรวจสอบดูว่า สมาชิกคนใดได้รับความนิยมนสูงสุดในด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายๆ ด้านก็ได้ 9) การให้

ปฏิบัติและนำไปใช้ เป็นวิธีการที่ครูต้องการทราบพัฒนาการทางด้านทักษะหรือการปฏิบัติงานของนักเรียนหลังจากที่ได้แนะนำวิธีการปฏิบัติให้แล้ว

การประเมินผลการเรียนการสอนทุก ๆ วิชา ครูควรประเมินความเจริญก้าวหน้าของนักเรียนหลาย ๆ ด้าน ที่สำคัญ คือ 1) ด้านความรู้ (Cognitive Domain) คือ การวัดความรู้ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล 2) ด้านเจตคติ (Affective Domain) คือ การวัดความรู้สึกริ ค่านิยม คุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนในด้านต่างๆ เช่น ความตรงต่อเวลา ความมีระเบียบวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความขยันขันแข็งในการทำงาน เป็นต้น 3) ด้านการปฏิบัติ (Psychomotor Domain) คือการวัดด้านการปฏิบัติงานเพื่อต้องการทราบว่านักเรียนทำงานเป็นหรือไม่หลังจากที่ได้ศึกษาภาคทฤษฎีแล้ว การวัดด้านการปฏิบัติงานหรือด้านทักษะนี้ ครูจะใช้มากหรือน้อยจะต้องขึ้นอยู่กับลักษณะวิชาที่สอน วิชาใดเน้นการปฏิบัติงานก็จำเป็นต้องมีการวัดด้านการปฏิบัติงานให้มาก ส่วนวิชาใดเน้นให้เกิดความงอกงามทางด้านสติปัญญา การวัดด้านการปฏิบัติงานก็จะลดน้อยลง อย่างไรก็ตาม ในการเรียนการสอนทุก ๆ วิชาควรจะมีการวัดในด้านการปฏิบัติงานบ้างตามสมควร

R (Research) – การวิจัย หมายถึง ครูต้องเป็นนักแก้ปัญหา เพราะการวิจัยเป็นวิธีการแก้ปัญหาและการศึกษาหาความจริง ความรู้ที่เชื่อถือได้โดยวิธี การวิจัยของครูในที่นี้ อาจจะมี ความหมายเพียงแค่นักหาสาเหตุต่าง ๆ ที่นักเรียนมีปัญหาไปจนถึงการวิจัยอย่างมีระบบในขั้นสูงก็ได้ สาเหตุที่ครูต้องรับผิดชอบในด้านนี้ก็เพราะในการเรียนการสอนทุก ๆ วิชา ครูจะต้องพบกับปัญหาต่าง ๆ อยู่เสมอ เช่น ปัญหาเด็กไม่ทำการบ้าน เด็กหนีโรงเรียน เด็กที่ขบถรังแกเพื่อน และเด็กที่ขบถลักขโมย เป็นต้น พฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ ถ้าครูสามารถแก้ไขได้ก็จะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การที่ครูจะแก้ไขปัญหการเรียนการสอนให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ครูจะต้องทราบสาเหตุแห่งปัญหานั้น วิธีการที่ควรจะใช้ทราบสาเหตุที่แท้จริงได้ ครูจะต้องอาศัยการวิจัยเข้ามาช่วย ดังนั้น หน้าที่ของครูในด้านการค้นคว้าวิจัยจึงเป็นงานที่ครูจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ ครูทุกคนจึงควรศึกษากระบวนการวิจัยให้มีความรู้ ความเข้าใจด้วย

ขั้นตอนในการวิจัยที่สำคัญมี ดังนี้ 1) การตั้งปัญหา 2) การตั้งสมมุติฐานเพื่อแก้ปัญหา 3) การรวบรวมข้อมูล 4) การวิเคราะห์ข้อมูล 5) สรุปผล สำหรับขั้นตอนของการทำงานวิจัยควรดำเนินงานตามลำดับต่อไปนี้ 1) การเลือกปัญหาสำหรับการวิจัย 2) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 3) การจำกัดขอบเขตและการให้คำจำกัดความของปัญหา 4) การตั้งสมมุติฐาน 5) การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 6) การสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย 7) การรวบรวมข้อมูล 8) การวิเคราะห์และการแปลความหมายข้อมูล 9) การสรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ 10) การรายงานผลการวิจัย

S (Service) บริการ หมายถึง การให้บริการ คือ ครูจะต้องให้บริการแก่สังคมหรือบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ดังต่อไปนี้ 1) บริการความรู้ทั่วไป ให้แก่นักเรียน ผู้ปกครอง ประชาชนในท้องถิ่น 2) บริการความรู้ทางด้านความรู้และสุขภาพอนามัย โดยเป็นผู้ให้ความรู้หรือเป็นผู้ประสานงานเพื่อดำเนินการให้ความรู้แก่ประชาชน 3) บริการด้านอาชีพ เช่น ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นเพื่อจัดฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นให้ประชาชนในท้องถิ่น 4) บริการให้คำปรึกษาหารือทางการศึกษา

หรือการทำงาน 5) บริการด้านแรงงาน เช่น ครูร่วมมือกับนักเรียนเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน 6) บริการด้านอาคารสถานที่แก่ผู้ปกครองนักเรียนที่มาขอใช้อาคารสถานที่ในโรงเรียนด้วยความเต็มใจ

2. หน้าที่และความรับผิดชอบของครู 1) สอนศิลปวิทยาให้แก่ศิษย์ ซึ่งถือเป็นหน้าที่สำคัญสำหรับครู ครูที่ดีต้องทำการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถและความสนใจของนักเรียน นอกจากนั้นต้องสามารถให้บริการการแนะแนวในด้านการเรียน การครองตน และรักษาสุขภาพอนามัย จัดทำและใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถปรับหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นและสถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบัน 2) แนะนำแนวการศึกษาและอาชีพที่เหมาะสมให้แก่ศิษย์ เพื่อช่วยให้ศิษย์ของตนสามารถเลือกวิชาเรียนได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ครูต้องคำนึงถึงสติปัญญา ความสามารถ และความถนัดของบุคลิกภาพของศิษย์ด้วย 3) พัฒนาและส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของศิษย์ โดยการจัดกิจกรรม ซึ่งมีทั้งกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตร และกิจกรรมการเรียนการสอนนอกหลักสูตร 4) ประเมินผลความเจริญก้าวหน้าของศิษย์ เพื่อจะได้ทราบว่า ศิษย์ได้พัฒนาและมีความเจริญก้าวหน้ามากน้อยเพียงใดแล้ว การประเมินผลความเจริญก้าวหน้าของศิษย์ควรทำอย่างสม่ำเสมอ 5) อบรมคุณธรรม จริยธรรม ความมีระเบียบวินัย และค่านิยมที่ดีงามให้แก่ศิษย์ เพื่อศิษย์จะได้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีของสังคมในวันหน้า 6) ปฏิบัติตามกฎระเบียบของหน่วยงานและสถานศึกษา ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติครูและจรรยาบรรณครู เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ 7) ตรงต่อเวลา โดยการเข้าสอนและเลือกสอนตามเวลา ทำงานสำเร็จครบถ้วนตามเวลาและรักษาเวลาที่นัดหมาย 8) ปฏิบัติงาน ทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ 9) ส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถของคน โดยการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอครูไทยในสมัยกรุงสุโขทัยถึงกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นคือพระภิกษุ สมัยนั้นภาระหน้าที่ของพระภิกษุที่เป็นครู คือต้องบิณฑบาตมาเลี้ยงดูศิษย์อบรมศิษย์ในทางศาสนา นอกจากนั้นครูจะสอนเขียนอ่านหนังสือไทยและบาลีกิจกรรมในแต่ละวันจะแสดงให้ทราบถึงหน้าที่ของพระที่เป็นครูคือในช่วงเช้าหลังจากที่ท่านฉันข้าวเสร็จ มีการเรียนเขียนอ่าน ต่อหนังสือ ท่องบ่น ตอนก่อนเพล เด็กก็จะต้องเตรียมการให้พระฉันเพลหลังอาหารกลางวัน เด็กก็ฝึกหัดเขียน อ่าน ท่องบ่น พระก็จำวัด พอถึงเวลาบ่าย 1 โมง หรือ 2 โมงพระก็ตื่นนอนมาตรวจให้และสอบผู้เขียนอ่านไปตอนเช้าว่าถูกต้องเพียงใด คนที่แม่นยำก็ได้เรียนต่อเติมขึ้นไป บางแห่งมีการตรวจสอบในตอนเช้า ตอนบ่ายจึงเรียนเขียนอ่านต่อ ถ้าใครเกียจคร้านก็จะถูกตีด้วยไม้ บ่าย 4 โมงครึ่ง หรือ 5 โมง จึงเลิกเรียน วันหยุดเรียนได้แก่วันพระ และวันที่มีพิธีต่างๆ⁴⁰

การบริหารสถานศึกษาด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

การดำเนินงานในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน จะดำเนินงานได้หลากหลายดังนี้

1. การสอนให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ในครอบครัวและชุมชน เช่น การละเว้นจากยาเสพติด การลดละเลิกอบายมุข การลดละเลิกใช้ยาฆ่าแมลง การใช้เครื่องใช้ไฟฟ้า การปลูกผักปลอดสารพิษ การปลูกป่ารักษาธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ฯลฯ เนื้อหาวิชาเหล่านี้เมื่อผู้เรียนเรียนในสถานศึกษาแล้ว

⁴⁰ หน้าที่และความรับผิดชอบของครู , เข้าถึงเมื่อ 18 กรกฎาคม 2558, เข้าถึงได้จาก <http://www.kroobannok.com/article-2603-หน้าที่และความรับผิดชอบของครู.html>

ผู้สอนจะย้าให้ผู้เรียนนำไปใช้ในครอบครัวและชุมชน และติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองให้อบรมดูแลว่าผู้เรียนว่านำความรู้ไปใช้หรือไม่อย่างไรอีกด้วย

2. **สถานศึกษาขอความร่วมมือจากชุมชน** ซึ่งจะขอความร่วมมือจากชุมชนในด้านต่างๆได้คือ

2.1 ขอความร่วมมือในด้านการเป็นวิทยากรหรือเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ เช่น ในชุมชนมีภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ศิลปพื้นบ้าน ช่างทอผ้า ช่างจักสาน ช่างแกะสลัก ช่างปั้น และช่างตัดผม เป็นต้น ซึ่งเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้อย่างยิ่ง จะดำเนินการได้โดยเชิญมาเป็นวิทยากร หรือให้ผู้เรียนไปศึกษาไปฝึกงานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเหล่านี้

2.2 ขอความร่วมมือในด้านทุนทรัพย์ วัสดุครุภัณฑ์จากชุมชน เช่น ขอบริจาคเงินจากธนาคาร บริษัทห้างร้าน ในชุมชนเพื่อนำมาใช้จ่ายในสถานศึกษา หรือเป็นเงินทุนสำหรับผู้เรียนที่ยากจน ขอบริจาคหนังสือเครื่องเขียนจากสำนักพิมพ์ โรงพิมพ์ ร้านจำหน่ายเครื่องเขียนแบบเรียน ขอบริจาคข้าวสาร ผัก ผลไม้ ไข่ไก่ จากประชาชนในชุมชนเพื่อนำมาทำอาหารกลางวันแก่ผู้เรียนในสถานศึกษา เป็นต้น

3. **สถานศึกษาให้ความช่วยเหลือหรือบริการชุมชน** ซึ่งอาจจะดำเนินการได้หลากหลาย เช่น

3.1 จัดให้มีการสอนหรือฝึกอบรมเกี่ยวกับวิชาชีพให้กับประชาชนในชุมชน เช่น การตอนติดตาต่อกิ่งต้นไม้ การเกษตรผสมผสาน การเลี้ยงปลาในนาข้าว การเลี้ยงไก่พันธุ์เนื้อ การตัดเย็บเสื้อผ้า การทำอาหารทำขนม การใช้คอมพิวเตอร์ การแก้และซ่อมเครื่องยนต์ เป็นต้น

3.2 ให้ความช่วยเหลือในด้านความรู้และเผยแพร่ความรู้ใหม่ๆแก่ประชาชนในชุมชน เช่น ความรู้เกี่ยวกับอาหาร ยารักษาโรค (ยาชุด ยาแก้ปวดต่างๆ) โรคภัยไข้เจ็บต่างๆ การรักษาโรคแบบธรรมชาติบำบัด อันตรายจากยาฆ่าแมลงในผักผลไม้ การเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรกรรมทางเลือก เป็นต้น

3.3 จัดบริการข่าวสารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน เช่น สถานศึกษาทำหอกระจายข่าว แล้วถ่ายทอดเสียงจากรายการวิทยุที่เป็นความรู้เพื่อประชาชนจะได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ หรืออ่านข่าวสารความรู้เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพอนามัย เป็นต้น

3.4 การเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน สถานศึกษาจะดำเนินการได้โดยจัดโครงการพัฒนาชุมชน โดยชุมชนสนับสนุนด้านบุคลากรและวัสดุอุปกรณ์ เช่น ขุดลอกคูคลองที่ตื้นเขิน ขุดคุ้ยระบายน้ำ ซ่อมสร้างถนนเข้าหมู่บ้าน ทำความสะอาดวัดและตลาด เป็นต้น

4. **บริการเกี่ยวกับอาคารสถานที่ของสถานศึกษาแก่ประชาชนในชุมชน** เช่น ให้ประชาชนในชุมชนใช้หอประชุม ใช้ห้องสมุด ใช้ห้องพยาบาล ใช้โรงอาหาร และใช้สนามกีฬา เป็นต้น

5. **การออกเยี่ยมเยียนผู้ปกครอง และผู้เรียนตามบ้าน** เช่น เมื่อผู้เรียนเจ็บป่วย หรือผู้สอนไปแนะนำผู้เรียนทำแปลงเกษตรที่บ้าน รวมทั้งการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เช่น ร่วมงานการทอดกฐินที่วัด ร่วมงานมงคลในชุมชน เป็นต้น

6. **การประชาสัมพันธ์สถานศึกษา** เช่น จัดให้มีสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ข่าวสารของสถานศึกษา อาจทำในรูปของจดหมายข่าว วารสาร จัดให้มีเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์เพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้มาติดต่อสอบถามหรือให้ความสะดวกแก่ผู้มาติดต่อสถานศึกษา

7. **การเชิญผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนมาประชุม** เช่น ในวันปฐมนิเทศนักเรียนใหม่

วันเปิดเรียนในภาคเรียนแรกของปีการศึกษา เป็นต้น

8. การรายงานผลการเรียนและอื่นๆให้ผู้ปกครองทราบ เช่น การรายงานเป็นประจำวัน หรือการทำสมุดพกประจำตัวนักเรียน ซึ่งจะมีทั้งผลการเรียน ความประพฤติ สุขภาพ และอื่นๆ

9. การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในงานวิชาการ แบ่งออกได้เป็น 4 ข้อย่อย ดังนี้

9.1 ทรัพยากรบุคคล ได้แก่ นักวิชาการ ครูอาจารย์จากสถานศึกษาอื่น ศิลปิน ฟ้าบ้าน ผู้อาวุโส ผู้เป็นปูชนียบุคคลในหมู่บ้าน ผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งนำมาใช้ในลักษณะขอคำปรึกษา และข้อเสนอแนะ หรือเชิญเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ผู้เรียน เป็นต้น

9.2 ทรัพยากรวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ โสตทัศนอุปกรณ์ สถานศึกษาอื่น นำมาใช้ ในลักษณะของการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์การศึกษา การร่วมมือทางวิชาการ เป็นต้น

9.3 ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ป่าไม้ ภูเขา ทะเล ปะการัง หิน แร่ธาตุ สัตว์ป่า สมุนไพร ซึ่งจะนำมาใช้ในลักษณะเป็นสื่อการเรียนการสอน การไปทัศนศึกษา การช่วยกันอนุรักษ์ไว้ เป็นต้น

9.4 ทรัพยากรสังคม ได้แก่ วันสำคัญ ศิลปะพื้นบ้าน วัฒนธรรมพื้นบ้าน โบราณวัตถุ สถาน ประเพณีต่างๆ ซึ่งจะนำมาใช้ได้ ในลักษณะให้ครูอาจารย์ นิสิต นักศึกษา นักเรียนเข้าร่วม กิจกรรมโดยตรง, จัดนิทรรศการ, การศึกษาหาข้อมูลเพื่อจะได้ช่วยกันอนุรักษ์ไว้ เป็นต้น⁴¹

การปฏิบัติงานบุคคลตามคู่มือการปฏิบัติงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

การปฏิบัติงานบุคคลของครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาอื่น ๆ ตามคู่มือการปฏิบัติงานของ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ได้กำหนดไว้หลายด้านด้วยกัน แต่ในการศึกษาครั้งนี้ จะเลือกศึกษาเฉพาะการปฏิบัติงานที่สำคัญ 6 ด้าน คือ 1)การจัดการเรียนรู้ 2)การพัฒนาผู้เรียน 3)การพัฒนาความสามารถในทางวิชาการ 4)การมีความสัมพันธ์กับชุมชน และ 5)การดำรงชีวิตที่เหมาะสม สรุปได้ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้

1.1 การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 มีความรู้ความเข้าใจเรื่องมาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและ สาระการเรียนรู้

ระดับ 2 สามารถวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการ เรียนรู้

ระดับ 3 นำผลวิเคราะห์ไปใช้ในการวางแผนจัดการเรียนรู้

1.2 การออกแบบการเรียนรู้

⁴¹ หวน พันธุ์พันธ์, การบริหารสถานศึกษาด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน, (กรุงเทพฯ, ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 4-6.

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการออกแบบการเรียนรู้

ระดับ 2 สามารถออกแบบการเรียนรู้ได้

ระดับ 3 นำผลการออกแบบการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้

1.3 การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน

ระดับ 2 ทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนได้

ระดับ 3 มีรายงานการวิจัยที่แสดงถึงการแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน

1.4 การรายงานผลการเรียนรู้

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการรายงานผลการเรียนรู้

ระดับ 2 สามารถจัดทำรายงานผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้

ระดับ 3 รายงานผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบถูกต้องและสมบูรณ์

2. การพัฒนาผู้เรียน

2.1 การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ผู้เรียน

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 เห็นความสำคัญของการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้เรียน

ระดับ 2 สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในแผนการจัดการเรียนรู้เป็นบางแผน

ระดับ 3 สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในแผนการจัดการเรียนรู้ทุกแผน

2.2 การพัฒนาทักษะชีวิต สุขภาพกาย และสุขภาพจิตของผู้เรียน

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการพัฒนาทักษะชีวิต สุขภาพกาย และสุขภาพจิตของผู้เรียน

ระดับ 2 จัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิต สุขภาพกาย และสุขภาพจิตของผู้เรียนได้

ระดับ 3 กิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิต สุขภาพกาย และสุขภาพจิตของผู้เรียนที่จัดเป็นที่ยอมรับในสถานศึกษา

2.3 การพัฒนาผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล

ระดับ 2 มีความรู้ความเข้าใจวิธีการพัฒนาผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ

ระดับ 3 สามารถจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษได้อย่างเหมาะสม

2.4 การปลูกฝังวินัยและความเป็นประชาธิปไตยให้แก่ผู้เรียน

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 มีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการปลูกฝังวินัยและความเป็นประชาธิปไตยให้แก่ผู้เรียน

ระดับ 2 มีส่วนร่วมในการจัดโครงการ/กิจกรรมเพื่อปลูกฝังวินัยและความเป็น
 ประชาธิปไตย

ระดับ 3 สอดแทรกปลูกฝังวินัยและความเป็นประชาธิปไตยให้แก่ผู้เรียนในการจัดการ
 เรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

2.5 การสร้างค่านิยมที่ดีงามและความภาคภูมิใจในความเป็นไทยให้แก่ผู้เรียน
 ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการสร้างค่านิยมที่ดีงามและความภาคภูมิใจในความเป็น
 ไทยให้แก่ผู้เรียน

ระดับ 2 มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมสร้างค่านิยมที่ดีงามและความภาคภูมิใจในความเป็น
 ไทยให้แก่ผู้เรียน

ระดับ 3 จัดกิจกรรมในการจัดกิจกรรมสร้างค่านิยมที่ดีงามและความภาคภูมิใจในความเป็น
 ไทยให้แก่ผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

2.6 การจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

ระดับ 2 ดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ

ระดับ 3 การดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเป็นที่ยอมรับในสถานศึกษาและ
 ชุมชน

3. การพัฒนาความสามารถในทางวิชาการ

3.1 การพัฒนาสื่อวัตกรรมการจัดการเรียนรู้

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 ใช้สื่อวัตกรรมการจัดการเรียนรู้

ระดับ 2 พัฒนาสื่อวัตกรรมการจัดการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียน

ระดับ 3 ผลของการพัฒนาสื่อวัตกรรมการจัดการเรียนรู้เป็นที่ยอมรับในสถานศึกษา

3.2 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 มีการสำรวจแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ระดับ 2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ระดับ 3 มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการ
 จัดการเรียนรู้

3.3 การใช้และสร้างเครือข่ายทางวิชาการ

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 รู้เข้าใจและเห็นประโยชน์ของการใช้และสร้างเครือข่ายทางวิชาการ

ระดับ 2 ร่วมกิจกรรมกับเครือข่ายทางวิชาการ

ระดับ 3 ใช้เครือข่ายทางวิชาการให้เกิดประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้

4. การมีความสัมพันธ์กับชุมชน

4.1 การศึกษาเกี่ยวกับชุมชน

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 เห็นประโยชน์ของการศึกษาเกี่ยวกับชุมชน

ระดับ 2 ดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับชุมชนอย่างเป็นระบบ

ระดับ 3 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเกี่ยวกับชุมชนไปใช้ให้เกิดประโยชน์

1.2 การให้ความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 เห็นความสำคัญของการให้ความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน

ระดับ 2 ร่วมกิจกรรมกับผู้ปกครองและชุมชน

ระดับ 3 ประสานความร่วมมือกับชุมชนได้อย่างเหมาะสม

4.3 นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 เห็นความสำคัญของการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

ระดับ 2 นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

ระดับ 3 นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

4.4 การให้บริการชุมชน

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 เห็นความสำคัญของการให้บริการชุมชน

ระดับ 2 ให้บริการชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

ระดับ 3 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

4.5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชน

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 เห็นความสำคัญของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชน

ระดับ 2 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชน

ระดับ 3 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

5. การดำรงชีวิตที่เหมาะสม

5.1 การประพฤติตามหลักศาสนา

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 มีความรู้ความเข้าใจในหลักศาสนาที่ตนนับถือ

ระดับ 2 ประพฤติปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ

ระดับ 3 สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

5.2 การดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 เห็นคุณค่าของการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

ระดับ 2 สามารถบริหารจัดการเศรษฐกิจในครอบครัวได้อย่างเหมาะสม

ระดับ 3 การดำเนินชีวิตเป็นที่ยอมรับในสถานศึกษา⁴²

การจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เป็นการตั้งใจกระทำให้เกิดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่ดีย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี ผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ผู้สอนที่สอนอย่างมีหลักการมีความรู้และมีทักษะ จะช่วยให้ผู้เรียน เรียนอย่างมีความหมายและมีคุณค่าโดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันนี้ กระบวนการเรียนรู้มีได้จำกัดว่าจะต้องเกิดขึ้นเฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ หรือที่เรียกกันว่า การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้สอนจะต้องเรียนรู้ให้เข้าใจและนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและสัมฤทธิ์ผล

ความหมายของการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ ไม่ใช่เป็นเพียงการถ่ายทอดเนื้อหาวิชา โดยใช้วิธีการบอกให้จดจำและนำไปท่องจำเพื่อการสอบเท่านั้น แต่การจัดการเรียนรู้เป็นศาสตร์อย่างหนึ่งซึ่งมีความหมายที่ลึกซึ้งกว่านั้น กล่าวคือ วิธีการใดก็ตามที่ผู้สอนนำมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เรียกได้ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ นักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ในทัศนะต่างๆ ดังนี้

สุนทร อมรวิวัฒน์ อธิบายความหมายของการจัดการเรียนรู้ไว้ว่าการจัดการเรียนรู้คือสถานการณ์อย่างหนึ่งที่มีสิ่งต่อไปนี้เกิดขึ้น ได้แก่

1. มีความสัมพันธ์และมีปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้นระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียนผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม และผู้สอนกับผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม
2. ความสัมพันธ์และมีปฏิสัมพันธ์นั้นก่อให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่
3. ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์ใหม่นั้นไปใช้ได้⁴³

วิชัย ประสิทธิ์วิฑูฒิเวชช์ กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มีระบบระเบียบครอบคลุมการดำเนินงานตั้งแต่การวางแผนการจัดการเรียนรู้จนถึงการประเมินผล⁴⁴

ฮูและตันแคน (Hough & Duncan) อธิบายความหมายของการจัดการเรียนรู้ว่า หมายถึง กิจกรรมของบุคคลซึ่งมีหลักและเหตุผล เป็นกิจกรรมที่บุคคลได้ใช้ความรู้ของตนเองอย่างสร้างสรรค์ เพื่อสนับสนุนให้ผู้อื่นเกิดการเรียนรู้และความผาสุก ดังนั้นการจัดการเรียนรู้จึงเป็นกิจกรรมในแง่มุมต่างๆ 4 ด้าน คือ

⁴² สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, คู่มือปฏิบัติงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2554), ไม่มีเลขหน้าปรากฏ.

⁴³ สุวิมล ว่องวานิช, การประเมินผลการเรียนรู้แนวใหม่, (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550), 160.

⁴⁴ วิชัย ประสิทธิ์วิฑูฒิเวชช์, การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ท้องถิ่น. (กรุงเทพฯ: เลิฟแอนด์ลิฟเพรส, 2552), 255.

1. ด้านหลักสูตร (Curriculum) หมายถึง การศึกษาจุดมุ่งหมายของการศึกษาความเข้าใจในจุดประสงค์รายวิชาและการตั้งจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน ตลอดจนการเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมสอดคล้องกับท้องถิ่น

2. ด้านการจัดการเรียนรู้ (Instruction) หมายถึง การเลือกวิธีสอนและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุถึงจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วางไว้

3. ด้านการวัดผล (Measuring) หมายถึง การเลือกวิธีการวัดผลที่เหมาะสมและสามารถวิเคราะห์ผลได้

4. ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ (Evaluating) หมายถึง ความสามารถในการประเมินผลของการจัดการเรียนรู้ทั้งหมดได้⁴⁵

กู๊ด (Good) ได้อธิบายความหมายของการจัดการเรียนรู้ว่าการจัดการเรียนรู้คือ การกระทำอันเป็นการอบรมสั่งสอนผู้เรียนในสถาบันการศึกษา⁴⁶

ฮิลล์ (Hills) ให้คำจำกัดความของการจัดการเรียนรู้ว่าการจัดการเรียนรู้คือกระบวนการให้การศึกษากับผู้เรียน ซึ่งต้องอาศัยปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน⁴⁷

มอร์ (Moore) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ว่าการจัดการเรียนรู้คือพฤติกรรมของบุคคลหนึ่งที่ยพยายามช่วยให้บุคคลอื่นได้เกิดการพัฒนาด้านในทุกด้านอย่างเต็มศักยภาพนอกจากนั้นยังมีผู้ให้ความหมาย ของการจัดการเรียนรู้ไว้อีกหลายทัศนะ เช่นการจัดการเรียนรู้ คือ การจัดสถานการณ์ สภาพการณ์ หรือกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ อันก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่าย ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามและพัฒนาการทั้งทางกายและทางสมอง อารมณ์และสังคม

การจัดการเรียนรู้ คือ การอบรมผู้เรียนโดยการจัดกิจกรรม อุปกรณ์และการแนะแนวให้กับผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้ คือ การจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้ คือ การช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และความสามารถในการนำความรู้นั้นไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

การจัดการเรียนรู้ คือ การจัดกิจกรรมต่างๆให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม

การจัดการเรียนรู้ คือ การแนะแนวทางให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเอง

การจัดการเรียนรู้ คือ การจัดสรรประสบการณ์ที่เลือกสรรแล้วเป็นอย่างดีให้กับผู้เรียน

จากความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้มีความหมายครอบคลุมทั้งด้านวิธีการ กระบวนการและตัวบุคคล ดังนั้น จึงอาจสรุปความหมายของการจัดการเรียนรู้ได้ว่าการจัดการเรียนรู้คือกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของผู้สอน

⁴⁵ Hough, John B. and Duncan, Jam' es K. **Teaching description and analysis.** (Addison-Westlu. 1970)144.

⁴⁶ Good, Carter V. **Dictionary of education.**(New York: McGraw- Hill Book. 1974) 588.

⁴⁷ Hills, P.J. A . **Dictionary of education.**(London: Routledge & Kegan Payi. 1982) 266.

ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เปรียบเสมือนเครื่องมือที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ ตั้งใจเรียนและเกิดการเรียนรู้ขึ้น การเรียนของผู้เรียนจะไปสู่จุดหมายปลายทาง คือ ความสำเร็จในชีวิตหรือไม่เพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับการจัดการเรียนรู้ที่ดีของผู้สอน หรือผู้สอนด้วยเช่นกันหากผู้สอนรู้จักเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดีและเหมาะสมแล้ว ย่อมจะมีผลดีต่อการเรียนของผู้เรียนดังนี้คือ

1. มีความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาวิชา หรือกิจกรรมที่เรียนรู้
2. เกิดทักษะหรือมีความชำนาญใน เนื้อหาวิชา หรือกิจกรรมที่เรียนรู้
3. เกิดทัศนคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียน
4. สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
5. สามารถนำความรู้ไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมต่อไปอีกได้

อนึ่ง การที่ผู้สอนจะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามในทุกๆ ด้านทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญานั้น การส่งเสริมที่ดีที่สุดคือการให้การศึกษา ซึ่งจากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญในการให้การศึกษาแก่ผู้เรียนเป็นอย่างมาก

ลักษณะของการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้มีลักษณะที่เด่นชัดอยู่ 3 ลักษณะ คือ

1. การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนซึ่งหมายความว่า การจัดการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้นั้นทั้งผู้สอนและผู้เรียนต้องมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและเป็นปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นไปตามลำดับขั้นตอนเพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

2. การจัดการเรียนรู้มีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนี้เป็นพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่

- 2.1 ด้านความรู้ความคิด หรือด้านพุทธิพิสัย
- 2.2 ด้านทักษะกระบวนการ หรือด้านทักษะพิสัย
- 2.3 ด้านเจตคติ หรือด้านจิตพิสัย

3. การจัดการเรียนรู้จะบรรลุจุดประสงค์ได้ดีต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ของผู้สอนซึ่งหมายความว่า การจัดการเรียนรู้จะบรรลุจุดประสงค์ได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับอาศัยความรู้ความสามารถของผู้สอนทั้งด้านวิชาการ (ศาสตร์) ทักษะและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ (ศิลป์) เป็นสำคัญ

จากที่กล่าวมานี้สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้จะต้องมีกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน มีจุดประสงค์ในการจัดการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้จะประสบผลสำเร็จได้ดี ผู้สอนต้องมีทั้งความรู้และเทคนิคการจัดการเรียนรู้

องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้

ผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาจากข้อมูลหลายประการเพื่อนำมาช่วยเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ของตนและการเรียนรู้ของผู้เรียนการจัดการเรียนรู้ไม่่ว่าระดับใดก็ตามขึ้นอยู่กับองค์ประกอบประการคือ

1. ผู้เรียน
2. บรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้
3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับบรรยากาศทางจิตวิทยาในชั้นเรียน

ถ้าองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 ประการนี้ดำเนินไปได้ด้วยดีจะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ได้อย่างมาก องค์ประกอบดังกล่าวมีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้เรียน ธรรมชาติของผู้เรียนเป็นสิ่งที่ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรก เกี่ยวกับความสามารถทางสมอง ความถนัด ความสนใจ พัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์และจิตใจความต้องการพื้นฐานเป็นสิ่งที่ผู้สอนจะต้องคำนึงถึง และจะละเลยไม่ได้

2. บรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ผู้สอนเป็นส่วนที่สำคัญและเป็นส่วนหนึ่งที่จะกำหนดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นไปในรูปแบบที่ต้องการ ความเป็นประชาธิปไตย ความเคร่งเครียด ความขี้บ่นของผู้เรียน สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้โดยผู้สอนเป็นผู้กำหนด แต่ถึงกระนั้นก็ตามบรรยากาศในชั้นเรียนยังมีองค์ประกอบอื่นๆอีกนอกเหนือไปจากตัวผู้สอน คือ ผู้เรียนเข้าชั้นเรียนโดยไม่ได้รับประทานอาหารเช้า หรืออาหารกลางวัน ผู้เรียนเริ่มเรียนชั่วโมงแรกด้วยความรู้สึกหิวหรือบางครั้งผู้เรียนได้รับสิ่งกระทบกระเทือนใจติดตามมาเนื่องจากความไม่ปรองดองในครอบครัว เป็นต้น ส่วนทางด้านตัวผู้สอนนั้นอาจมีความกดดันจากฝ่ายบริหารหรือจากครอบครัว เศรษฐกิจอาหารเช้าก่อนมาสถานศึกษาของผู้สอนมีเพียงน้ำแก้วเดียวเท่านั้น สิ่งที่น่ามาก่อนเหล่านี้เกิดขึ้นก่อนที่ผู้สอนและผู้เรียนจะมาพบกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่จะบ่งได้ว่าบรรยากาศทางจิตวิทยาในชั้นเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้จะปรากฏออกมาในรูปแบบใด

3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับบรรยากาศทางจิตวิทยาในชั้นเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนจะเป็นเครื่องชี้บ่งถึงเงื่อนไขหรือสถานการณ์ว่าผู้เรียนจะประสบความสำเร็จ หรือความล้มเหลวต่อการเรียนรู้ ผู้สอนควรจะต้องคิดถึงผู้เรียนในฐานะเป็นบุคคลหนึ่ง ผู้เรียนมีสิทธิที่จะได้รับความต้องการพื้นฐาน และผู้สอนจะต้องหากวิธีที่จะตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานของผู้เรียน ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และผู้สอนควรจะต้องฝึกให้มีความรู้สึกไวต่อความรู้สึกนึกคิดของผู้เรียน เพื่อความสำเร็จแห่งการเรียนรู้และการเจริญเติบโตเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ต่อไป

หลักพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้

หลักการจัดการเรียนรู้เป็นความรู้พื้นฐานที่สำคัญสำหรับผู้ที่จะเป็นผู้สอน แม้ว่าผู้สอนแต่ละคนจะมีเทคนิคการจัดการเรียนรู้เฉพาะของตน แต่ก็ยึดหลักการพื้นฐานเดียวกันซึ่งหลักการพื้นฐานนี้มีนักการศึกษาได้แสดงทรรศนะไว้หลายท่าน เช่น นักวิชาการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงหลักการพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ไว้คล้ายๆกัน สรุปได้มี 4 ประการ คือ

1. หลักการเตรียมความพร้อมพื้นฐาน ได้แก่ การเตรียมตัวผู้สอนด้านความรู้ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้และด้านการแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้
2. หลักการวางแผนและเตรียมการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การเตรียมเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ออก การผลิตสื่อ เตรียมแบบทดสอบและซ่อมสอน
3. หลักการใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ เช่น หลักความแตกต่างระหว่างบุคคล หลักการเร้าความสนใจ หลักการเสริมแรง
4. หลักการประเมินผลและรายงานผล ซึ่งเกี่ยวกับการกำหนดจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ออก การสร้างและการใช้เครื่องมือการประเมิน การตีความหมายและการรายงานผลการประเมิน

ทองคุณ หงส์พันธ์ ได้ให้หลักการจัดการเรียนรู้โดยกล่าวไว้เป็นบัญญัติ 20 ประการของการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรให้กระจ่าง
2. วางแผนการจัดการเรียนรู้อย่างดี
3. มีกิจกรรม/ทำอุปกรณ์
4. สอนจากง่ายไปหายาก
5. วิธีสอนหลายหลากมากขึ้น
6. สอนให้คิดมากกว่าจำ
7. สอนให้ทำมากกว่าท่อง
8. แคล้วคล่องเรื่องสื่อสาร
9. ต้องชำนาญการจูงใจ
10. อย่าลืมนำจิตวิทยา
11. ต้องพัฒนาอารมณ์ขัน
12. ต้องผูกพันห่วงหาศิษย์
13. ฝ่าฝืนตามติดพฤติกรรม
14. อย่าทำตัวเป็นทรราช
15. สร้างบรรยากาศไม่น่ากลัว
16. ประพฤติตัวตามที่สอน
17. อย่าตำหนิกำลังใจ
18. ใช้เทคนิคการประเมิน
19. ผู้เรียนเพลินมีความสุข
20. ผู้สอนสนุกกับการเรียน

จากหลักการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ ที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามในทุกๆ ด้าน ซึ่งสามารถสรุปเป็นหลักการจัดการเรียนรู้พื้นฐาน เพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายที่วางไว้ ดังนี้

1. สอนจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวออกไป หาสิ่งที่อยู่ไกลตัว ตามปกติผู้เรียนมักจะสนใจและคุ้นเคยกับสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว บทเรียนที่ผู้สอนจะนำมาสอนนั้นควรเลือกสิ่งที่อยู่รอบตัว หรือใกล้ตัวก่อน แล้วค่อยสอนสิ่งที่อยู่ห่างจากตัวออกไปเรื่อยๆ
2. สอนจากสิ่งที่ยากไปหาสิ่งที่ยาก การจัดการเรียนรู้ถ้าจะให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี ผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกหัวข้อเรื่องจากง่ายไปหายากอยู่แล้ว เพราะสิ่งง่ายๆ นั้น ผู้เรียนจะเข้าใจได้ดี และเป็นพื้นฐานในการเรียนสิ่งยากต่อไป
3. สอนจากตัวอย่างไปหากฎเกณฑ์ ในการจัดการเรียนรู้บทเรียนใดๆ ก็ตาม ผู้สอนควรให้ตัวอย่างหลายๆ ตัวอย่าง หรืออาจจะให้ผู้เรียนช่วยหาตัวอย่างให้แล้วช่วยกันสรุปตั้งกฎเกณฑ์ขึ้นมา
4. สอนจากสิ่งที่รู้ไปหาสิ่งที่ไม่รู้ ทั้งนี้ เป็นเพราะว่าประสบการณ์ใหม่นั้น ย่อมต้องอาศัยบทเรียนเก่าหรือประสบการณ์เดิมเป็นพื้นฐาน จึงจะเรียนบทเรียนใหม่ได้เข้าใจดี

5. สอนจากรูปธรรมไปหามนามธรรม ในการจัดการเรียนรู้บทเรียนใดๆ ก็ตาม ผู้สอนควรพยายามใช้สื่อการเรียนประกอบการจัดการเรียนรู้ จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้นเพื่อเป็นวิธีการทำให้บทเรียน เป็นรูปธรรม ซึ่งจะง่ายแก่การเข้าใจของผู้เรียน

6. สอนจากการทดลองไปหาการสรุปตั้งกฎเกณฑ์ บทเรียนใดที่สามารถให้ผู้เรียนทดลองปฏิบัติจริงได้ ผู้สอนก็ควรให้ผู้เรียนทดลองปฏิบัติหรือลงมือกระทำด้วยตนเอง เมื่อทดลองเสร็จแล้ว ผู้สอนจึงซักถามและให้ผู้เรียนคิดสรุปเป็นกฎเกณฑ์ขึ้นมา

7. สอนโดยคำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ธรรมชาติของผู้เรียนในวัยต่างๆ นั้นจะมีความแตกต่างกันทั้งในด้านความสนใจ ความถนัดพิเศษและความสามารถ ผู้สอนจะต้องเข้าใจในหลักพัฒนาการของผู้เรียนในวัยต่าง ๆ ด้วย เพื่อที่จะได้จัดเตรียมบทเรียนและกิจกรรมไว้หลาย ๆ อย่าง ให้ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ ซึ่งจะเกิดผลดีต่อการเรียนของผู้เรียนด้วย

8. สอนโดยคำนึงถึงหลักจิตวิทยา หลักจิตวิทยาที่ผู้สอนต้องนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ มากที่สุดคือ จิตวิทยาพัฒนาการ และจิตวิทยาการศึกษา เป็นต้น

9. สอนโดยยึดจุดหมายของการจัดการศึกษา จุดหมายของการจัดการศึกษาจะเป็นเป้าหมายหลักตามแนวนโยบายในการจัดดำเนินการศึกษาของชาติในระดับต่างๆ

10. สอนโดยยึดความมุ่งหมายของหลักสูตรและบทเรียนเป็นหลัก ในการจัดการเรียนรู้นั้น ผู้สอนจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดความมุ่งหมายหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร ที่กำหนดไว้เป็นหลัก และอีกทั้งผู้สอนยังต้องกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเฉพาะของแต่ละสาระหรือหน่วยการเรียนรู้ขึ้นด้วย และในขณะที่สอนผู้สอนต้องพยายามจัดสถานการณ์ สภาพการณ์และกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้บรรลุตามความมุ่งหมายเฉพาะสาระหรือหน่วยการเรียนรู้นั้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะในการเรียนที่ดี⁴⁸

ลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่ดี

ผู้สอนที่ดีทุกคนย่อมมีความรับผิดชอบในหน้าที่ในด้านการจัดการเรียนรู้และการอบรมผู้เรียน ให้เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนและชาติ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ที่ดีต้องมีหลักในการยึดดังนี้

1. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดอยู่เสมอ โดยการซักถามหรือให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ สำหรับผู้เรียนในระดับต่างๆ เพื่อจะได้เป็นการฝึกให้ผู้เรียนคิดหาเหตุผลคิดเปรียบเทียบ และคิดพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ

2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงให้มากที่สุดด้วยการเรียนโดยการกระทำด้วยตนเอง (Learning by doing)

3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม (Group working) โดยมีการปรึกษาหารือกันในกลุ่ม แบ่งงานกันทำด้วยความร่วมมือกันและประเมินผลรวมกัน

4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเองตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์

5. มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการจัดการเรียนรู้อยู่เสมอ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้นั้นเกิดความยืดหยุ่น น่าสนใจ และไม่น่าเบื่อโดยการนำเอาเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบต่างๆ มาดัดแปลงใช้ในการจัดการเรียนรู้

⁴⁸ ทองคุณ หงส์พันธ์. สอนดีต้องมีหลัก: บัญญัติ 20 ประการของการสอน, (กรุงเทพฯ: แสงสว่างการพิมพ์, 2542), 9.

6. มีการเตรียมการจัดการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้า เพื่อให้ผู้สอนจะได้ทราบว่าจะสอนอย่างไรบ้างตามลำดับขั้นและยังช่วยให้ผู้สอนพร้อมที่จะสอนด้วยความมั่นใจ
7. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม และคิดหาเหตุผลความเป็นมาของสิ่งที่เรียน และมีการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
8. มีการประเมินผลอยู่ตลอดเวลา เน้นการประเมินตามสภาพจริง ประเมินตามความรู้ความสามารถของผู้เรียนอย่างแท้จริง เพื่อให้แน่ใจว่าการจัดการเรียนรู้ได้ผลตรงตามจุดประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ เพียงใด
9. มีสื่อการจัดการเรียนรู้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสนใจและเข้าใจบทเรียน เช่น ของจริงรูปภาพ หุ่นจำลอง แผนภูมิ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิดีทัศน์ ฐานข้อมูลการเรียนรู้ เว็บไซต์ และสไลด์ทัศนูปกรณ์อื่นๆ
10. มีการจูงใจในระหว่างการจัดการเรียนรู้ เช่น การให้รางวัล การชมเชย การลงโทษ การติเตียน การให้คะแนน การสอบ การแข่งขัน การประลองให้เกียรติ ฯลฯ มาใช้ป็นสิ่งกระตุ้น และชี้แนวทางเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ตั้งใจ ขยันหมั่นเพียรในการเรียนการทํากิจกรรมมากขึ้น
11. มีกิจกรรมให้ผู้เรียนทำหลายอย่างเพื่อเร้าความสนใจของผู้เรียนและช่วยให้ผู้เรียนสนุกสนานในการเรียน
12. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามในทุกด้านทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา
13. ส่งเสริมความสัมพันธ์หรือการบูรณาการระหว่างวิชาที่เรียนกับวิชาอื่นๆ ในหลักสูตร เช่น สอนภาษาไทยก็สอนให้สัมพันธ์กับสังคมศึกษา ศิลปศึกษา เป็นต้น
14. มีการสร้างบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะแก่การเรียนรู้ตามบทเรียนที่สอนทั้งในแง่ของสิ่งแวดล้อมและอารมณ์ของผู้เรียน
15. สอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child center) ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ผู้เรียนจะเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เอง ผู้สอนจะเป็นเพียงผู้คอยให้ความช่วยเหลือแนะนำในการทำกิจกรรม
16. สอนโดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ให้มากที่สุด
17. สอนตามกฎแห่งการเรียนรู้โดยจัดบทเรียนให้เหมาะสมกับวัย ความสามารถและประสบการณ์เดิมของผู้เรียน
18. สอนโดยส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแบบประชาธิปไตย โดยสามารถแสดงความคิดเห็น ต่างๆ และฝึกให้ผู้เรียนรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น อีกทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการวางแผนงานร่วมกับผู้สอน⁴⁹

การพัฒนาผู้เรียน

การจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้แบ่งการศึกษาเป็น 3 ระดับ ได้แก่

⁴⁹ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้, (กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์เทียนวัฒนา พรินท์ติ้ง, 2553), 21.

ระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6) เป็นระดับการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะ พื้นฐาน ด้าน การอ่านการเขียน การคิดคำนวณ การคิดพื้นฐาน การติดต่อสื่อสาร กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม และ พื้นฐานความเป็นมนุษย์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างสมบูรณ์และสมดุลทั้ง ด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และวัฒนธรรม โดยเน้นจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) เป็นระดับการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้สำรวจความถนัด และความสนใจของ ตนเอง ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตน มีทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ และ คิดแก้ปัญหา มีทักษะในการดำรงชีวิต มีทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความดีงาม และมีความภูมิใจในความ เป็นไทย ตลอดจนใช้เป็นพื้นฐาน ในการประกอบอาชีพ หรือการศึกษาต่อ

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6) เป็นระดับการศึกษาที่มุ่งเน้น การเพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะด้าน สนองตอบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน แต่ละคน ทั้งด้านวิชาการ และวิชาชีพ มีทักษะ มีทักษะในการใช้วิทยาการและเทคโนโลยี ทักษะ กระบวนการคิดขั้นสูง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาต่อ และ การ ประกอบอาชีพ มุ่งพัฒนาตนและประเทศตามบทบาทของตน สามารถเป็นผู้นำ และผู้ให้บริการชุมชนใน ด้านต่าง ๆ กรอบภาพรวมของการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ชั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551

วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึ ต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดย มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถ เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

จุดหมาย

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้อันเป็นสากลและมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและ การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา
4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์
4. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
5. สุขศึกษาและพลศึกษา
6. ศิลปะ
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. ภาษาต่างประเทศ

คุณภาพของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้นจัดให้ผู้เรียนปีละ 120 ชั่วโมงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จัดให้ผู้เรียนปีละ 360 ชั่วโมงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน (ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ นักศึกษา วิชาทหาร กิจกรรมชุมนุม ชมรม) และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ซึ่งกิจกรรมเพื่อสังคม เป็นกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียนที่จะทำเพื่อบุคคลอื่น สังคม ชุมชน เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ระดับประถมศึกษา รวม 6 ปี ให้ได้จำนวน 60 ชั่วโมง, ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (3 ปี) จำนวน 45 ชั่วโมง ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (3 ปี) จำนวน 60 ชั่วโมง

จำนวนชั่วโมงของกิจกรรมเพื่อพัฒนาสังคมฯ ที่กำหนดในหลักสูตรแกนกลางฯ สถานศึกษา อาจจะจัดเป็นกิจกรรมสอดแทรกในรายวิชาต่าง ๆ (วิชาพื้นฐาน และวิชาเพิ่มเติม) หรือในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หรือจัดนอกเวลาก็ได้ โดยต้องมีหลักฐานการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อสังคมของผู้เรียน ครบจำนวนชั่วโมงตามที่หลักสูตรแกนกลางฯ กำหนด ซึ่งสถานศึกษาจะจัดให้ทุกปี หรือทุกภาคเรียน หรือเป็นบางปี บางภาคเรียน ก็ได้ แต่ต้องมีจำนวนชั่วโมงครบตามที่หลักสูตรแกนกลางฯ กำหนด

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็น ผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเอง ได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข โรงเรียนได้จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

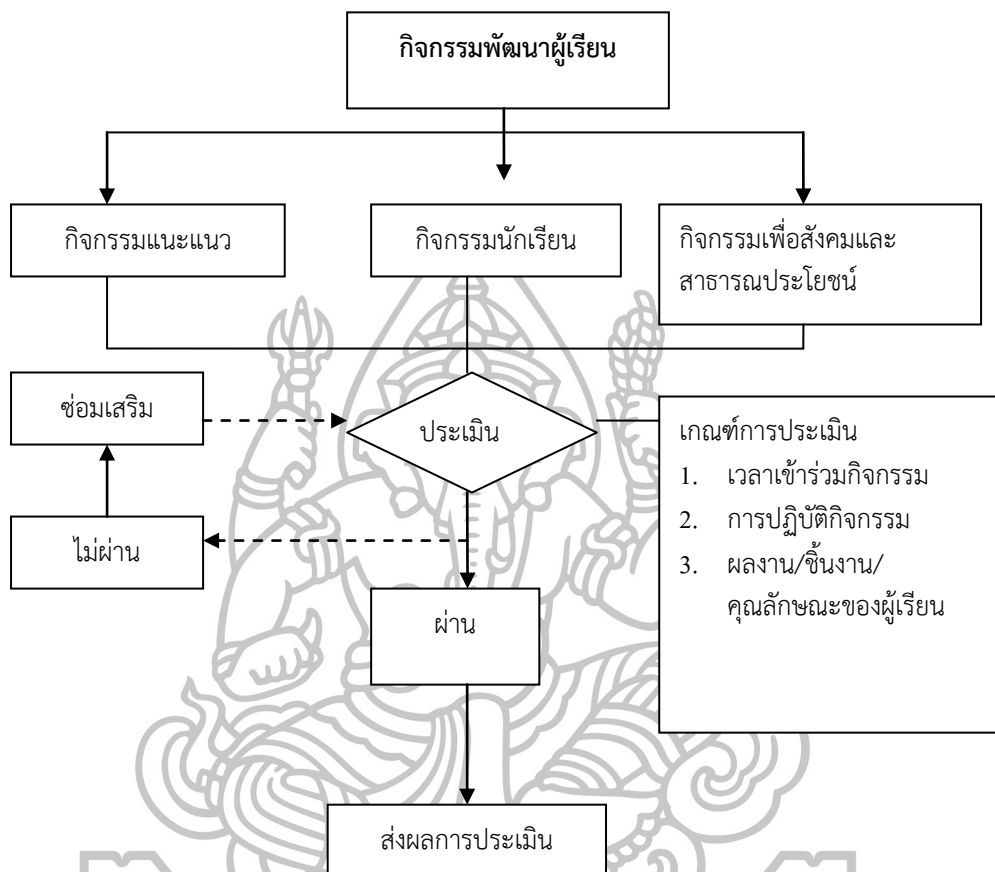
1. กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียน และอาชีพสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน นักเรียนทุกคนต้องเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว 40 ชั่วโมงต่อปีการศึกษา (ระดับประถมศึกษา)

แนวการจัดกิจกรรมแนะแนว

1. สำรวจสภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจและธรรมชาติของผู้เรียน
2. ศึกษาวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียนที่ได้จากการสำรวจ
3. กำหนดสัดส่วนสาระของกิจกรรมในแต่ละด้าน
4. กำหนดแผนการปฏิบัติกิจกรรมแนะแนว
5. การจัดทำรายละเอียดของแต่ละกิจกรรม
6. ปฏิบัติตามแผน วัดและประเมินผล และสรุปรายงาน

2. กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัด และความสนใจโดยเน้นเรื่องคุณธรรมจริยธรรม ไม่เห็นแก่ตัว มีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี มีความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน รู้จักการแก้ปัญหา การตัดสินใจ ความมีเหตุผล การช่วยเหลือ แบ่งปัน เอื้ออาทรและสมานฉันท์

แนวทางการประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมี 2 แนวทาง คือ

1. การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายกิจกรรม มีแนวปฏิบัติดังนี้
 - 1.1 ตรวจสอบเวลาเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียนให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
 - 1.2 ประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจากการปฏิบัติกิจกรรมและผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะของผู้เรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดด้วยวิธีการที่หลากหลาย เน้นการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม
 - 1.3 ผู้เรียนที่มีเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม มีการปฏิบัติกิจกรรมและผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดเป็นผู้ผ่านการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายกิจกรรม และนำผลการประเมิน ไปบันทึกในรายงานแสดงผลการเรียนรู้
 - 1.4 ผู้เรียนที่มีผลการประเมินไม่ผ่านในเกณฑ์เวลาการเข้าร่วมกิจกรรม การปฏิบัติกิจกรรมและผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามที่สถานศึกษากำหนดการประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ครู หรือผู้รับผิดชอบต้องดำเนินการซ่อมเสริมและประเมินจนผ่าน ทั้งนี้ควรดำเนินการให้เสร็จสิ้นในปีการศึกษานั้นๆ ยกเว้นมีเหตุสุดวิสัยให้อยู่ในดุลพินิจของสถานศึกษา

2. การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อการตัดสิน

การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อตัดสินเลื่อนชั้นและจบการศึกษาเป็นการประเมินการผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นรายปี/รายภาค เพื่อสรุปผลการผ่านในแต่ละกิจกรรม สรุปผลรวมเพื่อสรุปผลการผ่านในแต่ละกิจกรรม สรุปผลรวมเพื่อเลื่อนชั้นและประมวลผลรวมในปีสุดท้าย เพื่อการจบแต่ละระดับการศึกษา โดยการดำเนินการดังกล่าวมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

2.1 กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของผู้เรียนทุกคนตลอดระดับการศึกษา

2.2 ผู้รับผิดชอบสรุปและตัดสินผลการร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด เกณฑ์การจบแต่ละระดับการศึกษาที่สถานศึกษากำหนด ผู้เรียนต้องผ่านกิจกรรม 3 กิจกรรมสำคัญดังนี้

2.1.1 กิจกรรมแนะแนว

2.2.2 กิจกรรมนักเรียน ได้แก่ กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร และกิจกรรมชุมนุม ชมรม

2.2.3 กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

2.3 ผู้รับผิดชอบเสนอผลการประเมินต่อคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้ความเห็นชอบ

2.4 ผู้รับผิดชอบเสนอผู้บริหารสถานศึกษาพิจารณาเพื่ออนุมัติผลการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผ่านเกณฑ์การจบแต่ละระดับการศึกษา

เกณฑ์การตัดสิน

2. กำหนดเกณฑ์การประเมินตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ 2 ระดับ คือ ผ่าน และ ไม่ผ่าน

3. เกณฑ์การตัดสินผลการประเมินรายกิจกรรม

ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมครบตามเกณฑ์ ปฏิบัติกิจกรรม และมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบตามเกณฑ์ ไม่ผ่านการปฏิบัติกิจกรรมหรือมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

4. เกณฑ์การตัดสินผลการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายปี/รายภาค

ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีผลการประเมินระดับ “ผ่าน” ในกิจกรรมสำคัญทั้ง 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีผลการประเมินระดับ “ไม่ผ่าน” ในกิจกรรมสำคัญใดกิจกรรมหนึ่งใน 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

5. เกณฑ์การตัดสินผลการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อจบระดับการศึกษา ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีผลการประเมินระดับ “ผ่าน” ทุกชั้นปีในระดับการศึกษา นั้น ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีผลการประเมินระดับ “ไม่ผ่าน” บางชั้นปีในระดับนั้น⁵⁰

การพัฒนาความสามารถในทางวิชาการ

การพัฒนาความสามารถทางวิชาการ คือผู้ ที่มีคุณลักษณะ ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ ช่างสงสัย อยากรู้ อยากรู้อยากเห็น กระจายความรู้ สนใจติดตามความเคลื่อนไหว ความเปลี่ยนแปลงของสังคม พยายาม สืบเสาะ หมั่นศึกษาค้นคว้าสิ่งที่สนใจใคร่รู้ ด้วยความอุตสาหะวิริยะ แล้วนำความรู้นั้นไปใช้ประโยชน์ เพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนางาน และพัฒนาสังคม

ประเภทและตัวอย่างของบุคคลแห่งการเรียนรู้

1. เป็นโดยตนเอง ไม่ได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียน บุคคลประเภทนี้มีความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีความอุตสาหะวิริยะ ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง คือ อับราฮัม ลินคอล์น เรียนรู้โดยยืมหนังสือมาอ่าน ด้วยตนเองที่บ้าน ด้วยความยากลำบากในการเดินทางโดยไม่ย่อท้อ ประสบความสำเร็จในชีวิต ได้เป็นประธานาธิบดี คนที่ 16 แห่งสหรัฐอเมริกา
2. เป็นโดยฝึกหัด ได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียน บุคคลประเภทนี้ถ้าได้รับการสร้างและเสริม ให้มีคุณลักษณะเป็นผู้ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ ก็จะสามารถนำทักษะวิธีการเรียนรู้ที่ได้ฝึกฝนไปใช้เป็นเครื่องมือ ในการแสวงหา ความรู้ต่อไปได้ตลอดชีวิต คือ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระองค์ทรงเป็นตัวอย่างที่ดี ของบุคคลแห่งการเรียนรู้ที่พวกเราชาวไทยต่างก็ประจักษ์ แก่ใจทุกคน ภาพที่พระองค์ทรงฟังผู้บรรยาย และซักถามอย่างสนพระทัย พร้อมทั้งจดบันทึกตลอดเวลา เป็นภาพที่เราเห็นชื่นตาด้วยความประทับใจ ความรู้ ที่ทรงได้จากการศึกษาค้นคว้า ประมวลออกมาเป็นหนังสือที่ให้ความรู้และความเพลิดเพลินอย่างมากแก่ผู้อ่าน อีกทั้งโครงการเพื่อพัฒนาเยาวชน พัฒนาสังคมที่พระองค์ท่านทรงริเริ่มและรับผิดชอบอีกนับไม่ถ้วน พระองค์ทรงเชื่อ ในหลักการศึกษา เก่าแก่ที่ ปู่ ย่า ตา ยาย เชื่อว่าหัวใจสำคัญของการเรียนรู้ คือ สุ จี ปุ ลิ ซึ่งพระองค์ทรงอธิบายไว้ อย่างชัดเจน เมื่อทรงเป็นองค์ปาฐกในหัวข้อ “แนวโน้มการจัดการเรียนสอน เพื่อการเรียนรู้ใน ทศวรรษหน้า”

แนวทางการพัฒนาให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

สังคมในโลกปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว วิทยาการต่าง ๆ เจริญก้าวหน้าไปอย่าง ไม่หยุดยั้ง การจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันจึงต้องเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยจะต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ คือ

1. เพื่อให้เป็นผู้สามารถพัฒนาตนเองได้ตลอดเวลา ไม่ใช่เป็นเพียงบุคคลที่มีความรู้ หรือ สามารถจำข้อมูล ความรู้ได้เท่านั้น

⁵⁰ กระทรวงศึกษาธิการ, **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด. 2551), 1-52.

2. เพื่อฝึกให้ผู้เรียนมีนิสัยใฝ่หาความรู้ รักที่จะเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและเจตคติของตน รักที่จะเรียนรู้ ตลอดชีวิต

3. รู้จักปรับตัวไปตามกระแสต่าง ๆ ในโลกซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา

4. เพื่อให้เป็นผู้เรียนเป็นผู้หมั่นแสวงหา หมั่นเรียน หมั่นรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ อยู่เสมอ

วิธีพัฒนาความสามารถทางวิชาการของตนเองให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

1. พื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ ผู้เรียนควรพัฒนาตนเองให้มีความรู้พื้นฐานอย่างกว้าง ๆ และศึกษา บางวิชาอย่างลึกซึ้ง เพื่อให้มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ในสาขาวิชาอื่น ๆ เพิ่มเติมตามความจำเป็นในอนาคต โดยสามารถโยงความรู้พื้นฐานที่มีอยู่มาใช้ในการพัฒนาตนเองให้เจริญก้าวหน้าในเรื่องความรู้ได้

2. เครื่องมือสำหรับแสวงหาความรู้ การพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รักการเรียนรู้ จะต้องพัฒนาตนเอง ให้มีเครื่องมือ ที่จะใช้ในการแสวงหาความรู้ได้ก่อน เครื่องมือสำคัญสำหรับการเรียนรู้ต่อไปในอนาคต เช่น คณิตศาสตร์ เกี่ยวข้องกับการคิดคำนวณ การใช้เหตุผล การแก้ปัญหา วิทยาศาสตร์เป็นการแสวงหาความรู้ ที่ผู้เรียนจะได้ฝึกการสังเกต ตั้งคำถาม ทดลอง วิเคราะห์ หาคำตอบ และอธิบายให้เหตุผล ภาษาอังกฤษ เป็นภาษาสากลที่ใช้แสวงหาความรู้อย่างกว้างขวาง คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ถึง วิทยาการสมัยใหม่ ที่ช่วยในการค้นหาความรู้ ด้วยตนเองได้อย่างไม่สิ้นสุด โดยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

3. สร้างแรงจูงใจให้เป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนต้องสร้างแรงจูงใจให้กับตนเองรักที่จะเรียนรู้ อยู่เสมอ เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงความจำเป็นของการศึกษาที่มีต่อบุคคลในทุกช่วงชีวิต สิ่งที่เรียนรู้ควรสัมพันธ์ กับชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองด้วย โดยอาจเป็นสภาพการณ์หรือปัญหาที่ตนเองต้องเผชิญ ในชีวิต เป็นเรื่องที่ทันสมัยทันเหตุการณ์ สามารถนำมาใช้ในการแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาตนเองได้ ทำให้เห็นคุณค่าของการแสวงหาข้อมูล และนำข้อมูลนั้นมาใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง

4. การเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ได้อย่างคล่องแคล่ว จะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนสนใจ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน อยู่เสมอ สามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลาที่ต้องการ

การมีความสัมพันธ์กับชุมชน

สาระสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นอยู่ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น การริเริ่ม การวางแผน การตัดสินใจ และการร่วมรับผิดชอบตลอดจนการร่วมประมวลผลมากน้อยเพียงไร และจะต้องมีองค์ประกอบหรือปัจจัยที่เป็นสิ่งจูงใจให้มีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งมีผู้ศึกษาค้นคว้าไว้หลายท่านดังนี้

ศิริกาญจน์ โสภุมภ์ ศึกษาพบว่าเงื่อนไขที่สนับสนุนและเป็นอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของโรงเรียนและชุมชนแบ่งได้เป็น 3 เงื่อนไข ได้แก่ เงื่อนไขที่สนับสนุนเงื่อนไขเกี่ยวกับคณะครูและเงื่อนไขเกี่ยวกับโรงเรียน

1. เงื่อนไขที่สนับสนุนกับชุมชน แบ่งออกเป็น 3 กรณีดังนี้

กรณีที่ 1 เจื่อนใจเกี่ยวกับชุมชน ได้แก่การที่มีการรวมกลุ่มกันเองในชุมชน การมีสถาบันทางศาสนาเป็นศูนย์กลางของชุมชน ผู้นำทางศาสนาให้การสนับสนุนและเห็นความสำคัญของการศึกษา ผู้นำชุมชนมีความกระตือรือร้นในการทำงาน

กรณีที่ 2 เจื่อนใจเกี่ยวกับคณะครู ได้แก่การมีครูที่เป็นคนในท้องถิ่น คณะครูให้ความสำคัญและไปร่วมงานที่เป็นกิจกรรมของชุมชนและของคนในชุมชน

กรณีที่ 3 เจื่อนใจเกี่ยวกับโรงเรียน ได้แก่โรงเรียนมีศักยภาพในการจัดการศึกษา เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน ความโปร่งใสในการบริหารด้านงบประมาณและการเงิน การเปิดโอกาสให้บุคลากรในชุมชนและนอกชุมชนเข้ามาใช้บริการต่างๆ ของโรงเรียน เจื่อนใจเกี่ยวกับผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ การมีคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารโรงเรียน

2. เจื่อนใจที่เป็นอุปสรรคนั้น แบ่งเป็น 3 กรณี ดังนี้

กรณีที่ 1 เจื่อนใจเกี่ยวกับชุมชน ได้แก่คนในชุมชนขาดความรู้เรื่องการดำเนินงานของโรงเรียน โดยเฉพาะในเรื่องการเรียนการสอน ความไม่สนใจของคนในชุมชนเรื่องการจัดการเรียนการสอน

กรณีที่ 2 เจื่อนใจเกี่ยวกับโรงเรียน ได้แก่โรงเรียนไม่สามารถให้ความสนใจหรือให้ความสำคัญแก่คนในชุมชนอย่างทั่วถึง

กรณีที่ 3 เจื่อนใจเกี่ยวกับระบบราชการ ได้แก่ การกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรจากส่วนกลาง การทำงานตามระบบราชการ⁵¹

ชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา

วิถีชีวิตของสังคมไทยกับการศึกษามีความผูกพันกันมาเป็นเวลานาน แต่โบราณเราจะเล่าเรียน เขียนอ่านหนังสือกันที่วัด มีพระสงฆ์เป็นผู้สอน รัฐบาลได้เห็นความสำคัญจึงได้ตราเป็นกฎหมายโดยกำหนดให้ลูกหลานที่มีอายุย่างเข้าปีที่แปด ต้องเข้าโรงเรียนทุกคนพร้อมกับได้จัดตั้งโรงเรียนขึ้นเป็นจำนวนมาก กระจายอยู่ทุกท้องถิ่นทั่วประเทศไทย คนไทยต่างรู้จักกันได้ดีในนามของ “โรงเรียนประชาบาล” ซึ่งหมายถึงโรงเรียนของประชาชน โดยประชาชนร่วมกันสร้างร่วมกันดูแลรักษา ช่วยเหลือ สนับสนุนและพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าเป็นสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาคนในชุมชน แต่อย่างไรก็ตามผู้คนในชุมชนส่วนใหญ่ ยังมีความมุ่งหวังต่อการส่งลูกเข้าเรียนในโรงเรียนประชาบาลเพียงเพื่อให้ “อ่านออกเขียนได้” เท่านั้น

แต่ในปัจจุบันแนวความคิดของคนส่วนใหญ่ได้เปลี่ยนไปอย่างมาก ต่างได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษา ต่อการพัฒนาลูกหลานและจำเป็นที่จะต้องนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพ การดำรงอยู่ในชีวิตประจำวัน ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าของบ้านเมืองและความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีทั้งหลายที่มีความก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วมาก โดยเฉพาะในอนาคต ความเจริญทั้งหลายจะพึ่งอาศัยความรู้เป็นหัวใจสำคัญทั้งสิ้น การศึกษาจะเป็นเครื่องมือในการพัฒนา มนุษย์ พัฒนาสังคมและพัฒนาประเทศ ที่สำคัญที่สุดผู้คนในสังคมในประเทศใด ได้รับการศึกษาสูงมากและฉลาดมาก สังคมนั้นหรือประเทศนั้นจะเจริญรุ่งเรืองเป็นผู้นำและเป็นมหาอำนาจในที่สุด ในทางตรงกันข้ามหากประเทศใดพลเมืองส่วนใหญ่ด้อยการศึกษาจะเป็นประเทศที่ล้าหลัง เศรษฐกิจ

⁵¹ ศิริกาญจน์ โกสุมภ์, กระบวนการสร้างประสิทธิภาพโรงเรียนขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน, (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2549), 171-177.

ตกต่ำ ผู้คนมีชีวิตอยู่ด้วยความแร้นแค้นยากจนต้องขอความช่วยเหลือจากประเทศที่เจริญรุ่งเรืองหรือที่พัฒนาแล้วเท่านั้น

เมื่อการศึกษานับวันแต่จะมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตอยู่ของผู้คนในทุกสังคม ทุกชุมชน เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ และเพื่อให้การศึกษาของชุมชนมีความเจริญก้าวหน้าทันต่อความเจริญของสิ่งอื่น ประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบพัฒนาการศึกษาอย่างจริงจัง

ธเนศ ปานอุทัย ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนที่มีมาตรฐานคุณภาพนักเรียนแตกต่างกัน พบว่า

1.ระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนที่มีมาตรฐานคุณภาพสูง และโรงเรียนที่มีมาตรฐานคุณภาพนักเรียนต่ำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2.การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนที่มีมาตรฐานคุณภาพสูง และโรงเรียนที่มีมาตรฐานคุณภาพต่ำ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่ในรายด้านมีด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ชุมชนระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรภาครัฐและเอกชน เอง ให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น⁵²

ลักษณะการมีส่วนร่วมกับชุมชน

การมีส่วนร่วมของบุคคลมีหลายลักษณะ ซึ่งนักวิชาการบางคนมองลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นแบบการมีส่วนร่วมที่แท้จริง กับการมีส่วนร่วมไม่แท้จริง การมีส่วนร่วมที่แท้จริงหมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบโครงการเริ่มตั้งแต่ร่วมทำการศึกษาค้นหาปัญหาและความต้องการร่วมคิดและหาวิธีการแก้ปัญหาหรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ร่วมวางแผนนโยบายหรือโครงการ ร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชน ร่วมปฏิบัติตามนโยบายหรือแผนงานให้บรรลุผลตามที่กำหนดไว้และควบคุมติดตาม ประเมินผล สำหรับการมีส่วนร่วมที่ไม่แท้จริง เป็นการมีส่วนร่วมเพียงบางส่วน โดยเฉพาะเข้าร่วมในการปฏิบัติตามโครงการที่ได้กำหนดไว้แล้ว

กรรณิกา ชมดี แบ่งลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น 10 รูปแบบ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการประชุม 2) การมีส่วนร่วมออกเงิน 3) การมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการ 4) การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ 5) การมีส่วนร่วมสัมภาษณ์ 6) การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน 7) การมีส่วนร่วมเป็นผู้บริโภค 8) การมีส่วนร่วมเป็นผู้เริ่ม 9) การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงาน 10) การมีส่วนร่วมในการหาวัสดุอุปกรณ์⁵³

⁵² ธเนศ ปานอุทัย , “การมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนที่มีมาตรฐานคุณภาพนักเรียนแตกต่างกัน ” (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2548) 132.

⁵³ กรรณิกา ชมดี “การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี” 2548; 11.

การดำรงชีวิตที่เหมาะสม

เนื่องจากสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปจนเกิดผลกระทบต่อการศึกษาปฏิบัติของครู ทำให้คุณธรรมของครูตกต่ำ จนเกิดวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับวิชาชีพครูในขณะนี้ อย่างไรก็ตามครูมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศมากที่สุดวิชาชีพหนึ่ง ดังนั้นจึงมีการพัฒนาคุณธรรมของครู เพราะคุณธรรมกับครูเป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้ หากครูขาดคุณธรรมความเป็นปุชนียบุคคลของครูก็จะไม่มี⁵⁴ **ความสำคัญของคุณธรรม**

คุณธรรมเป็นเสมือนหลักการสำคัญที่ให้ไว้สำหรับบุคคลหรือสังคมได้นำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต จะช่วยให้บุคคลปฏิบัติงานได้อย่างราบรื่น มีความสำเร็จในงานที่ทำเป็นคนดีของครอบครัว สังคม และประเทศชาติ สำหรับครูกับคุณธรรมนั้นจะต้องเป็นของคู่กัน หากครูขาดคุณธรรมเมื่อใด ก็เหมือนกับนักบวชที่ไร้ศีล

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานหลักคุณธรรมสำหรับคนไทยในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2525 ทั้งนี้เพื่อยึดถือปฏิบัติมีอยู่ 4 ประการ คือ

ประการแรก คือ การรักษาความสัจ ความจริงใจต่อตัวเอง ที่จะประพฤติปฏิบัติ แต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม

ประการที่สอง คือ การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเอง ให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัจ ความดีนั้น

ประการที่สาม คือ การอดทน อดกลั้น และอดออม ที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัจ สุจริต ไม่ว่าจะด้วยเหตุประการใด

ประการที่สี่ คือ การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

คุณธรรมทั้ง 4 ประการนี้จะช่วยให้ประเทศชาติบังเกิดความสุข ร่มเย็น โดยเฉพาะผู้ที่เป็นครู จำเป็นต้องยึดถือปฏิบัติเพื่อประโยชน์ของตนเองและผู้อื่น

ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา ซึ่งได้จากการประชุมสัมมนาวิชาชีพครูครั้งที่ 6 ระหว่างวันที่ 27 - 28 เมษายน พ.ศ. 2532 ได้สรุปว่า บุคคลที่ประกอบวิชาชีพครูมีลักษณะพื้นฐาน 4 ประการ คือ รอบรู้ สอนดี มีคุณธรรมตามจรรยาบรรณและมุ่งมั่นพัฒนาตนเอง

ในที่นี้จะนำมากล่าวเฉพาะในส่วนที่เป็นข้อคุณธรรมตามจรรยาบรรณ ซึ่งมีคุรุสภากำหนดไว้ 9 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. มีเมตตา กรุณา พฤติกรรมหลัก คือ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานและสังคม มีความสนใจและห่วงใยในการเรียนและความประพฤติของนักเรียน ส่วนพฤติกรรมบ่งชี้ คือ ไม่นิ่งดูดายและเต็มใจช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลังความสามารถ ให้ความรักความเอาใจใส่ช่วยเหลือดูแลเด็กให้ได้รับความสุขและพึงพิง เป็นกันเองกับนักเรียน เพื่อให้เด็กเรียนมีความรู้สึกเปิดเผยไว้วางใจ และเป็นที่ยังของนักเรียน

⁵⁴ **คุณธรรมของครูและการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม**, เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2558, เข้าถึงได้จาก <https://educ105.wordpress.com>

2. มีความยุติธรรม พฤติกรรมหลัก คือ ความเป็นธรรมต่อนักเรียนและมีความเป็นกลาง ส่วนพฤติกรรมบ่งชี้ คือ เอาใจใส่และปฏิบัติต่อนักเรียนทุกคนอย่างเสมอภาคและไม่ลำเอียง ตัดสินปัญหาของนักเรียนด้วยความเป็นกลาง ยินดีช่วยเหลือนักเรียน ผู้ร่วมงานและผู้บริหารโดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง

3. มีความรับผิดชอบ พฤติกรรมหลัก คือ มุ่งมั่นในผลงาน ใช้เวลาอย่างคุ้มค่าและปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วน ส่วนพฤติกรรมบ่งชี้ คือ มีวิธีการที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ วางแผนการใช้เวลาอย่างเหมาะสม และปฏิบัติงานให้ทันเวลา ใช้เวลาคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ วางแผนการปฏิบัติงานอย่างมีระบบ ปฏิบัติงานตามแผนได้เสร็จและมีประสิทธิภาพ มีความรอบคอบ ระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ทุกด้าน ปฏิบัติภารกิจทุกด้านได้ครบตามความสามารถและประเมินผลการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม

4. มีวินัย พฤติกรรมหลัก คือ มีวินัยในตนเอง และปฏิบัติตามกฎระเบียบ ส่วนพฤติกรรมบ่งชี้ คือ ควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตนอย่างถูกต้องตามทำนองคลองธรรม มีวิธีทำงานที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นได้ ปฏิบัติตามกฎระเบียบของหน่วยงานและสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่การทำงานเป็นไปตามขั้นตอน

5. มีความขยัน พฤติกรรมหลัก คือ มีความตั้งใจและความพยายาม ส่วนพฤติกรรมบ่งชี้ คือ กระตือรือร้นและปฏิบัติงานเต็มความสามารถอย่างสม่ำเสมอ ไม่ท้อถอยต่ออุปสรรคในการทำงาน และมีความพยายามที่จะสอนเด็กให้บรรลุจุดหมาย

6. มีความอดทน พฤติกรรมหลัก คือ อดทนเมื่อเกิดอุปสรรค และมีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ส่วนพฤติกรรมบ่งชี้ คือ ปฏิบัติงานเต็มไม่ทิ้งขว้างกลางคัน ไม่โกรธง่าย และสามารถควบคุมอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม และอดทนอดกลั้นคำวิพากษ์วิจารณ์

7. มีความประหยัด พฤติกรรมหลัก คือ รู้จักประหยัดและออม และใช้ของให้คุ้มค่า ส่วนพฤติกรรมบ่งชี้ คือ ช่วยรักษาและใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเกินฐานะของตน รู้จักเก็บออมทรัพย์ เพื่อความมั่นคงของฐานะ และรู้จักใช้และเก็บรักษาของอย่างถูกวิธี

8. มีความรักและศรัทธาในอาชีพครู พฤติกรรมหลัก คือ เห็นความสำคัญของอาชีพครูและรักษาชื่อเสียงวิชาชีพครู ส่วนพฤติกรรมบ่งชี้ คือ สนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรวิชาชีพครู เข้าร่วมกิจกรรมวิชาชีพครู ร่วมมือและส่งเสริมให้มีการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลดีและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมเป็นสำคัญ รักษาความสามัคคีและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหน้าที่การงาน ปกป้องและสร้างความเข้าใจอันดีต่อสังคมเกี่ยวกับวิชาชีพครู

9. ความเป็นประชาธิปไตยในการปฏิบัติงานและการดำรงชีวิต พฤติกรรมหลัก คือ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และมีเหตุผล ส่วนพฤติกรรมบ่งชี้ คือ เปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็น รับฟังความคิดเห็นและข้อโต้แย้งของผู้อื่น ยอมรับและปฏิบัติตามความคิดที่มีเหตุผล โดยคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก และใช้หลักการและเหตุผลในการตัดสินใจและแก้ปัญหา

จรรยาบรรณความมุ่งหมายของจรรยาบรรณครูแต่ละข้อเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าใจตรงกัน ดังนี้

จรรยาบรรณข้อที่ 1 ครูต้องรักและเมตตาศิษย์ โดยให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือส่งเสริมให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า

จรรยาบรรณข้อที่ 2 ครูต้องอบรม สั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามให้แก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ

จรรยาบรรณข้อที่ 3 ครูต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ

จรรยาบรรณข้อที่ 4 ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ สังคมของศิษย์

จรรยาบรรณข้อที่ 5 ครูต้องไม่แสวงประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติและไม่ใช้ศิษย์กระทำการใดๆ อันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตนโดยมิชอบ

จรรยาบรรณข้อที่ 6 ครูย่อมพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอยู่เสมอ

จรรยาบรรณข้อที่ 7 ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพครู และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การวิชาชีพ

จรรยาบรรณข้อที่ 8 ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครูและชุมชนในทางสร้างสรรค์

จรรยาบรรณข้อที่ 9 ครูพึงประพฤติ ปฏิบัติตน เป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนาภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมไทย

ดังนั้นผู้ที่เป็นครูจึงต้องมีคุณธรรม ซึ่งเป็นคุณธรรมของครู หมายถึง คุณสมบัติที่เป็นความดี ความถูกต้อง เหมาะสม ซึ่งมีอยู่ภายในจิตใจของครู และเป็นแรงผลักดันให้ครูกระทำหน้าที่ของครู อย่างถูกต้องเหมาะสมได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งย่นต์ ชุมจิต ได้สรุปความสำคัญของคุณธรรมของครูไว้ 4 ด้าน คือ

1. ด้านตัวครู

1.1 สัมมาทิฐิ การเห็นชอบ หมายถึง การเห็นชอบตามทำนองคลองธรรม เป็นแสงสว่างส่องทางให้พ้นทุกข์ ครูทั้งหลายหากมีสัมมาทิฐิและถือปฏิบัติเป็นอย่างดีย่อมเป็นครู

1.2 สัมมาสังกัปปะ การดำริชอบ หมายถึง การคิดอย่างฉลาด รอบคอบ รู้จัก ไตร่ตรอง เป็นผู้มีวิริยจิต รู้จักใช้ความคิดในทางที่ถูกต้องดีงาม คิดในทางสร้างสรรค์ และเป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเอง ต่อศิษย์ และต่อสังคม

1.3 สัมมาวาจา การพูดจาชอบ หมายถึง การไม่พูดจาส่อเสียด ไม่เพ้อเจ้อ ไม่พูดหยาบ และไม่พูดปดพูดเท็จ วิธีพูดของครูมีผลต่อความรู้สึกและจิตใจของศิษย์เสมอ หากครูพูดด้วยความจริงใจ อ่อนโยน ไพเราะ ย่อมทำให้ศิษย์มีความเคารพและรักนับถือ

1.4 สัมมากัมมันตะ การทำงานชอบ หมายถึง การกระทำกิจการต่าง ๆ ด้วยความ เต็มใจ และตั้งใจอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้เกิดผลดีต่อผู้เกี่ยวข้อง

1.5 สัมมาอาชีวะ การเลี้ยงชีวิตชอบ หมายถึง การทำอาชีพสุจริต และไม่ผิดกฎหมายทั้งหลาย

1.6 สัมมาวายามะ การเพียรชอบ หมายถึง การมุ่งมั่นพยายามในทางดี ครูต้องมีความเพียร คือ พยายามศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ มีมานะพยายามสร้างความก้าวหน้าในชีวิตและหน้าที่การทำงานตามทำนองคลองธรรม

1.7 สัมมาสติ การระลึกชอบ หมายถึง การพิจารณาไตร่ตรองในทางที่ถูก ที่มีสติปัญญา เฝียวแปลมรอบคอบ ในการผจญปัญหาต่างๆ

1.8 สัมมาสมาธิ ความตั้งใจมั่นชอบ หมายถึง การตั้งอยู่ในความสงบ ไม่ปล่อยใจให้กิเลสทั้งหลายเกิดขึ้นจนทำให้หลงผิด หากครูผู้มีความตั้งใจมั่นชอบยอมเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินอาชีพครู

สรุป อริยมรรคนี้จำแนกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มแรก ได้แก่ สัมมาทิฏฐิกับสัมมาสังกัปปะเป็นเรื่องของปัญญาหรือความสว่าง กล่าวคือ ผู้มีปัญญาหรือความสว่างย่อมรู้ และคิดในทางที่ถูกและที่ดี

กลุ่มที่สอง คือ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ และสัมมาอาชีวะ เป็นกลุ่มธรรมที่เกี่ยวกับการรักษาศีลหรือความสะอาด ผู้มีธรรมเหล่านี้ย่อมไม่เกิดความสับสน วุ่นวาย ทะเลาะเบาะแว้งแข่งขันชิงดีชิงเด่น

กลุ่มสุดท้าย คือ สัมมาวายามะ สัมมาสติ และสัมมาสมาธิ เป็นธรรมที่เกี่ยวกับสมาธิหรือความสงบ

2. พรหมวิหาร 4 เป็นธรรมที่ค้ำจุนโลก ครูจะต้องมีธรรมประจำใจอันประเสริฐนี้เพื่อเป็นหลักประพฤติปฏิบัติตนที่ดีงาม ได้แก่

2.1 เมตตา คือ ความรักใคร่ปรารถนาดีอยากให้เขามีความสุข มีจิตใจที่ดีงาม ผู้ที่เป็นครูอาจารย์จะต้องมีเมตตาเป็นที่ตั้ง

2.2 กรุณา ความสงสาร เอ็นดูศิษย์ พึงช่วยเหลือให้พ้นจากความทุกข์และความไม่รู้

2.3 มุทิตา คือ ความชื่นชมยินดีเมื่อศิษย์ได้ดี และยกย่องเชิดชูให้ปรากฏ อันเป็นการให้กำลังใจและช่วยให้เกิดความภูมิใจในตนเอง

2.4 อุเบกขา คือ การวางตัววางใจเป็นกลาง อันจะให้ดำรงอยู่ในธรรมตามที่พิจารณาเห็นด้วยปัญญา มีจิตเรียบตรงเพียงธรรมดุจตราขึง ไม่เอนเอียงด้วยรักหรือชัง พร้อมทั้งจะวินิจฉัยและปฏิบัติไปตามธรรม พร้อมทั้งจะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลเมื่อผู้อื่นร้อนเป็นทุกข์

3. ขรवासธรรม 4 เป็นหลักธรรมที่ให้แนวคิดเกี่ยวกับการครองเรือน และหลักการครองชีวิตของคฤหัสถ์ มี 4 ประการ คือ

3.1 สัจจะ คือ ความจริง ความซื่อตรง ซื่อสัตย์ และจริงใจ ซึ่งจำแนกออกได้เป็น สัจจะต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อหน้าที่การงาน และต่อประเทศชาติ

3.2 ทมะ คือ การฝึกฝน การข่มใจ ฝึกนิสัย รู้จักควบคุมจิตใจ แก้ไขข้อบกพร่อง ตั้งมั่นในจุดหมาย ไม่ท้อถอย

3.3 จาคะ คือ การเสียสละ การให้รู้จักละกิเลส มีใจกว้างพร้อมที่จะรับฟังความทุกข์ ความคิดเห็น แสดงความต้องการของผู้อื่น พร้อมทั้งจะร่วมมือ ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้อื่น

4. สังคหัตถ์ 4 เป็นหลักธรรมที่ให้แนวคิดเกี่ยวกับการยึดเหนี่ยวจิตใจบุคคล และการประสานความสามัคคีในกลุ่มคน ประกอบด้วย

4.1 ทาน หมายถึง การให้ ครูอาจารย์จะต้องให้คำแนะนำสั่งสอน ให้ความรู้และความเข้าใจในเรื่องต่างๆ

4.2 ปิยวาจา หมายถึง พูดจาด้วยน้ำใจหวังดี มุ่งให้เป็นประโยชน์และเกิดผลดี ทำให้เกิดความเชื่อถือและเคารพนับถือ

4.3 อุตถจริยา หมายถึง การประพฤติอันเป็นประโยชน์ การชวนช่วยช่วยเหลือกิจการสาธารณประโยชน์ ตลอดจนช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรมแก่ผู้อื่น

4.4 สมานัตตตา หมายถึง การทำตนให้เสมอต้นเสมอปลาย ตลอดจนการวางตัวให้เหมาะสมแก่ฐานะ ภาวะ บุคคล เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม⁵⁵

คุณธรรมเป็นอุปนิสัยอันดีงามที่สะสมอยู่ในจิตใจ ซึ่งได้มาจากความเพียรพยายามที่จะประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ดีงาม ติดต่อกันมาเป็นเวลานาน คุณธรรมจะมีความสัมพันธ์กับหน้าที่ เพราะกระทำหน้าที่จนเป็นนิสัย พัฒนาคุณธรรมของครูควรเริ่มต้นที่

คุณธรรมทางสติปัญญา รวมทั้งความรู้ทางทฤษฎี และแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ส่งผลต่อความมีเหตุผลในการทำหน้าที่

คุณธรรมทางศีลธรรม คือ ความมีจิตสำนึกในสิ่งที่ดีงาม และเหตุผล คุณธรรมทางศีลธรรมไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือติดตัวมาแต่กำเนิด หากแต่สร้างขึ้นด้วยความรู้สึกลึกซึ้งชอบชั่วดี ในทางศีลธรรม ซึ่งจะสะสมอยู่ในจิตใจของครู

ฉะนั้นครูที่ดีและผู้ที่จะเป็นครูในอนาคตจึงควรศึกษาหลักธรรมในพุทธศาสนาให้เข้าใจ และนำไปปฏิบัติให้ได้ผลดีต่อตนเอง ต่อลูกศิษย์และต่อประเทศชาติ

คุณธรรมที่จะช่วยให้ครูได้ประกอบอาชีพอย่างมีคุณค่า จะช่วยให้ครูยังเป็นปูชนียบุคคล ที่จะกล่าวต่อไปมีหลายด้าน ในที่นี้จะแบ่งเป็น 3 ด้านใหญ่ๆ คือ

ธรรมะใช้ปฏิบัติเป็นพื้นฐานของชีวิต

ธรรมะที่พึงปฏิบัติเพื่อความเจริญของส่วนรวม

ธรรมะที่พึงปฏิบัติเพื่อความเจริญส่วนตัว⁵⁶

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ.2514 เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2514 และปรับปรุงใหม่ เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2535 การศึกษาแบบนี้เป็นการศึกษาแบบประยุกต์หรือเป็นการศึกษารูปแบบหนึ่งทางการศึกษาคณะสงฆ์ เป็นการศึกษาที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความคิดของคณะสงฆ์โดยมีวัตถุประสงค์ คือ ฝ่ายศาสนจักรก็จะได้ศาสนทายาทที่ตีมีความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง และสืบต่อพระพุทธศาสนาให้เจริญสถาพรต่อไป และทางฝ่ายบ้านเมือง เมื่อพระภิกษุสามเณรได้ลาสิกขาแล้ว ก็สามารถเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาของ

⁵⁵ ยนต์ จิตชุ่ม, **ความเป็นครู**. (กรุงเทพฯ: โอ เอส พรินติ้งเฮาส์, 2550),141-142

⁵⁶ **คุณธรรมของครูและการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม**. สืบค้นได้จาก

<https://educ105.wordpress.com> เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2558.

รัฐได้หรือเข้ารับราชการสร้างคุณประโยชน์ให้แก่ตนเองและบ้านเมืองสืบต่อไป ปัจจุบันนี้ การศึกษาประเภทนี้ได้กระจายอยู่ตามจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ⁵⁷

การศึกษาของคณะสงฆ์ หมายถึง สิ่งที่พระภิกษุสามเณรต้องเล่าเรียนคัมภีร์ว่าทำความเข้าใจ ปัจจุบันมี 4 ประเภท คือ 1) การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรม 2) การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลี 3) การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และ 4) การศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์⁵⁸

การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานั้นเป็นการศึกษารูปแบบหนึ่งของการศึกษาคณะสงฆ์ไทย เป็นการศึกษาที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ สืบเนื่องมาจากการจัดตั้งโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษาและบาลีวิสามัญศึกษาสำนักเรียนวัด กล่าวคือ ภายหลังจากที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่ง คือ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งเปิดดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2432 และ พ.ศ. 2489 ตามลำดับ ได้เจริญมากขึ้น ทางมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงได้จัดการศึกษาแผนกมัธยมศึกษาขึ้นมา เรียกว่าโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษา กำหนดให้มีการเรียนบาลีนักธรรมและความรู้มัธยมศึกษาโดยผู้สำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อมาเมื่อโรงเรียนบาลีมัศึกษานี้ได้แพร่หลายขยายออกไปตามต่างจังหวัดหลายแห่งมีพระภิกษุและสามเณรเรียนกันมากขึ้น ทางคณะสงฆ์โดยองค์การศึกษาจึงได้ กำหนดให้เรียกโรงเรียนประเภทนี้ใหม่ว่า โรงเรียนบาลีวิสามัญศึกษาสำนักเรียนวัด โดยมติดคณะสังฆมนตรีและกระทรวงศึกษาธิการก็ได้ออกระเบียบกระทรวงให้โรงเรียนบาลีวิสามัญศึกษาสำนักเรียนวัดนี้ เปิดทำการสอบสมทบในชั้นตัวประโยค คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา และหากสอบได้แล้วจะได้รับประกาศนียบัตรจากกระทรวงศึกษาธิการอีกด้วย ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ภิกษุและสามเณรนิยมเรียนกันมาก โรงเรียนประเภทนี้จึงแพร่หลายออกไปยังจังหวัดต่าง ๆ อย่างกว้างขวางจนทำให้คณะสงฆ์เกรงว่าการศึกษารธรรมและบาลีจะเสื่อมลง เพราะพระภิกษุสามเณรต่างมุ่งศึกษาวิชาทางโลกมากเกินไป เป็นเหตุให้ต้องละทิ้งการศึกษารธรรมและบาลี จะเสียแต่ทางคณะสงฆ์ได้พิจารณาเห็นความจำเป็นของการศึกษาวิชาในทางโลกอยู่จึงได้ตั้งคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีขึ้นใหม่ มีวิชาบาลี วิชาธรรม และวิชาทางโลก เรียกว่า บาลีสามัญศึกษาและปริทัศน์ศึกษาโดยได้ประกาศใช้เมื่อพ.ศ. 2507 พร้อมกับได้ยกเลิกระเบียบของคณะสังฆมนตรีว่าด้วยการศึกษาของโรงเรียนบาลีวิสามัญศึกษาสำนักเรียนวัดและกำหนดให้พระภิกษุสามเณรเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีที่คณะสงฆ์ได้จัดขึ้นใหม่แต่เหตุการณ์ปรากฏต่อมาว่าการตั้งสำนักเรียนตามแบบโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีใหม่นี้มีน้อย นักเรียนก็นิยมเรียนกันน้อยเพราะพระภิกษุสามเณรส่วนใหญ่ยังพอใจที่จะเรียนโดยได้รับประกาศนียบัตรจากกระทรวงศึกษาธิการอยู่ ดังนั้นนักเรียนโรงเรียนดังกล่าวจึงได้พากันเข้าชื่อกันเป็นนักเรียนโรงเรียนราษฎร์ของวัดซึ่งตั้งขึ้นโดยระเบียบกระทรวงศึกษาธิการบ้าง สมัครสอบเทียบบ้าง สมัครเข้าเป็นนักเรียนผู้ใหญ่บ้างทำให้การศึกษาของคณะสงฆ์ในช่วงระยะนั้นเกิดความสับสนเป็นอันมาก⁵⁹

⁵⁷ สมศักดิ์ บุญปู, พระสงฆ์กับการศึกษาไทย, (กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2547), 332.

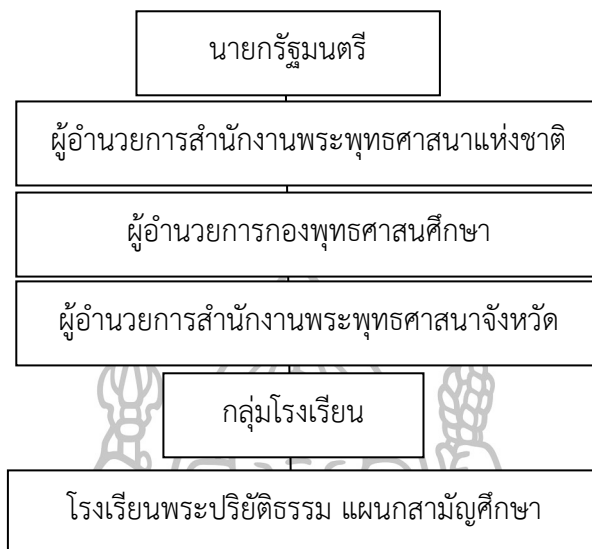
⁵⁸ ถวิล สมัครรัฐกิจ, คู่มือจัดการศึกษาสงฆ์, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, 2549), 1.

⁵⁹ ถวิล สมัครรัฐกิจ, คู่มือจัดการศึกษาสงฆ์, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, 2549), 1.

ในช่วงเวลาเดียวกันนั้น ผู้แทนราษฎรได้ยื่นเรื่องขอให้กระทรวงศึกษาธิการเปิดการสอบสมทบในชั้นตัวประโยคให้แก่พระภิกษุสามเณร แต่กรมการศาสนาร่วมกับกรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้พิจารณาถึงความเห็นร่วมกันว่า ควรจัดโรงเรียนขึ้นประเภทหนึ่งเพื่อสนองความต้องการของพระภิกษุสามเณร โดยให้เรียนทั้งวิชาธรรมและวิชาสามัญศึกษาควบคู่กันไปโดยไม่มีการสอบสมทบแต่ให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการสอบเอง ในที่สุดกระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาขึ้น เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2514 ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2546 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้การศึกษาในโรงเรียนดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายศาสนจักรและฝ่ายบ้านเมือง กล่าวคือ ทางฝ่ายศาสนจักรก็จะได้ศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ดำรงอยู่ในสมณะธรรมสมควรแก่สภาวะ สามารถธำรงและสืบต่อพระพุทธศาสนาให้เจริญสถาพรต่อไปด้วย ในระยะเริ่มแรกมีเจ้าอาวาสจากวัด 51 วัดได้รายงานเสนอขอจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาต่อกรมการศาสนา ปัจจุบันการศึกษาประเภทนี้ได้เจริญก้าวหน้ามาโดยลำดับ มีโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษากระจายอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ รวม 403 แห่ง มีนักเรียน จำนวน 54,300 รูป (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2551) ปัจจุบันโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ⁶⁰ โดยมีแผนภูมิโครงสร้างการบริหารดังนี้

⁶⁰ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, เข้าถึงเมื่อ 15 ธันวาคม 2556. เข้าถึงได้จาก <http://deb.onab.go.th/Doc/deb/deb.pdf>

แผนภูมิที่ 3 โครงสร้างการบริหารจัดการ การศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
ที่มา : สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ “เอกสารการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก
สามัญศึกษา ปีการศึกษา 2546”, มปท.

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นหน่วยราชการระดับกรม ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี มีภารกิจเกี่ยวกับการดำเนินงานสนองงานคณะสงฆ์และรัฐ โดยการบำรุงส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนา ให้การอุปถัมภ์ ค้ำครอง และส่งเสริม พัฒนางานพระพุทธศาสนา ดูแลรักษาจัดการศาสนสมบัติ พัฒนาพุทธมณฑลให้เป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนา รวมทั้งให้การสนับสนุนส่งเสริมพัฒนาบุคลากรทางศาสนา ทำนุบำรุงพุทธศาสนศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้คู่คุณธรรมโดยสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ แบ่งส่วนราชการออกเป็น 6 กอง ดังนี้ 1) กองกลาง 2) กองพุทธศาสนศึกษา 3) กองพุทธศาสนสถาน 4) สำนักงานพุทธมณฑล 5) สำนักงานศาสนสมบัติ และ 6) สำนักเลขานุการเถรสมาคม⁶¹
การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญนั้น เป็นหน้าที่ของผู้บริหารในการบริหารจัดการงาน 4 ด้าน ได้แก่ (1) งานวิชาการ (2) งานงบประมาณ (3) งานบริหารงานบุคคล และ (4) งานบริหารงานทั่วไป โดยเฉพาะการบริหารนั้นผู้บริหารจำเป็นต้องกำหนดโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของบุคลากรในองค์กร การควบคุมดูแลและการติดตามประเมินผลโดยอาศัยทรัพยากร ได้แก่ คน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และสื่อเทคโนโลยี เป็นต้น เพื่อให้งานดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุจุดประสงค์ตามที่กำหนดไว้เหมือนกับโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่ว ๆ ไป ซึ่งต้องสอดคล้องกับ โครงสร้างการบริหารงาน 4 ฝ่าย ตามกฎกระทรวง ใน พระราชบัญญัติการศึกษา

⁶¹ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, เข้าถึงเมื่อ 15 ธันวาคม 2556, เข้าถึงได้จาก

http://www.onab.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=77&Itemid=6

แห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 5 และมาตรา 39 วรคสอง และ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ได้ระบุวิธีการพิจารณาดำเนินการกระจายอำนาจและการบริหาร การจัดการศึกษาระดับเขตพื้นที่และระดับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ ดังนี้⁶²

1. ด้านงานวิชาการ 17 ข้อ คือ (ก) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็น การพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น (ข) การวางแผนงานด้านวิชาการ (ค) การจัดการเรียนการสอนใน สถานศึกษา (ง) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา (จ) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (ฉ) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน (ช) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในสถานศึกษา (ฌ) การนิเทศการศึกษา (ญ) การแนะแนว (ฎ) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ภายในและมาตรฐานการศึกษา (ฏ) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ (ฐ) การ ประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น (ฑ) การส่งเสริมและ สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุ องค์กร หน่วยงานสถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัด การศึกษา (ฒ) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา (ณ) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา (ด) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อ การศึกษา (ต) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

2. ด้านงานงบประมาณ 22 ข้อ คือ (ก) การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณ เพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วแต่กรณี (ข) การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง (ค) การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร (ง) การขอโอน และการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ (จ) การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ (ฉ) การ ตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ (ช) การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้จ่ายผลิต จากงบประมาณ (ฌ) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา (ญ) การปฏิบัติงานอื่นใด ตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา (ฎ) การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา (ฏ) การวางแผนพัสดุ (ฐ) การกำหนดรูปแบบรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ หรือ สิ่งก่อสร้างที่ใช้เงินงบประมาณเพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วแต่กรณี (ฑ) การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหา พัสดุ (ฒ) การจัดหาพัสดุ (ณ) การควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ (ด) การจัดหา ผลประโยชน์จากทรัพย์สิน (ต) การเบิกเงินจากคลัง (ถ) การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน (ถ) การนำเงินส่งคลัง (ท) การจัดทำบัญชีการเงิน (ธ) การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน (ณ) การจัดทำหรือจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน

3. ด้านงานบริหารงานบุคคล 20 ข้อ คือ (ก) การวางแผนอัตรากำลัง (ข) การจัดสรร อัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ค) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง (ง) การเปลี่ยน ตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (จ) การดำเนินการเกี่ยวกับการ เลื่อนขั้นเงินเดือน (ฉ) การลาทุกประเภท (ช) การประเมินผลการปฏิบัติงาน (ฌ) การดำเนินการทาง

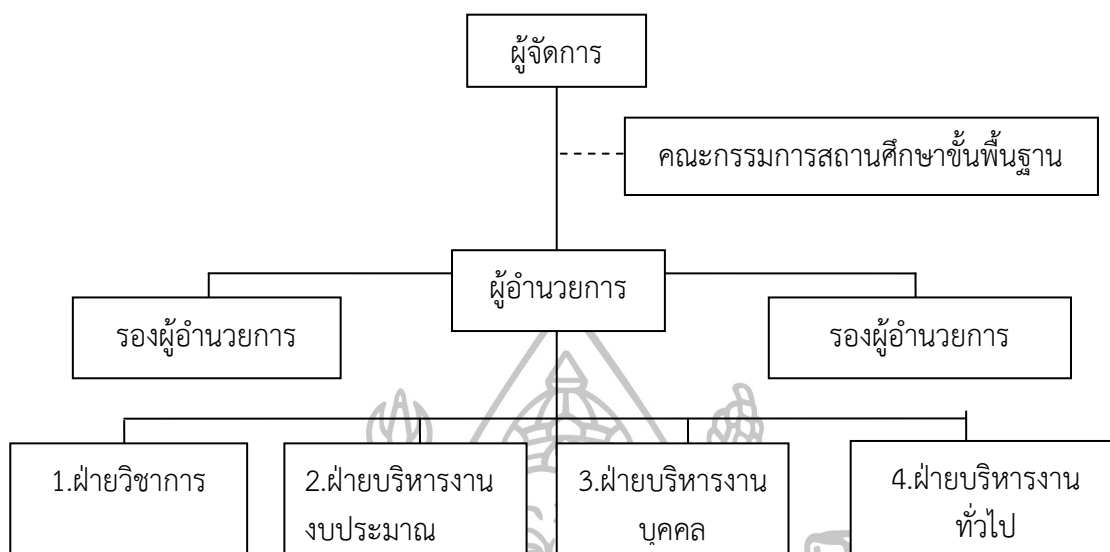
⁶² การปฏิบัติงานตามภารกิจของสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล, เข้าถึงเมื่อ 15 ธันวาคม 2556, เข้าถึงได้จาก <http://www.nakorntrirung.ac.th/nitibukkon.htm>

วินัยและการลงโทษ (ฅ) การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน (ญ) การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ (ฎ) การอุทธรณ์และการร้องทุกข์ (ฏ) การออกจากราชการ (ฐ) การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ (ฑ) การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ (ฒ) การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและ (ณ) การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ (ด) การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ (ต) การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ถ) การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาต (ท) การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาการดำเนินการที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

4 ด้านงานบริหารงานทั่วไป 22 ข้อ คือ (ก) การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ (ข) การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา (ค) การวางแผนการบริหารงานการศึกษา (ง) งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน (จ) การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร (ฉ) การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน (ช) งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (ซ) การดำเนินงานธุรการ (ฅ) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม (ญ) การจัดทำสำมะโนผู้เรียน (ฎ) การรับนักเรียน (ฏ) การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้งยุบรวมหรือเลิกสถานศึกษา (ฐ) การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย (ฑ) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา (ฒ) การทัศนศึกษา (ณ) งานกิจการนักเรียน (ด) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา (ต) การส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา (ถ) งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น (ท) การรายงานผลการปฏิบัติงาน (ท) การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน (น) แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียน

โรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกสังกัดต้องจัดทำแผนผังการบริหารงาน 4 ฝ่าย และมีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานดำเนินงานตามภารกิจตามที่ระบุไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 โดยละเอียดและรอบคอบ ตามหลักการที่เป็นสาระสำคัญของกฎกระทรวง⁶³ โครงสร้างการบริหารงานตามกฎกระทรวงดังกล่าวสำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีลักษณะดังแผนภูมิที่ 4

⁶³ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, คู่มือปฏิบัติงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ2554), 48.

แผนภูมิที่ 4 โครงสร้างการบริหารงาน 4 ฝ่าย
ที่มา : ประวัติโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเสนาหา กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา, 2550 (อัดสำเนา)

ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามประกาศคณะกรรมการการศึกษา พระ
ปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ.
2555 ที่ตั้งอยู่ใน จังหวัดนครปฐม ซึ่งมี 2 โรงเรียน ดังนี้

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเสนาหา ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมือง จังหวัด
นครปฐม

1 . ข้อมูลทั่วไป

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาวัดเสนาหา เปิดการเรียนการสอนระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษา พ.ศ.
2551 มีวิชาพื้นฐาน 8 กลุ่มสาระ วิชาเพิ่มเติม และพระธรรม-วินัย ภาษาบาลี ศาสนปฏิบัติเป็น
แกนบังคับ ปี พ.ศ. 2555 มีนักเรียนจำนวน 153 รูป เริ่มเรียนตั้งแต่เวลา 09.00 น. ถึง 18.00 น.
วันจันทร์ ถึง ศุกร์ หยุด วันพระ วันอาทิตย์และวันนักขัตฤกษ์ ถ้าวันพระตรงกับวันจันทร์-ศุกร์ให้ยก
ตารางเรียนไปเรียนวันเสาร์แทน

1.1 ชื่อโรงเรียน ชื่อสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาวัดเสนาหา
ตั้งอยู่เลขที่ 588 ถนนรถไฟตะวันตก ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม
รหัสไปรษณีย์ 73000 โทรศัพท์ 034-285-642 โทรสาร 034-285-642

รหัสสถานศึกษา 73010501
 ชื่อสถานศึกษาภาษาไทย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาวัดเสนาหา
 ชื่อสถานศึกษาอังกฤษ Wat Saneha Phrapariyattithamma School
 ชื่อย่อ โรงเรียนภาษาไทย ร.วส.
 ชื่อย่อ โรงเรียนภาษาอังกฤษ WS.S.
 เว็บไซต์ <http://watsenha.org>
 Email address watsaneha-s@hotmail.co.th
 Facebook โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเสนาหา

1.2 วันที่ก่อตั้งโรงเรียน วันที่ 31 เดือนมกราคม พ.ศ.2535

1.3 เปิดสอนระดับชั้น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.4 เขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 สังกัดกลุ่มโรงเรียน
 พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1

2. ข้อมูลด้านผู้บริหาร

2.1 ผู้จัดการโรงเรียน ชื่อ พระครูโชติธรรมมาทร (สำราญ สังข์แก้ว) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดเสนาหา
 อายุ 64 ปีวุฒิการศึกษา นักธรรมเอก ประโยค 1-2, ม.6, พธ.ม. (กิตติ) สังกัดวัดเสนาหา ตำบลพระปฐม
 เจดีย์ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ได้รับการแต่งตั้งเมื่อวันที่ 1 เดือนกันยายน พ.ศ. 2542
 จนถึงปัจจุบัน

2.2 ผู้อำนวยการโรงเรียน ชื่อ พระสุนทรหา ฉายา วรสาโร (จันทร์โต) อายุ 29 ปี วุฒิ
 การศึกษา นักธรรมเอก, ประโยค 1-2, ศน.บ., น.บ., ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) สังกัด วัด
 เสนหา ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ได้รับการแต่งตั้งเมื่อวันที่ 1 เดือน
 กันยายน พ.ศ. 2551 จนถึงปัจจุบัน เป็นเวลา 4 ปี โทรศัพท์ 08-7793-4203 E-mail: -

2.3 อัตลักษณ์ของโรงเรียน (Identity) ศิล สมาธิ ปัญญา

2.4 ปรัชญาของโรงเรียน (Philosophy) ปัญญา นรานัน รตนัน (ปัญญาเป็นรัตนะของปณ)

2.5 วิสัยทัศน์ของโรงเรียน (Vision)

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาวัดเสนาหา มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้
 ความสามารถทันต่อเหตุการณ์ มีความเป็นเลิศทางวิชาการ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีระเบียบ
 วินัย มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดีเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นที่ศรัทธาผู้ปกครองและชุมชนยอมรับและ
 เป็นสถานศึกษาที่มีสิ่งแวดล้อมร่มรื่น สะอาด ปลอดภัยเสพติด

2.6 ข้อมูลครูและบุคลากร

ประเภทบุคลากร	จำนวน			รวม (รูป/คน)
	บรรพชิต (รูป)	คฤหัสถ์		
		ชาย	หญิง	
1. ผู้บริหาร	4	-	-	4
3. ครูประจำ	5	4	-	9
4. ครูพิเศษ	0	1	1	2
5. บุคลากรอื่นๆ	3	1	2	6
รวมทั้งสิ้น				21

โรงเรียนพระปริยัติธรรมมหาสวดีวิทยา

1 . ข้อมูลทั่วไป

1.1 ชื่อโรงเรียน ชื่อสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรมมหาสวดีวิทยา ตั้งอยู่เลขที่ 108/5 หมู่ที่ 2 วัดมหาสวดีนาคพุฒาราม ถนนศาลายา-นครชัยศรี ตำบลหอมเกร็ด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม รหัสไปรษณีย์ ๗๓๑๑๐ โทรศัพท์/ โทรสาร. ๐๓๔-๒๙๙-๓๕๕

รหัสสถานศึกษา 7073060102

ชื่อสถานศึกษาภาษาไทย โรงเรียนพระปริยัติธรรมมหาสวดีวิทยา

ชื่อสถานศึกษาอังกฤษ Phra Pariyattitham Mahasawatwittaya School

ชื่อย่อ โรงเรียนภาษาไทย ม.ส.ว.

ชื่อย่อ โรงเรียนภาษาอังกฤษ MSW

เว็บไซต์ www.mahasawad.ac.th

Email address info@mahasawad.ac.th

Facebook โรงเรียนพระปริยัติธรรมมหาสวดีวิทยา

1.2 วันที่ก่อตั้งโรงเรียน วันที่ 28 เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2543

1.3 เปิดสอนระดับชั้น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2542

1.4 เขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 สังกัด กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1

2 . ข้อมูลด้านผู้บริหาร

2.1 ผู้จัดการโรงเรียน ชื่อ พระมหาวิจิตร กลยานจิตโต (ศรีจันทร์) เจ้าอาวาสวัดมหาสวดีนาคพุฒารามอายุ 43 ปี วุฒิการศึกษา ประโยค 7, พธ.บ, ศศ.ม. สังกัดวัดมหาสวดีนาคพุฒาราม ตำบลหอมเกร็ด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ได้รับการแต่งตั้งเมื่อวันที่ 1 เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2553 จนถึงปัจจุบัน

2.2 ผู้อำนวยการโรงเรียน พระมหาบุญเที่ยง สุานสุโก (นิยมโชค) ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดมหาสวดีนาคพุฒาราม อายุ 45 ปี วุฒิการศึกษา เปรียญธรรม 3 ประโยค พุทธศาสตรบัณฑิต สังกัดวัด

มหาสวสดีนาคพุมาราม ตำบลหอมเกร็ด อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ได้รับการแต่งตั้งเมื่อวันที่ 26 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2552 จนถึงปัจจุบัน เป็นเวลา 4 ปี - เดือน โทรศัพท์ 086-874-6561 E-mail -

2.3 อัตลักษณ์ของโรงเรียน

2.4 ปรัชญาโรงเรียน วินัยดี บาลีเด่น เน้นความรู้ คู่คุณธรรม

2.5 วิสัยทัศน์โรงเรียน

- เป็นแหล่งเรียนรู้ปรียัติ พัฒนาด้านบาลี เทคโนโลยีก้าวหน้าศึกษาพุทธธรรมนำสู่วิชาการ

ประสานชุมชน

- เป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มุ่งเน้นความรู้ด้านภาษาบาลี หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ความสามารถ มีทักษะพื้นฐานตามมาตรฐานการศึกษา ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และสืบสานประเพณีวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

2.6 ข้อมูลครูและบุคลากร

ประเภทบุคลากร	บรรพชิต (รูป)	จำนวน		รวม (รูป/คน)
		คฤหัสถ์		
		ชาย	หญิง	
2. ผู้บริหาร*	4	-	-	4
3. ครูประจำ	6	4	5	15
4. ครูพิเศษ	4	-	3	7
5. บุคลากรอื่นๆ	2	-	-	2
รวมทั้งสิ้น				28

* ผู้บริหาร หมายถึง ผู้จัดการ ผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการ

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษาที่เปิดทำการเรียนการสอนในสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อจัดให้มีการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2535 ที่จัดการศึกษาเกี่ยวกับวิชาสามัญ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เช่นเดียวกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกำกับของรัฐ ประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ คุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนทั้ง 8 กลุ่มสาระ คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นหลักสูตรสำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาที่วัดจัดตั้งขึ้นในวัดหรือที่ธรณีสงฆ์หรือที่ดินของมูลนิธิทางพระพุทธศาสนา ในเขตภาคกลางมีโรงเรียนตั้งอยู่ในเขตจังหวัดนครปฐม ซึ่งมีทั้งหมด 2 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาวัดเสนหา และโรงเรียนพระปริยัติธรรมมหาสวสดีวิทยา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาการปฏิบัติงานบุคคลที่มีผลต่อการพัฒนาองค์กร ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้างานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียด ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

กานนท์ อินทปัญญา ได้ทำการวิจัยเรื่องการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูโรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของครูโรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) แนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของครูโรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย 2.1) ควรส่งเสริมให้มีการจัดอบรม สัมมนา เป็นประจำตั้งแต่ระดับภายในกลุ่มสาระระดับโรงเรียน ตลอดจนหน่วยงานอื่นที่จัดการอบรม แล้วนำความรู้มาเผยแพร่ภายในโรงเรียนด้วยวิธีการต่างๆ 2.2) ควรมีมาตรการที่ชัดเจนให้ครูผู้สอนทุกคนศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลแยกกันนักเรียนกลุ่มเก่ง-อ่อน จัดแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญและวัดประเมินผลให้สอดคล้องกับกิจกรรม 2.3) ควรนำผลการประเมินผลการเรียนของนักเรียนมาวิเคราะห์ วางแผนทุกกลุ่มสาระ แล้วสอนซ่อมเสริม สร้างแรงจูงใจให้ครูด้วยการยกย่องเชิดชูเกียรติ 2.4) ควรจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีรูปแบบถูกต้องตามมาตรฐาน นิเทศติดตามและใช้ครูประเมินแผนการจัดการเรียนรู้หลังการใช้ 2.5) ควรส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อใช้เอง มีการประเมินผลการใช้สื่อ เผยแพร่สื่อที่ใช้แล้วประสบความสำเร็จ 2.6) ควรส่งเสริมให้ครูวางแผนการจัดการกิจกรรมตามความสนใจของนักเรียน ใช้สื่อการสอนในรูปแบบต่างๆ ประเมินผลที่หลากหลาย 2.7) ให้ครูได้ศึกษาดูงานจัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มสาระ 2.8) ควรให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูในระดับเดียวกัน จัดเวทีแสดงความคิดเห็น 2.9) ควรมีการวิเคราะห์คนวิเคราะห์งาน เพื่อใช้คนให้ตรงกับงานส่งเสริมให้ครูได้ทำงานตามความถนัด 2.10) ผู้บริหารควรชี้แจงสร้างความเข้าใจกับครูถึงบทบาทหน้าที่ที่มีต่อชุมชน เน้นการสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 2.11) ควรจัดหาแหล่งข้อมูลข่าวสารให้เพียงพอกับความต้องการ 2.12) ควรสร้างความตระหนักและมีนโยบายให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง⁶⁴

ทินกร อักษรพิมพ์ ได้ศึกษาการพัฒนาการปฏิบัติงานบุคลากรวิทยาลัยสารพัดช่างขอนแก่น ปัญหาคือ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่โดยมีหลักการและแนวทางในการปฏิบัติงานไม่ชัดเจน มีบุคลากรน้อย และมีภาระงานมาก ส่งผลให้การปฏิบัติงานของบุคลากรด้านต่าง ๆ ยังไม่เป็นปัจจุบันและไม่เรียบร้อย ใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา 2 วิธีการ คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายใน ผลการศึกษา พบว่าการอบรมเชิงปฏิบัติการซึ่งดำเนินงานตามกิจกรรม 5 กิจกรรม คือ กิจกรรมการปฐมนิเทศ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ กิจกรรมเพิ่มพูนความรู้และแนวทางการปฏิบัติงานบุคลากร กิจกรรมเพิ่มพูนความรู้การนิเทศภายใน และกิจกรรมการปัจฉิมนิเทศ พบว่า ผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ตระหนักถึงความสำคัญการปฏิบัติงานต้องประสานสัมพันธ์กับทุกฝ่าย มีการปฏิบัติงานตามแนวทางที่

⁶⁴ กานนท์ อินทปัญญา, “ การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูโรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ” (ปริญาญศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549) , 83-85.

ได้รับการอบรม ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องตามระเบียบของทางราชการและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น การนิเทศภายในดำเนินการตามกิจกรรม 4 กิจกรรม คือ กิจกรรมการช่วยเหลือให้เข้าใจปัญหา กิจกรรมช่วยให้ทราบแนวทางแก้ปัญหา กิจกรรมให้ความรู้ความเข้าใจวิธีการปฏิบัติ และกิจกรรมสะท้อนผลการปฏิบัติงาน พบว่า บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจการปฏิบัติงานมากขึ้น สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจแนวทาง หลักการปฏิบัติงาน และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มมากขึ้น⁶⁵

ทองแดง พุทธเกตุ ได้ศึกษาการพัฒนาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สายปฏิบัติการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี วัดมжавนาราม (พระอารามหลวง) อำเภอเมืองฯ จังหวัดอุบลราชธานี ปัญหา คือ ขาดคู่มือในการปฏิบัติงาน ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความรู้ความเข้าใจ เห็นความสำคัญของการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน การพัฒนาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สายปฏิบัติการ จนได้คู่มือการปฏิบัติงานเป็นเครื่องมือสำคัญในการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม ทำให้การทำงานมีเอกสารอ้างอิง มีการพรรณนาหน้าที่การงานไว้อย่างชัดเจนเป็นที่พอใจของผู้ปฏิบัติงานและมหาวิทยาลัย⁶⁶

พรพรรณ ศรีเทพ ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดและผลสำเร็จในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความเครียดของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ระดับผลสำเร็จในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความเครียดในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 ที่มีเพศ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน 4) ผลสำเร็จในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 ที่มีเพศ และ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนครูผู้สอนที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 5) ผลสำเร็จในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ และความเครียดในการปฏิบัติงาน ที่มีเพศแตกต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีผลสำเร็จในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูผู้สอนที่มีความเครียดแตกต่างกันมีผลสำเร็จในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 6) ระดับความเครียด ในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต

⁶⁵ ทินกร อักษรพิมพ์, “การพัฒนาการปฏิบัติงานบุคลากรวิทยาลัยสารพัดช่างขอนแก่น” (ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550), 142.

⁶⁶ ทองแดง พุทธเกตุ, “การพัฒนาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สายปฏิบัติการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตอุบลราชธานี วัดมжавนาราม (พระอารามหลวง)” (ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550), 123.

สกลนคร เขต 3 มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับผลสำเร็จในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 7) การวิจัยครั้งนี้ได้เสนอแนวทางเพื่อยกระดับผลสำเร็จในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศงขลา เขต 3 เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปใช้ต่อไป⁶⁷

อรุณี นิลสระคู ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเก่ง รองลงมาคือ ด้านสุขและด้านดี ตามลำดับ 2) ผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านคุณลักษณะในการปฏิบัติงาน รองลงมาคือด้านผลงาน 3) ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01⁶⁸

ไพวรรณ คำดี ได้ทำการวิจัยเรื่องการปฏิบัติงานของครูผู้สอนตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 2 มีทัศนะการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับด้านที่มีการปฏิบัติงานจากสูงไปหาต่ำได้ดังนี้ คือ ด้านการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน การตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมโดยคำนึงถึงผลที่เกิดกับผู้เรียน การมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ การร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผลถาวรที่เกิดกับผู้เรียน การร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ การสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทุกสถานภาพ การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบ การแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสาร ในการพัฒนาและด้านการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูตามลำดับ 2) มีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างขนาดสถานศึกษา และตำแหน่ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 2 ด้านการร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ แต่ทั้งโดยรวมและรายด้าน 11 ด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับ

⁶⁷ พรพรรณ ศรีเทพ, “ความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดและผลสำเร็จในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศงขลา เขต 3” (ปริญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2549) , 201 – 204.

⁶⁸ อรุณี นิลสระคู, “ความสัมพันธ์ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดบุรีรัมย์” (ปริญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 2550) , 144 - 149.

การพัฒนาวิชาชีพครู การตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมโดยคำนึงถึงผลที่เกิดกับผู้เรียน การมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผลถาวรที่เกิดกับผู้เรียน การรายงานผล การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบ การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน การร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ การแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา และด้านการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทุกสถานการณ์ พบว่า ไม่มีปฏิสัมพันธ์กัน⁶⁹

เชษฐา ไชยเดช ทำการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของครูที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู ในสถานศึกษาคาทอลิก สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณภาพชีวิตการทำงานของครูในสถานศึกษาคาทอลิก สังกัดอัครสังฆมณฑล กรุงเทพฯ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในสถานศึกษาคาทอลิก สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) คุณภาพชีวิตการทำงานของครู โดยภาพรวมไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู ในสถานศึกษาคาทอลิก สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ในขณะที่คุณภาพชีวิตการทำงานของครูรายด้านคือ การเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสังคมและการบูรณาการด้านสังคมส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในสถานศึกษาคาทอลิก สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ โดยภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญ⁷⁰

ธีระยุทธ สิงห์ศิลป์ ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างขวัญกำลังใจกับคุณภาพในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย ผลการวิจัยพบว่า 1) ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย จำแนกตามเพศทั้งเพศชายและเพศหญิง จำแนกตามเพศพบว่าไม่แตกต่างกัน 2) ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย จำแนกตามวุฒิการศึกษา ระดับปริญญาตรีหรือต่ำกว่า และวุฒิการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานจำแนกตามวุฒิการศึกษาพบว่าไม่แตกต่างกัน 3) ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 10 ปี และตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) คุณภาพในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย จำแนกตามเพศชายและเพศหญิง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบคุณภาพในการปฏิบัติงาน จำแนกตามเพศพบว่าไม่แตกต่างกัน 5) คุณภาพในการปฏิบัติงาน

⁶⁹ไพวรรณ คำดี, “การปฏิบัติงานของครูผู้สอนตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 2” (ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2550) , 159 - 174.

⁷⁰เชษฐา ไชยเดช, “ คุณภาพชีวิตการทำงานของครูที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู ในสถานศึกษาคาทอลิก สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ” (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550) , 152-154.

ของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย จำแนกตามวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือต่ำกว่า และวุฒิการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบคุณภาพในการปฏิบัติงาน จำแนกตามวุฒิการศึกษาพบว่าไม่แตกต่างกัน 6) คุณภาพในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 10 ปี และตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบคุณภาพในการปฏิบัติงาน พบว่ามีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 7) ความสัมพันธ์ระหว่างขวัญกำลังใจกับคุณภาพในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูง⁷¹

ชัยยุทธ แก้วบัวสา ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศงขลา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าระดับพฤติกรรมกรรมการบริหารงานของผู้บริหารและระดับการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในขณะที่ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมกรรมการบริหารงานของผู้บริหาร โดยรวมมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความคิดเห็นต่อระดับการปฏิบัติงานของครูผู้สอน โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ผู้บริหารและครูผู้สอนจำแนกตามประสบการณ์ มีความคิดเห็นต่อระดับการปฏิบัติงานของครูผู้สอน โดยรวมไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามลักษณะการเปิดสอนแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารและระดับการปฏิบัติงานของครูผู้สอน โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งสองประเภท ดังนั้นพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศงขลา เขต 3 มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01⁷²

วิทยา จักรไชย ได้ทำการวิจัยเรื่องทัศนคติของครูที่มีต่อมาตรฐานการปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าทัศนคติของครูที่มีต่อมาตรฐานการปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1 โดยภาพรวม มีความเห็นว่ามี การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานในระดับมาก และมีความเห็นว่ามี การปฏิบัติมากที่สุด ในมาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน และมีความเห็นว่ามี การปฏิบัติน้อยที่สุด ในมาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ ส่วน มาตรฐานอื่นๆ เรียงลำดับจากมีความเห็นว่ามี การปฏิบัติมากไปหาน้อย ดังนี้ มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับ

⁷¹ ธีระยุทธ สิงห์ศิลป์, “ความสัมพันธ์ระหว่างขวัญกำลังใจกับคุณภาพในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย” (ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 2550), 59-60.

⁷² ชัยยุทธ แก้วบัวสา, “ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศงขลา เขต 3” (ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, 2551), 154-162.

ผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา มาตรฐานที่ 12 สร้างโอกาสแก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ทุกสถานการณ์ มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ และมาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน และมาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ นอกจากนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาศักยภาพของครูที่มีต่อมาตรฐานการปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโยธธ เขต 1 โดยจำแนกตามเพศ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และทักษะของครูที่มีต่อมาตรฐานการปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโยธธ เขต 1 โดยจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05⁷³

อรพิน เทพจอมใจ ได้ทำการวิจัยเรื่องความพึงพอใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกระดับ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความรักในงาน ลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่ง ความมั่นคงปลอดภัย นโยบายและการบริหาร ส่วนปัญหาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกระดับ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2 ปัญหาที่พบมากที่สุด คือการเปลี่ยนครูบ่อยทำให้การปฏิบัติงานไม่ต่อเนื่อง แนวทางที่ช่วยส่งเสริมการปฏิบัติงานของครู แนวทางที่เสนอมากที่สุดคือ เขตพื้นที่หาวิธีการลดภาระงานที่ไม่จำเป็นต่อการพัฒนาผู้เรียนของครู⁷⁴

อัมทิพย์ อนิสดา ทำการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของครูที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณภาพชีวิตของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) คุณภาพชีวิตของครูโดยภาพรวมและคุณภาพชีวิตด้านสังคม ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 โดยภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01⁷⁵

⁷³ วิทยา จักรไชย, “ทักษะของครูที่มีต่อมาตรฐานการปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1” (ปริญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2552), 190 - 194.

⁷⁴ อรพิน เทพจอมใจ, “ความพึงพอใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกระดับ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2” (ปริญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2553), 66-71.

⁷⁵ อัมทิพย์ อนิสดา, “คุณภาพชีวิตของครูที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4” (วิทยานิพนธ์ปริญา

สุพัตรา มหาวัน ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา พบว่า ระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยาในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการ รองลงมา คือ ด้านการเงินและบัญชี ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารงานบุคคล⁷⁶

สุรวุฒิ ยัญญลักษณ์ ศึกษาเรื่องการพัฒนาสมรรถนะเพื่อเพิ่มประสิทธิผลขององค์กร ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ตัวแบบสมรรถนะ ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วยสมรรถนะหลัก 5 สมรรถนะ สมรรถนะในงานประจำกลุ่มงาน 20 สมรรถนะ โดยมีสมรรถนะในงานร่วมของทุกกลุ่มงาน 3 สมรรถนะ 2) ความแตกต่างของสมรรถนะหลักและสมรรถนะในงานตามที่คาดหวังกับที่เป็นจริงก่อนการพัฒนาตามแผนพัฒนาบุคลากรมีสมรรถนะหลัก 3 สมรรถนะ และสมรรถนะในงานทุกสมรรถนะที่กลุ่มงานส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยตามที่เป็จริงต่ำกว่าระดับความคาดหวัง ส่วนภายหลังการพัฒนาสมรรถนะหลักและสมรรถนะในงานของทุกกลุ่มงานมีค่าเฉลี่ยเท่ากับและสูงกว่าระดับความคาดหวัง 3) ความแตกต่างของสมรรถนะหลักและสมรรถนะในงานตามที่เป็จริงภายหลังการพัฒนาเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการพัฒนามีค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ประสิทธิผลขององค์กรมีค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านและรายด้านสูงขึ้น 4) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักและสมรรถนะในงานภายหลังการพัฒนาทุกด้านและรายด้านไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลขององค์กร⁷⁷

งานวิจัยในต่างประเทศ

แมกสัน (Maxson) ได้ศึกษาการรับรู้ของครูระดับมัธยมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ และความร่วมมือในการปฏิบัติงานระหว่างผู้ร่วมงาน โดยศึกษากับครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาทางภาคเหนือของรัฐแคลิฟอร์เนีย จำนวนครูตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 193 คน จากจำนวน 6 โรงเรียน ผลการศึกษาพบว่าความร่วมมือในการทำงานของครูจะสูงและได้รับการพัฒนา เมื่อได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร และความพึงพอใจที่ได้รับการยกย่องและยอมรับจากผู้บริหาร ซึ่งจะส่งผลต่อการทำงานของครูในโรงเรียน⁷⁸

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2555), 98-99.

⁷⁶ สุพัตรา มหาวัน , “ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา” (ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพะเยา , 2555), 129.

⁷⁷ สุรวุฒิ ยัญญลักษณ์ , “การพัฒนาสมรรถนะเพื่อเพิ่มประสิทธิผลขององค์กรข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” (ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2550), ไม่ปรากฏเลขหน้า.

⁷⁸ Karen Maxson, “Devrloping Collegial Work Relationships between Administrators and Teachers, ” The High School Journal 73,4 (April – May 1990): 194-199.

เบดจ์ (Badge) ได้ศึกษาถึงรูปแบบความสัมพันธ์ของผู้ร่วมงานสำหรับการทำงานของอาจารย์ในพื้นที่ที่มีความต้องการจำเป็นที่วิทยาลัย เมืองนอริช (Norwich) ประเทศอังกฤษ เพื่อที่จะนำมาใช้ในการค้นหาความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งจากการศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพในการทำงานเกิดจากการประสานความเข้าใจกับความต้องการของบุคคลในองค์กรเข้าด้วยกัน ทั้งนี้ยังพบว่า ความต้องการรูปแบบของงานเกิดจากความต้องการขององค์กรกับความคาดหวังในการทำงาน และจากกิจกรรมในองค์กร ซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ กิจกรรมภายนอกและกิจกรรมภายในองค์กร พบว่ากิจกรรมภายนอกซึ่งเป็นกิจกรรมที่สัมพันธ์กับสังคมภายนอก เป็นกิจกรรมที่สนับสนุนการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ⁷⁹

อีกโคมโนโปโล (Igoumenopoulos) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการประเมินค่าความพอใจในการปฏิบัติงานและความเต็มใจของลูกจ้างระดับล่างที่ San Jose State University พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ถูกต้องด้านผลผลิตและการจำหน่าย และความพอใจต่อการทำงานของลูกจ้างระดับล่างสุด 64 คน และยอมรับการประเมินผลการปฏิบัติงานในแผนกของบริษัทขายปลีก การวิเคราะห์ผลการขาดดุลหลายอย่าง ได้ชี้ถึงปัจจัยด้านการผลิตและจำหน่ายเป็นแบบทดสอบ ความสัมพันธ์อย่างแน่นชัดต่อความพอใจและการยอมรับของลูกจ้าง จากตัวแปรด้านผลผลิต สามารถให้การยอมรับผลตามมาที่คาดการณ์ไว้แล้วทั้งความพอใจและยอมรับโอกาสต่อการมีส่วนร่วม ตัวแปรด้านการจำหน่ายแบ่งตามพื้นฐานของการปฏิบัติงานตามที่คาดการณ์ไว้ ทั้งความพอใจและยอมรับ และผลต่างตอบแทนในการทำสิ่งที่คาดการณ์ไว้แล้ว นอกจากนี้กระบวนการยุติธรรมด้านผลผลิตกระทบถึงความพอใจและการยอมรับหลังจากการถูกคุกคามจากกระบวนการจำหน่าย ผลจากการศึกษา องค์กรควรวางแผนการแทรกแซงการจัดจำหน่ายและการผลิตขั้นสูงที่เป็นสาเหตุแห่งความพอใจและยอมรับของลูกจ้างส่วนมากด้วยการประเมินผลการปฏิบัติงาน⁸⁰

สมาร์ทและคณะ (Smart, et al) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมองค์กรแบบของการตัดสินใจ และประสิทธิผลสององค์การในตัวแบบสาเหตุ (Causal model) โดยวัฒนธรรมองค์กรศึกษาตามกรอบคาเมรอนและเอตทิงตัน และประสิทธิผลของวิทยาลัยชุมชนตามกรอบของคาเมรอน 7 ด้าน (ความพึงพอใจทางการศึกษาของผู้เรียน การพัฒนาการทางวิชาการของผู้เรียน การพัฒนาการทางวิชาชีพของผู้เรียน การพัฒนาทางบุคลิกภาพของผู้เรียน การพัฒนาการทางวิชาการ ปลอดภัยของอาจารย์ ความเป็นระบบและปฏิสัมพันธ์กับชุมชนและความสามารถในการแสวงหาทรัพยากร) โดยศึกษาในวิทยาลัยชุมชนที่จัดการศึกษา 2 ปี จำนวน 30 แห่ง ผู้ตอบ แบบสอบถามเป็นผู้บริหารและอาจารย์ประจำ 639 คน พบว่า ประสิทธิภาพของวิทยาลัยเกิดจากปฏิสัมพันธ์ร่วมกันของวัฒนธรรมกับสภาพแวดล้อมภายนอกและรูปแบบการตัดสินใจ โดยวัฒนธรรมแบบครอบครัวและ

⁷⁹ David Badge, "Staff Development for Lectures Working in the Spatial North Area" (Educational Management and Administration, 2000), 32-33.

⁸⁰ Katerina Igoumenopoulos, "Factors relating to performance appraisal satisfaction and acceptance of lower-level employees" (Master Abstracts International, 2001), 39.

วัฒนธรรมแบบเปลี่ยนแปลงพัฒนา มีลักษณะที่ได้เปรียบและมีประสิทธิผลสูงกว่าวัฒนธรรมแบบราชการ⁸¹

แมดิสัน (Madison) ทำการศึกษาการปฏิบัติงานบุคคลด้านประสิทธิภาพของผู้นำในโรงเรียน ประถมศึกษา โดยกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพในการประเมิน ได้แก่ บรรยากาศทางโรงเรียน ความพอใจในงานที่รับผิดชอบ ความพอใจในหน้าที่ของครูที่สัมพันธ์กับรูปแบบภาวะผู้นำ และระดับการใช้อำนาจของผู้นำ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม ผลการศึกษา พบว่า 1) ครูมีความพึงพอใจในหน้าที่การงานหรือพอใจในเพื่อนร่วมงานไม่ได้ขึ้นอยู่กับผู้นำ 2) ชอบทำงานร่วมกับผู้นำที่ที่มีการใช้อำนาจหน้าที่ตามระเบียบหรือตามสายบังคับบัญชา 3) ผู้นำที่มีความพึงพอใจเพื่อนร่วมงานมากกว่าการทำงานร่วมกับบุคลากรในระดับผู้บริหารเดียวกัน 4) ครูระบุว่าผู้นำที่ใช้อำนาจตามระเบียบและมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบภาวะผู้นำได้มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการมีภาวะผู้นำกลุ่ม และ 5) ครูรับรู้ว่าคุณลักษณะการทำงานตามอำนาจและหน้าที่มีส่วนร่วมส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศที่ก่อให้เกิดความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม มีความไว้วางใจและมีความสมานสามัคคีเกิดขึ้น⁸²

ดีสิมอนและคณะ (Desimone and other) ศึกษาถึงนโยบายด้านกลไกต่างๆ และกระบวนการที่เขตการศึกษาดำเนินการเพื่อพัฒนาวิชาชีพของครูประจำการ ให้มีคุณภาพสูงขึ้นโดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ประสานงานการพัฒนาวิชาชีพในระดับเขตพื้นที่การศึกษาที่ได้รับเงินทุนจากโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูโอเชนเฮาว์ จากการศึกษาพบว่า ยุทธศาสตร์ในการศึกษา เช่น การจัดการพัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นไปในทางเดียวกันกับมาตรฐานและการประเมินครูความพยายามในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการวางแผน ทั้งหมดนี้มีความสัมพันธ์กับคุณภาพในการพัฒนาวิชาชีพของครูที่สูงขึ้น⁸³

สรุป

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พอสรุปได้ว่า การปฏิบัติงานบุคคล หมายถึง กระบวนการการทำงานของ บุคลากร และดำเนินการไป วารกิจที่ได้รับมอบหมายตามระเบียบหรือ กฎเกณฑ์ขององค์กรใดองค์กรหนึ่ง ในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง การปฏิบัติงานของของครูผู้สอนและ บุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามคู่มือโรงเรียนพระปริยัติ ธรรม แผนกสามัญศึกษา ของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติใน 5 ด้าน คือ 1) การจัดการเรียนรู้ 2) การพัฒนาผู้เรียน 3) การพัฒนาความสามารถในทางวิชาการ 4) การมีความสัมพันธ์กับชุมชน

⁸¹ John C. Smart, Kuh.D. George and Tierney G. William, “ The Role of Institution Cultures and Decision Approaches in Organizational Effective in Two-Year Colleges,” The Journal of Higher Education 68,3 (1997): 256-282.

⁸² Linda A. Madison, “The effect of supervisor level of authority and leadership style on elementary schools climate and teacher job satisfaction” (n.p., n.p., 2002), 63.

⁸³ L.Desimone and others, “ How Do Discript Management and Implementation Straegies Relate to the Quality or the Professional Development That Districts Provide to Teachers?” (n.p., n.p., 2002), Abstract.

5) การดำรงชีวิตที่เหมาะสม ซึ่งโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษาที่เปิดทำการเรียนการสอนในสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อจัดให้การศึกษแก่พระภิกษุสามเณรตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2535 ที่จัดการศึกษาเกี่ยวกับวิชาสามัญ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เช่นเดียวกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกำกับของรัฐ ประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะ หรือกระบวนการเรียนรู้ คุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนทั้ง 8 กลุ่มสาระ คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นหลักสูตรสำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาที่วัดจัดตั้งขึ้นในวัดหรือที่ธรณีสงฆ์หรือที่ดินของมูลนิธิทางพระพุทธศาสนา ในเขตภาคกลางมีโรงเรียนตั้งอยู่ในเขตจังหวัดนครปฐม ซึ่งมีทั้งหมด 2 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาวัดเสนาหา และโรงเรียนพระปริยัติธรรมมหาสวัสดีวิทยา

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ

- 1) การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม
- 2) แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม โดยใช้บุคลากรเป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of analysis) ประชากรของการวิจัย ได้แก่ ผู้จัดการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครูและบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม จำนวน 2 โรงเรียน ในการวิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย แผนแบบการวิจัย การสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนด ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยอย่างเป็นระบบ กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการศึกษาวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียม งานวิจัย เป็นขั้นตอนการศึกษาปัญหาที่จะทำการวิจัย เป็นการศึกษาสภาพปัญหา นิยามปัญหา และอุปสรรคต่างๆ รวมทั้งศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลรวบรวมวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากตำรา เอกสาร รวมถึงงานวิจัย วิทยานิพนธ์ หรือรายงานของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนการวิจัย นำผลที่ได้มาจัดทำโครงร่างงานวิจัย ขอคำแนะนำอาจารย์ที่ปรึกษา รับข้อเสนอแนะไปปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ให้สมบูรณ์และนำเสนอภาคีวิชาการบริหารการศึกษาเพื่อขอความเห็นชอบและขออนุมัติโครงร่างงานวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนิน งาน วิจัย เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยจัดสร้างเครื่องมือ ซึ่งเป็นแบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูล แล้วนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ และหาค่าความเชื่อมั่น แล้วนำไปเก็บข้อมูลจาก ประชากรและวิเคราะห์ข้อมูล จากนั้นผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานบุคคล ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม

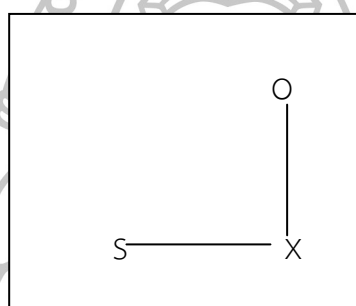
ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัยเป็นขั้นตอนของการจัดทำรายงานการวิจัย นำเสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขตามที่ คณะกรรมการผู้ควบคุม สารนิพนธ์เสนอแนะ แล้วจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุมัติสำเร็จการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีประสิทธิภาพสูงสุด และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยประกอบด้วย แผนแบบการวิจัย ประชากร ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว ศึกษาสภาพการณ์ไม่มีการทดลอง (The One – Shot, Non – Experimental Case Studies) ได้ดังนี้

- S หมายถึง ประชากรที่ศึกษา
- X หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษา
- O หมายถึง ข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษา

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ผู้จัดการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครูและบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม ทั้งหมด 2 โรงเรียน จำนวน 49 คน รายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประชากร

ที่	โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดนครปฐม	ประชากร(คน)		รวม
		ผู้บริหาร (ผู้จัดการ ผู้อำนวยการ หรือ รองผู้อำนวยการ)	ครู และบุคลากร	
1.	โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาวัดเสนาหา	4	17	21
2.	โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดมหาสวัสดิ์วิทยา	4	24	28
รวมทั้งสิ้น		8	41	49

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ตัวแปรพื้นฐาน และตัวแปรที่ศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. **ตัวแปรพื้นฐาน** เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งหน้าที่

2. **ตัวแปรที่ศึกษา** หมายถึง ตัวแปรที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานบุคคล ตามคู่มือปฏิบัติงาน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ 5 ด้าน ได้แก่

การจัดการเรียนรู้ หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจเรื่องมาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและ สาระการเรียนรู้ สามารถวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและ สาระการเรียนรู้ นำผลวิเคราะห์ไปใช้ในการวางแผนจัดการเรียนรู้ มีความรู้ความเข้าใจเรื่อง การออกแบบการเรียนรู้ สามารถออกแบบการเรียนรู้ได้ และนำผลการออกแบบการเรียนรู้ไปใช้ในการ จัดการเรียนรู้ได้ มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดวิทยุเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน ทำวิจัยเพื่อ แก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนได้ มีรายงานการวิจัยที่แสดงถึงการแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องการจัดวิทยุรายงานผลการเรียนรู้ สามารถจัดทำรายงานผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ รายงาน ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบถูกต้องและสมบูรณ์

การพัฒนาผู้เรียน หมายถึง เห็นความสำคัญของการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้เรียน สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในแผนการจัดการเรียนรู้เป็นบางแผนและสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ในแผนการจัดการเรียนรู้ทุกแผนได้ มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการพัฒนาทักษะชีวิต สุขภาพกาย และ สุขภาพจิตของผู้เรียน จัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิต สุขภาพกาย และสุขภาพจิตของผู้เรียนได้ กิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิตสุขภาพกาย และสุขภาพจิตของผู้เรียนที่จัดเป็นขั้นที่รับในสถานศึกษาและ มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีความรู้ความเข้าใจวิธีการพัฒนาผู้เรียนที่มี ความต้องการพิเศษ สามารถจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษได้อย่างเหมาะสมมี ความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการปลูกฝังวินัยและความเป็นประชาธิปไตยให้แก่ผู้เรียน มี ส่วนร่วมในการจัดโครงการ/กิจกรรมเพื่อปลูกฝังวินัยและความเป็นประชาธิปไตยสอดแทรกปลูกฝัง วินัยและความเป็นประชาธิปไตยให้แก่ผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ มีความรู้ความเข้าใจ

เรื่องการสร้างค่านิยมที่ดีงามและความภาคภูมิใจในความเป็นไทยให้แก่ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมสร้างค่านิยมที่ดีงามและความภาคภูมิใจในความเป็นไทยให้แก่ผู้เรียนและจัดกิจกรรมในการจัดกิจกรรมสร้างค่านิยมที่ดีงามและความภาคภูมิใจในความเป็นไทยให้แก่ผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน สามารถดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ มีการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเป็นที่ยอมรับในสถานศึกษาและชุมชน

การพัฒนาความสามารถในทางวิชาการ หมายถึง การใช้สื่อนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ พัฒนาสื่อนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียน ผลของการพัฒนาสื่อนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้เป็นที่ยอมรับในสถานศึกษา มีการสำรวจแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สามารถใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการจัดการเรียนรู้ รู้เข้าใจและเห็นประโยชน์ของการใช้และสร้างเครือข่ายทางวิชาการ ร่วมกิจกรรมกับเครือข่ายทางวิชาการและใช้เครือข่ายทางวิชาการให้เกิดประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้

การมีความสัมพันธ์กับชุมชน หมายถึง การเห็นประโยชน์ของการศึกษาเกี่ยวกับชุมชน มีการดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับชุมชนอย่างเป็นระบบและนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเกี่ยวกับชุมชนไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เห็นความสำคัญของการให้ความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนร่วมกิจกรรมกับผู้ปกครองและชุมชน มีการประสานความร่วมมือกับชุมชนได้อย่างเหมาะสมเห็นความสำคัญของการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ สามารถนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้และนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมเห็นความสำคัญของการให้บริการชุมชน สามารถให้บริการชุมชนอย่างสม่ำเสมอ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เห็นความสำคัญของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนและมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

การดำรงชีวิตที่เหมาะสม หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในหลักศาสนาที่ตนนับถือ มีประพฤติปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่ตนนับถือและสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เห็นคุณค่าของการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถบริหารจัดการเศรษฐกิจในครอบครัวได้อย่างเหมาะสม สามารถดำเนินชีวิตเป็นที่ยอมรับในสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีอยู่ 2 ฉบับ 1) แบบสอบถาม 2) แบบสัมภาษณ์ รายละเอียดดังนี้

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นตัวเลือกที่กำหนดให้(Forced choice) จำนวน 5 ข้อ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์การทำงานในปัจจุบันในตำแหน่งหน้าที่ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา คำถามชนิดจัดอันดับคุณภาพ ของลิเคิร์ต(Likert's rating

scale)⁸³ โดยผู้วิจัยกำหนดค่าระดับคะแนนของช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ ซึ่งกำหนดค่าคะแนนการปฏิบัติงานบุคคล ดังนี้

- ระดับ 1 หมายถึง การปฏิบัติงานบุคคลอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน
- ระดับ 2 หมายถึง การปฏิบัติงานบุคคลอยู่ในระดับน้อย มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน
- ระดับ 3 หมายถึง การปฏิบัติงานบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน
- ระดับ 4 หมายถึง การปฏิบัติงานบุคคลอยู่ในระดับมาก มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน
- ระดับ 5 หมายถึง การปฏิบัติงานบุคคลอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน

2. แบบสัมภาษณ์ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม โดยสัมภาษณ์ ครูและบุคลากร จำนวน 2 โรงเรียน ประกอบด้วย ครูที่เป็นบรรพชิต 2 รูป และครูที่เป็นคฤหัสถ์ 2 คน รวมเป็น 4 คน

การสร้างเครื่องมือ

1. แบบสอบถาม

1.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาสร้างเป็นเครื่องมือภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

1.2 ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ IOC (Index of item objective congruence) ด้วยการนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน พิจารณาตามรายละเอียดของตัวแปรที่นิยามไว้ ซึ่งจะถือว่าข้อที่มีค่า IOC สูงกว่า 0.5 เป็นข้อคำถามที่ใช้ได้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่งตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ก่อนนำไปใช้หาค่าความเชื่อมั่น

1.3 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try-out) กับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดสิริกาญจนาราม โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดไชยชุมพลชนะสงคราม จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับมา หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ตามวิธีของครอนบาค(Cronbach)⁸⁴ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา(Alpha Coefficient) มีค่าเท่ากับ 0.977

2. แบบสัมภาษณ์ สร้างขึ้นโดยการตั้งคำถามตามประเด็นการปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม

⁸³ Rensis Likert, อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, วิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 114-115.

⁸⁴ L.J. Cronbach, *Essential of Psychological Testing*, 3rd ed. (New York : Harper & Row, 1970), 161.

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากประชากร ได้แก่ ผู้จัดการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครูและบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. แบบสอบถาม

1.1 ผู้ทำหนังสือถึงคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขอความร่วมมือผู้อำนวยการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดนครปฐม แจกแบบสอบถามให้ผู้จัดการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครูและบุคลากร ช่วยอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

1.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามด้วยตนเองไปยังโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม จาก ผู้จัดการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครูและบุคลากร ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำนวน 2 โรงเรียน

1.3 ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อนำมาวิเคราะห์

2. แบบสัมภาษณ์

2.1 ผู้วิจัยนัดเวลาและสถานที่ ที่จะขอสัมภาษณ์ครูและบุคลากร

2.2 ผู้วิจัยจัดบันทึกประเด็นที่สัมภาษณ์และเก็บรวบรวม นำมาวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดให้บุคคล 1 คนเป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of analysis) ได้แก่ บุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม จำนวน 2 โรงเรียน ประชากรประกอบด้วย ผู้จัดการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครูและบุคลากร ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับตอบคืนมา โดยพิจารณาคัดเลือกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก เพื่อจะได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์สามารถนำไปวิเคราะห์ได้

2. จัดระเบียบข้อมูลและลงรหัส

3. นำข้อมูลดังกล่าวดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

4. สรุปประเด็นการสัมภาษณ์ จากการตอบแบบสัมภาษณ์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสอบถาม

1.1 การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ

1.2 การวิเคราะห์การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยใช้ค่ามัธยฐานเลขคณิต (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ค่ามัธยฐานเลขคณิตของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูลตกอยู่ในช่วงใด ก็แสดงว่า การปฏิบัติงานบุคคลของ

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานั้น อยู่ในระดับนั้น ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์แนวคิดการพิจารณา ตามแนวคิดของเบสต์ (Best)⁸⁵ ดังนี้

- ค่ามัชฌิมเลขคณิต 1.00 ถึง 1.49 หมายถึง การปฏิบัติงานบุคคลอยู่ในระดับน้อยที่สุด
- ค่ามัชฌิมเลขคณิต 1.50 ถึง 2.49 หมายถึง การปฏิบัติงานบุคคลอยู่ในระดับน้อย
- ค่ามัชฌิมเลขคณิต 2.50 ถึง 3.49 หมายถึง การปฏิบัติงานบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง
- ค่ามัชฌิมเลขคณิต 3.50 ถึง 4.49 หมายถึง การปฏิบัติงานบุคคลอยู่ในระดับมาก
- ค่ามัชฌิมเลขคณิต 4.50 ถึง 5.00 หมายถึง การปฏิบัติงานบุคคลอยู่ในระดับมากที่สุด

2. แบบสัมภาษณ์

2.1 การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

สรุป

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อทราบการปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในเขตจังหวัดนครปฐม 2) เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในเขตจังหวัดนครปฐม การวิจัยเป็นแบบเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ผู้จัดการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครูและบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม ทั้งหมด 2 โรงเรียน จำนวน 49 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ฉบับ คือ 1) แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามคู่มือปฏิบัติงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และ 2) แบบสัมภาษณ์ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

⁸⁵ John W. Best, *Research in Education*, (New Jersey: Prentice-Hall Inc., 1970), 190.

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และข้อคำถามในการวิจัย เรื่องการปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามให้กับผู้ให้ข้อมูลจำนวน 49 ฉบับ ให้กับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม จำนวน 2 โรงเรียน ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 49 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ ผู้จัดการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครูและบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดจำนวน 2 แห่ง รวม 49 คน จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในการทำงาน ในตำแหน่งหน้าที่ โดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
1. เพศ	บรรพชิต	19	38.08
	คฤหัสถ์ชาย	21	42.09
	คฤหัสถ์หญิง	9	18.03
	รวม	49	100.00
2. อายุ	ต่ำกว่า 30 ปี	3	6.01
	30 – 40 ปี	24	49.00
	41 – 50 ปี	8	16.03
	มากกว่า 50 ปี	14	28.06
	รวม	49	100.00
3. ระดับการศึกษา	ปริญญาตรี	35	71.04
	ปริญญาโท	14	28.06
	รวม	49	100.00

ตารางที่ 2 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

สถานภาพ		จำนวน(คน)	ร้อยละ
4. ตำแหน่งหน้าที่	ผู้จัดการ	2	4.01
	ผู้อำนวยการ	2	4.01
	รองผู้อำนวยการ	4	8.02
	ครูและบุคลากร	41	83.06
	รวม	49	100.00
5. ประสบการณ์การทำงาน ในตำแหน่งหน้าที่	ต่ำกว่า 5 ปี	6	12.02
	5 - 10 ปี	21	43.00
	11 - 15 ปี	11	22.04
	16 - 20 ปี	11	22.04
	รวม	49	100.00

จากตารางที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นคหบดีชาย จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 42.09 บรรพชิต จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 38.08 และคหบดีหญิง จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 18.03 มีอายุมากกว่า 30 - 40 ปี มากที่สุดจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 49.00 รองลงมาอายุมากกว่า 50 ปี ขึ้นไป จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 28.06 อายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 6.01 ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 71.04 ระดับปริญญาโท จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 28.06 ตำแหน่งหน้าที่ ครูผู้สอนและบุคลากร มีมากที่สุด รวม 41 คน คิดเป็นร้อยละ 83.06 ผู้จัดการ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.01 ผู้อำนวยการ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.01 รองผู้อำนวยการ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 8.02 ประสบการณ์ในการทำงานในช่วง 5-10 ปีขึ้นไปมีมากที่สุด จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 43.00 รองลงมาคือช่วงประสบการณ์ในการทำงาน 11-15 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 22.04 ช่วงประสบการณ์ในการทำงาน 16-20 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 22.04 ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 12.02

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม

ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ ค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) แล้วนำค่ามัชฌิมเลขคณิตไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ตามแนวคิดของเบสต์ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม

(

N = 49)

ที่	การปฏิบัติงานบุคคล	μ	σ	ระดับ
1.	การจัดการเรียนรู้	4.06	0.74	มาก
2.	การพัฒนาผู้เรียน	4.07	0.67	มาก
3.	การพัฒนาความสามารถในทางวิชาการ	4.08	0.71	มาก
4.	การมีความสัมพันธ์กับชุมชน	4.09	0.69	มาก
5.	การดำรงชีวิตที่เหมาะสม	3.88	0.89	มาก
	รวม	4.00	0.70	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.00$, $\sigma = 0.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด 5 ด้าน โดยเรียงค่ามัธยเลขคณิต จากมากไปหาน้อย ดังนี้ การมีความสัมพันธ์กับชุมชน มีค่ามัธยเลขคณิต สูงสุด ($\mu = 4.09$, $\sigma = 0.69$) การพัฒนาความสามารถใน ทางวิชาการ ($\mu = 4.08$, $\sigma = 0.71$) การพัฒนาผู้เรียน ($\mu = 4.07$, $\sigma = 0.67$) การจัดการเรียนรู้ ($\mu = 4.06$, $\sigma = 0.74$) และการดำรงชีวิตที่เหมาะสม ($\mu = 3.88$, $\sigma = 0.89$)

ตารางที่ 4 การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้านการจัดการเรียนรู้

(

N = 49)

ที่	การจัดการเรียนรู้	μ	σ	ระดับ
1.	บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องมาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้	3.98	0.71	มาก
2.	บุคลากรในโรงเรียนสามารถวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้	3.77	0.82	มาก
3.	บุคลากรในโรงเรียนนำผลวิเคราะห์ไปใช้ในการวางแผนจัดการเรียนรู้	3.84	0.75	มาก
4.	บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการออกแบบการเรียนรู้	4.31	0.65	มาก
5.	บุคลากรในโรงเรียนสามารถออกแบบการเรียนรู้ได้	4.23	0.67	มาก
6.	บุคลากรในโรงเรียนนำผลการออกแบบการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้	4.23	0.66	มาก
7.	บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน	3.95	0.74	มาก
8.	บุคลากรในโรงเรียนทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนได้	4.32	0.70	มาก

ตารางที่ 4 การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม
ด้านการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

(N = 49)

ที่	การจัดการเรียนรู้	μ	σ	ระดับ
9.	บุคลากรในโรงเรียนมีรายงานการวิจัยที่แสดงถึงการแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน	4.08	0.90	มาก
10.	บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการรายงานผลการเรียนรู้	3.83	0.78	มาก
11.	บุคลากรในโรงเรียนสามารถจัดทำรายงานผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้	4.24	0.66	มาก
12.	บุคลากรในโรงเรียนรายงานผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ	4.33	0.72	มาก
รวม		4.06	0.74	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้านการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.06, \sigma = 0.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยบุคลากรในโรงเรียนรายงานผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบถูกต้องและสมบูรณ์ มีค่ามัธยฐานเลขคณิตสูงสุด ($\mu = 4.33, \sigma = 0.72$) รองลงมาคือบุคลากรในโรงเรียนทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนได้ ($\mu = 4.32, \sigma = 0.70$) บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการออกแบบ การเรียนรู้ ($\mu = 4.31, \sigma = 0.65$) บุคลากรในโรงเรียนสามารถจัดทำรายงานผลการเรียนรู้ ของผู้เรียนได้ ($\mu = 4.24, \sigma = 0.66$) บุคลากรในโรงเรียนสามารถออกแบบการเรียนรู้ได้ ($\mu = 4.23, \sigma = 0.67$) บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องมาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ ($\mu = 3.98, \sigma = 0.71$) บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน ($\mu = 3.95, \sigma = 0.74$) บุคลากรในโรงเรียนนำผลวิเคราะห์ไปใช้ในการวางแผนจัดการเรียนรู้ ผู้เรียน ($\mu = 3.84, \sigma = 0.75$) บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการรายงานผลการเรียนรู้ ($\mu = 3.83, \sigma = 0.78$) และข้อที่มีค่ามัธยฐานเลขคณิต น้อยที่สุด คือ บุคลากรในโรงเรียนสามารถวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ ($\mu = 3.77, \sigma = 0.82$)

ตารางที่ 5 ปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้านการพัฒนาผู้เรียน

(N = 49)

ที่	การพัฒนาผู้เรียน	μ	σ	ระดับ
1.	บุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญของการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้เรียน	3.99	0.68	มาก
2.	บุคลากรในโรงเรียนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในแผนการจัดการเรียนรู้	4.04	0.70	มาก
3.	บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการพัฒนา ทักษะชีวิต สุขภาพกาย และสุขภาพจิตของผู้เรียน	3.98	0.73	มาก
4.	บุคลากรในโรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิต สุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้เรียนได้	4.15	0.67	มาก
5.	บุคลากรในโรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิต สุขภาพกาย และสุขภาพจิตของผู้เรียนที่จัดเป็นชมรมรับในสถานศึกษา	4.13	0.68	มาก
6.	บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล	4.10	0.69	มาก
7.	บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจวิธีการพัฒนาผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ	4.16	0.67	มาก
8.	บุคลากรในโรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษได้อย่างเหมาะสม	4.19	0.58	มาก
9.	บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการปลูกฝังวินัยและความเป็นประชาธิปไตยให้แก่ผู้เรียน	3.99	0.62	มาก
10.	บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการจัดโครงการ/กิจกรรมเพื่อปลูกฝังวินัยและความเป็นประชาธิปไตย	4.00	0.63	มาก
11.	บุคลากรในโรงเรียนสอดแทรกปลูกฝังวินัยและความเป็นประชาธิปไตยให้แก่ผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้	4.14	0.68	มาก
12.	บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการสร้างค่านิยมที่ดีงามและความภาคภูมิใจในความเป็นไทยให้แก่ผู้เรียน	4.10	0.73	มาก
13.	บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมสร้างค่านิยมที่ดีงามและความภาคภูมิใจในความเป็นไทยให้แก่ผู้เรียน	4.11	0.73	มาก
14.	บุคลากรในโรงเรียนจัดกิจกรรมสร้างค่านิยมที่ดีงามและความภาคภูมิใจในความเป็นไทยให้แก่ผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม	3.98	0.71	มาก
15.	บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน	3.95	0.61	มาก

ตารางที่ 5 การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม
ด้านการพัฒนาผู้เรียน(ต่อ)

(

N = 49)

ที่	การพัฒนาผู้เรียน	μ	σ	ระดับ
16.	บุคลากรในโรงเรียนดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ	4.13	0.62	มาก
17.	บุคลากรในโรงเรียนดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเป็นที่ยอมรับในสถานศึกษาและชุมชน	3.94	0.64	มาก
รวม		4.07	0.67	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้านการพัฒนาผู้เรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.07, \sigma = 0.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยบุคลากรในโรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษได้อย่างเหมาะสม มีค่ามัธยเลขคณิตมากที่สุด ($\mu = 4.19, \sigma = 0.58$) รองลงมาคือบุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจวิธีการพัฒนาผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ($\mu = 4.16, \sigma = 0.67$) บุคลากรในโรงเรียนสามารถ จัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิต สุขภาพกาย และสุขภาพจิตของผู้เรียนได้ ($\mu = 4.15, \sigma = 0.67$) บุคลากรในโรงเรียนสอดแทรกปลูกฝังวินัยและความเป็นประชาธิปไตยให้แก่ผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้ ($\mu = 4.14, \sigma = 0.68$) บุคลากรในโรงเรียนดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ ($\mu = 4.13, \sigma = 0.62$) บุคลากรในโรงเรียนสามารถจัด กิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิต สุขภาพกาย และสุขภาพจิตของผู้เรียนที่จัดเป็นห้องรับในสถานศึกษา ($\mu = 4.13, \sigma = 0.68$) บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมสร้างค่านิยมที่ดีงามและความภาคภูมิใจในความเป็นไทยให้แก่ผู้เรียน ($\mu = 4.11, \sigma = 0.73$) บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการสร้างค่านิยมที่ดีงามและความภาคภูมิใจในความเป็นไทยให้แก่ผู้เรียน ($\mu = 4.10, \sigma = 0.73$) บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล ($\mu = 4.10, \sigma = 0.69$) บุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญของการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้เรียน ($\mu = 3.99, \sigma = 0.68$) บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการปลูกฝังวินัยและความเป็นประชาธิปไตยให้แก่ผู้เรียน ($\mu = 3.99, \sigma = 0.62$) บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการพัฒนา ทักษะชีวิต สุขภาพกาย และสุขภาพจิตของผู้เรียน ($\mu = 3.98, \sigma = 0.73$) บุคลากรในโรงเรียนจัดกิจกรรมสร้างค่านิยมที่ดีงามและความภาคภูมิใจในความเป็นไทยให้แก่ผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม ($\mu = 3.98, \sigma = 0.71$) บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ($\mu = 3.95, \sigma = 0.71$) และบุคลากรในโรงเรียนดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเป็นที่ยอมรับในสถานศึกษาและชุมชน มีค่ามัธยเลขคณิตน้อยที่สุด ($\mu = 3.94, \sigma = 0.74$) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้าน
การพัฒนาความสามารถในทางวิชาการ

(

N = 49)

ที่	การพัฒนาความสามารถในทางวิชาการ	μ	σ	ระดับ
1.	บุคลากรในโรงเรียนพัฒนาและใช้สื่อนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียน	4.21	0.65	มาก
2.	ผลของการพัฒนาสื่อนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของบุคลากรเป็นที่ยอมรับในสถานศึกษา	4.22	0.62	มาก
3.	บุคลากรในโรงเรียนมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.21	0.62	มาก
4.	บุคลากรในโรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.17	0.70	มาก
5.	บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้	4.12	0.78	มาก
6.	บุคลากรในโรงเรียนรู้เข้าใจและเห็นประโยชน์ของการใช้และสร้างเครือข่ายทางวิชาการ	3.86	0.80	มาก
7.	บุคลากรในโรงเรียนร่วมกิจกรรมกับเครือข่ายทางวิชาการ	3.99	0.77	มาก
8.	บุคลากรในโรงเรียนใช้เครือข่ายทางวิชาการให้เกิดประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้	4.00	0.76	มาก
9.	บุคลากรในโรงเรียนกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานบริหารทั่วไปตามที่ได้รับมอบหมาย	4.04	0.72	มาก
10.	บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติงานบริหารทั่วไปตามที่ได้รับมอบหมายจนเกิดผลสำเร็จและทันเวลาที่กำหนด	4.05	0.70	มาก
11.	บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติงานสนับสนุนวิชาการตามที่ได้รับมอบหมาย	4.00	0.73	มาก
12.	บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติงานสนับสนุนวิชาการตามที่ได้รับมอบหมายให้เกิดผลสำเร็จและทันเวลาที่กำหนด	4.04	0.72	มาก
13.	บุคลากรในโรงเรียนกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาสถานศึกษา	4.20	0.71	มาก
14.	บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติงานโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาสถานศึกษาจนเกิดผลสำเร็จและทันเวลาที่กำหนด	4.11	0.69	มาก
รวม		4.08	0.71	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้านพัฒนาความสามารถในทางวิชาการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.08$, $\sigma = 0.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยผลของการพัฒนาสื่อนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของบุคลากรเป็นที่ยอมรับในสถานศึกษามีค่ามัธยเลขคณิต มาก

ที่สุด คือ ($\mu = 4.22, \sigma = 0.62$) รองลงมาคือบุคลากรในโรงเรียนมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\mu = 4.21, \sigma = 0.62$) บุคลากรในโรงเรียนพัฒนาและใช้สื่อนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียน มีค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X} = 4.21, \sigma = 0.65$) บุคลากรในโรงเรียนกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาสถานศึกษา มีค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\mu = 4.20, \sigma = 0.71$) บุคลากรในโรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\mu = 4.17, \sigma = 0.70$) บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการจัดการเรียนรู้ มีค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\mu = 4.12, \sigma = 0.78$) บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติงานโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาสถานศึกษาจนเกิดผลสำเร็จและทันเวลาที่กำหนด มีค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\mu = 4.11, \sigma = 0.69$) บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติงานบริหารทั่วไปตามที่ได้รับมอบหมายจนเกิดผลสำเร็จและทันเวลาที่กำหนด มีค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\mu = 4.05, \sigma = 0.70$) บุคลากรในโรงเรียนกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานบริหารทั่วไปตามที่ได้รับมอบหมาย บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติงานสนับสนุนวิชาการตามที่ได้รับมอบหมายให้เกิดผลสำเร็จและทันเวลาที่กำหนด มีค่ามัชฌิมเลขคณิต เท่ากัน ($\mu = 4.04, \sigma = 0.72$) บุคลากรในโรงเรียนใช้เครือข่ายทางวิชาการให้เกิดประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ มีค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\mu = 4.00, \sigma = 0.76$) บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติงานสนับสนุนวิชาการตามที่ได้รับมอบหมาย มีค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\mu = 4.00, \sigma = 0.73$) บุคลากรในโรงเรียนร่วมกิจกรรมกับเครือข่ายทางวิชาการ มีค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\mu = 3.99, \sigma = 0.77$) และบุคลากรในโรงเรียนรู้เข้าใจและเห็นประโยชน์ของการใช้และสร้างเครือข่ายทางวิชาการ มีค่ามัชฌิมเลขคณิต ในลำดับสุดท้าย ($\mu = 3.86, \sigma = 0.77$)

ตารางที่ 7 การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้านการมีความสัมพันธ์กับชุมชน

ที่	การมีความสัมพันธ์กับชุมชน	μ	σ	ระดับ
1.	บุคลากรในโรงเรียนเห็นประโยชน์ของการศึกษาเกี่ยวกับชุมชน	4.11	0.66	มาก
2.	บุคลากรในโรงเรียนดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับชุมชนอย่างเป็นระบบ	4.06	0.71	มาก
3.	บุคลากรในโรงเรียนนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเกี่ยวกับชุมชนไปใช้ให้เกิดประโยชน์	4.10	0.70	มาก
4.	บุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญของการให้ความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน	4.01	0.71	มาก
5.	บุคลากรในโรงเรียนร่วมกิจกรรมกับผู้ปกครองและชุมชน	4.00	0.67	มาก
6.	บุคลากรในโรงเรียนประสานความร่วมมือกับชุมชนได้อย่างเหมาะสม	3.90	0.70	มาก
7.	บุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญของการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้	3.80	0.71	มาก

(N = 49)

ตารางที่ 7 การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้านการมีความสัมพันธ์กับชุมชน(ต่อ)

(N = 49)

ที่	การมีความสัมพันธ์กับชุมชน	μ	σ	ระดับ
8.	บุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญของการให้บริการชุมชน	3.85	0.72	มาก
9.	บุคลากรในโรงเรียนให้บริการชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	3.96	0.63	มาก
10.	บุคลากรในโรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	4.02	0.77	มาก
11.	บุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชน	4.12	0.71	มาก
รวม		4.09	0.69	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่าการปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้านการมีความสัมพันธ์กับชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.09$, $\sigma = 0.69$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยบุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชน มีค่ามัธยฐานเลขคณิตมากที่สุด ($\mu = 4.12$, $\sigma = 0.71$) รองลงมา คือบุคลากรในโรงเรียนเห็นประโยชน์ของการศึกษาเกี่ยวกับชุมชน ($\mu = 4.11$, $\sigma = 0.66$) บุคลากรในโรงเรียนนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเกี่ยวกับชุมชนไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ($\mu = 4.10$, $\sigma = 0.71$) บุคลากรในโรงเรียนดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับชุมชนอย่างเป็นระบบ ($\mu = 4.06$, $\sigma = 0.71$) บุคลากรในโรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ($\mu = 4.02$, $\sigma = 0.77$) บุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญของการให้ความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน ($\mu = 4.01$, $\sigma = 0.71$) บุคลากรในโรงเรียนร่วมกิจกรรมกับผู้ปกครองและชุมชน ($\mu = 4.00$, $\sigma = 0.67$) บุคลากรในโรงเรียนให้บริการชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ($\mu = 3.96$, $\sigma = 0.63$) บุคลากรในโรงเรียนประสานความร่วมมือกับชุมชนได้อย่างเหมาะสม ($\mu = 3.90$, $\sigma = 0.70$) บุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญของการให้บริการชุมชน ($\bar{X} = 3.85$, $\sigma = 0.72$) และบุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญของการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ มีค่ามัธยฐานเลขคณิตอยู่ในลำดับสุดท้าย ($\mu = 3.80$, $\sigma = 0.71$)

ตารางที่ 8 การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม
ด้านดำรงชีวิตที่เหมาะสม

(N = 49)

ที่	การดำรงชีวิตที่เหมาะสม	μ	σ	ระดับ
1.	บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักศาสนาที่ตนนับถือ	3.88	0.75	มาก
2.	บุคลากรในโรงเรียนประพฤติปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ	3.76	0.85	มาก
3.	บุคลากรในโรงเรียนสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข	3.77	0.81	มาก
4.	บุคลากรในโรงเรียนเห็นคุณค่าของการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	4.01	0.71	มาก
5.	บุคลากรในโรงเรียนสามารถบริหารจัดการเศรษฐกิจในครอบครัวได้อย่างเหมาะสม	3.86	0.80	มาก
6.	บุคลากรในโรงเรียนมีการดำเนินชีวิตเป็นที่ยอมรับในสถานศึกษา	3.99	0.77	มาก
	รวม	3.88	0.89	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่าการปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้านการดำรงชีวิตที่เหมาะสม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.88$, $\sigma = 0.89$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยบุคลากรในโรงเรียนเห็นคุณค่าของการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีความซึ้งลึกซึ้งมากที่สุด ($\mu = 4.01$, $\sigma = 0.71$) รองลงมา คือบุคลากรในโรงเรียนมีการดำเนินชีวิตเป็นที่ยอมรับในสถานศึกษา ($\mu = 3.99$, $\sigma = 0.77$) บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักศาสนาที่ตนนับถือ ($\mu = 3.88$, $\sigma = 0.75$) บุคลากรในโรงเรียนสามารถบริหารจัดการเศรษฐกิจในครอบครัวได้อย่างเหมาะสม ($\mu = 3.86$, $\sigma = 0.80$) บุคลากรในโรงเรียนสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ($\mu = 3.77$, $\sigma = 0.81$) บุคลากรในโรงเรียนประพฤติปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม โดยสัมภาษณ์ ครูและบุคลากร ได้แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้าน คือ

1. ด้านการจัดการเรียนรู้

1.1 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน เน้นความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.2 มีแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อ กระตุ้นให้ผู้เรียน รู้จักศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง รู้จักคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์

1.3 สามารถนำเทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ จัดการเรียนการสอน มีการวัดและประเมินผลการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง

1.4 มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน

1.5 มีการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนที่ตนรับผิดชอบ เพื่อนำความรู้หรือวิธีการใหม่ๆ ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพการเรียน การสอนในชั้นเรียนและช่วยพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน โดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์

2. ด้านการพัฒนาผู้เรียน

2.1 มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีฝ่ายงานแนะแนว งานปกครอง งานป้องกันยาเสพติด มีทักษะ เจตคติในการดูแลนักเรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น

2.2 ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน เช่น จัดกิจกรรมวันสำคัญของชาติ เข้าร่วมกิจกรรม วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา จัดกิจกรรมพึงการบรรยายธรรม

2.3 จัดกิจกรรมเสริมสร้างความกตัญญู เช่น การจัดป้ายนิเทศ การมอบเกียรติบัตร ยกย่องเชิดชูเกียรติคนดีของเรา เน้นการนำหลักธรรมไปใช้ในการปฏิบัติตนที่เหมาะสม เช่น การสวดมนต์ นั่งสมาธิ

2.4 จัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองในวิถีประชาธิปไตย เช่น กิจกรรมสภานักเรียน ส่งเหตุการณ์เลือกตั้งจากหน่วยเลือกตั้งภายในวัด

2.5 เข้าร่วมกิจกรรมวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น และประเพณีไทย อนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมประเพณีตาม ความสนใจได้เหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ

3. ด้านการพัฒนาความสามารถในทางวิชาการ

3.1 สืบค้น จัดหา เลือกใช้ และประเมินคุณภาพสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ นำมาใช้ในการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน

3.2 สืบค้นสื่อการเรียนจากแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกวัด ทำให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข เกิดความสนุกสนานและมีความสนใจที่จะเรียนรู้ไม่เกิดความเบื่อหน่าย ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการที่ได้คิดเอง ปฏิบัติเอง

3.3 ปลุกฝังให้รู้และรักท้องถิ่น มองเห็นคุณค่าและตระหนักถึงปัญหาในท้องถิ่น พร้อมทั้งจะเป็นสมาชิกที่ดีของท้องถิ่นทั้งปัจจุบันและอนาคต

4. ด้านการมีความสัมพันธ์กับชุมชน

4.1 ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมายของการศึกษาของผู้เรียน รวมถึงการได้เข้าไปร่วมจัดหลักสูตร ร่วมสรรหาบุคลากรของโรงเรียน มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางระดมทรัพยากรต่างๆ เช่น มีการทอดผ้าป่าเพื่อการศึกษา ความร่วมมือในด้านทุนทรัพย์ วัสดุครุภัณฑ์จากชุมชนเพื่อนำมาใช้จ่ายในโรงเรียน หรือเป็นเงินทุนสำหรับผู้เรียน

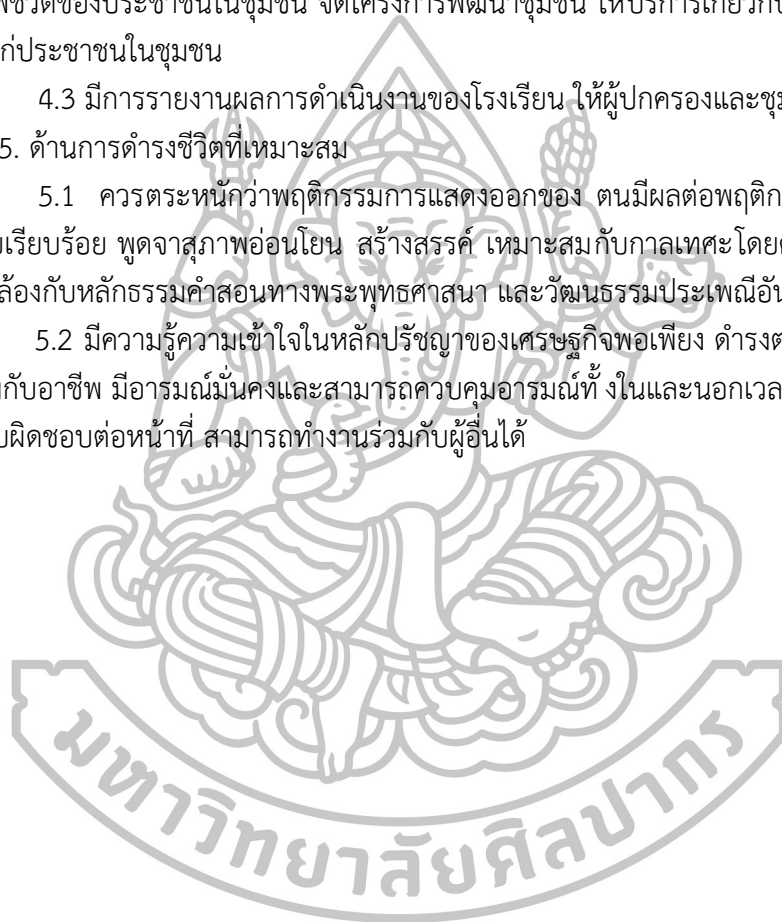
4.2 มีการความช่วยเหลือในด้านความรู้และเผยแพร่ความรู้ใหม่ๆแก่ ประชาชนในชุมชน เช่น ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มีการจัดบริการข่าวสารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน จัดโครงการพัฒนาชุมชน ให้บริการเกี่ยวกับอาคารสถานที่ของโรงเรียนแก่ประชาชนในชุมชน

4.3 มีการรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียน ให้ผู้ปกครองและชุมชนทราบ

5. ด้านการดำรงชีวิตที่เหมาะสม

5.1 ควรตระหนักว่าพฤติกรรมแสดงออกของ ตนมีผลต่อพฤติกรรมของผู้เรียนเสมอ แต่งกายเรียบร้อย พุดจาสุภาพอ่อนโยน สร้างสรรค์ เหมาะสมกับกาลเทศะโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิด ขึ้นสอดคล้องกับหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา และวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม

5.2 มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดำรงตนอยู่ างเรียบง่าย เหมาะสมกับอาชีพ มีอารมณ์มั่นคงและสามารถควบคุมอารมณ์ทั้งในและนอกเวลา มีสัจจะความจริงในความรับผิดชอบต่อหน้าที่ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อทราบการปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในเขตจังหวัดนครปฐม 2) เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในเขตจังหวัดนครปฐม การวิจัยเป็นแบบเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยใช้ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ผู้จัดการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครูและบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม ทั้งหมด 2 โรงเรียน จำนวน 49 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ฉบับ คือ 1) แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามคู่มือปฏิบัติงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา 2) แบบสัมภาษณ์ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการวิเคราะห์เนื้อหา(Content analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปการวิจัยได้ดังนี้

1. การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิต จากมากไปหาน้อย ดังนี้ การมีความสัมพันธ์กับชุมชน การพัฒนาความสามารถในทางวิชาการ การพัฒนาผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ และการดำรงชีวิตที่เหมาะสม ตามลำดับ
2. แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยสัมภาษณ์ครูและบุคลากร ได้แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐมจำนวน 5 ด้าน สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านการจัดการเรียนรู้ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน จัดทำแผนการจัดการจัดการเรียนรู้ นำเทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ จัดการเรียนการสอน มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน วิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนที่ตนรับผิดชอบ เพื่อนำความรู้หรือวิธีการใหม่ๆ ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพการเรียน

2.2 ด้านการพัฒนาผู้เรียน มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน จัดกิจกรรมเสริมสร้างความกตัญญู และจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองในวิถีประชาธิปไตย เข้าร่วมกิจกรรมวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น และประเพณีไทย

2.3 ด้านการพัฒนาความสามารถในทางวิชาการ มีการสำรวจ จัดหา เลือกลงใช้ และ ประเมินคุณภาพสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ สำรวจสื่อการเรียนจากแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกวัด ปลูกฝังให้รู้และรักท้องถิ่น

2.4 ด้านการมีความสัมพันธ์กับชุมชน ให้ชุมชนมีส่วนร่วม กำหนดเป้าหมายของ การศึกษาของ ผู้เรียน การความช่วยเหลือในด้านความรู้และเผยแพร่ความรู้ใหม่ๆแก่ ประชาชนใน ชุมชน มีการรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียน ให้ผู้ปกครองและชุมชนทราบ

2.5 ด้านการดำรงชีวิตที่เหมาะสม ตระหนักว่าพฤติกรรมการแสดงออกของ ตนมีผล ต่อพฤติกรรมของ ผู้เรียน มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดำรงตนอยู่ ว่าง เรียบง่าย

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาใน จังหวัดนครปฐม มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาพิจารณา เพื่อให้ทราบสภาพที่แท้จริงที่เป็นไปได้ และ สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ จึงอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิม เลขคณิต จากมากไปหาน้อย ดังนี้ การมีความสัมพันธ์กับชุมชน การพัฒนาความสามารถใน ทาง วิชาการ การพัฒนาผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ และการดำรงชีวิตที่เหมาะสม ตามลำดับ ซึ่งมี รายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

1 การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้าน การจัดการเรียนรู้ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุก ด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้บุคลากรในโรงเรียนรายงานผลการเรียนรู้ของ ผู้เรียนอย่างเป็นระบบถูกต้องและสมบูรณ์ มีการทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนได้ มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องการออกแบบการเรียนรู้ สามารถจัดทำรายงานผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ สามารถ ออกแบบการเรียนรู้ได้ มีความรู้ความเข้าใจเรื่องมาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและ สาระการเรียนรู้ มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน นำผลวิเคราะห์ไป ใช้ในการวางแผนจัดการเรียนรู้ผู้เรียน มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการรายงานผลการเรียนรู้ และ สามารถวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของสุภาวดี มสนา ได้ทำ การวิจัยเรื่อง ทักษะการนิเทศของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า 1)ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีทักษะการนิเทศโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) การปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) ทักษะ การนิเทศของผู้บริหารด้านเทคนิควิธีส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. การปฏิบัติงานบุคคล ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้านการพัฒนาผู้เรียน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ใน

ระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิต จากมากไปหาน้อย ดังนี้บุคลากรในโรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษได้อย่างเหมาะสม มีความรู้ความเข้าใจวิธีการพัฒนาผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ สามารถจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิต สุขภาพกาย และสุขภาพจิตของผู้เรียนได้ สอดแทรกปลูกฝังวินัยและความเป็นประชาธิปไตยให้แก่ผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้ ดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ สามารถจัด กิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิต สุขภาพกาย และสุขภาพจิตของผู้เรียนที่จัดเป็นที่ยอมรับในสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม สร้างค่านิยมที่ดีงามและความภาคภูมิใจในความเป็นไทยให้แก่ผู้เรียน มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการสร้างค่านิยมที่ดีงามและความภาคภูมิใจในความเป็นไทยให้แก่ผู้เรียน มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล เห็นความสำคัญของการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้เรียน มีความรู้ความเข้าใจและเห็น ความสำคัญของการปลูกฝังวินัยและความเป็นประชาธิปไตยให้แก่ผู้เรียน มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการพัฒนา ทักษะชีวิต สุขภาพกาย และสุขภาพจิตของผู้เรียน จัดกิจกรรมสร้าง ค่านิยมที่ดีงามและความภาคภูมิใจในความเป็นไทยให้แก่ผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน และดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือ ผู้เรียนเป็นที่ยอมรับในสถานศึกษาและชุมชน ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับวิทยา จักรไชย ได้ทำการวิจัยเรื่องทัศนคติของครูที่มีต่อมาตรฐานการปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ยโสธร เขต 1 ผลการวิจัย พบว่าทัศนคติของครูที่มีต่อมาตรฐานการปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ยโสธร เขต 1 โดยภาพรวม มีความเห็นว่ามี การปฏิบัติตาม มาตรฐานการปฏิบัติงานในระดับมาก และมีความเห็นว่ามี การปฏิบัติมากที่สุด ในมาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ ผู้เรียน และมีความเห็นว่ามี การปฏิบัติน้อยที่สุด ในมาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มี ประสิทธิภาพอยู่เสมอ ส่วนมาตรฐานอื่นๆ เรียงลำดับจากมีความเห็น ว่ามีการปฏิบัติมากไปหาน้อย ดังนี้ มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่น ในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจ ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสาร ในการพัฒนา มาตรฐานที่ 12 สร้างโอกาสแก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ทุกสถานการณ์ มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่น พัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ และมาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผล จริง มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน และมาตรฐานที่ 7 รายงานผลการ พัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ

3. การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้านพัฒนาความสามารถในทางวิชาการ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิต จากมากไปหาน้อย ดังนี้ของการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของบุคลากรเป็นที่ยอมรับในสถานศึกษา บุคลากรในโรงเรียนมีการสำรวจ แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการพัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้เหมาะสมกับ ผู้เรียน กระตือรือร้นในการปฏิบัติงานโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาสถานศึกษา จัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิ ปัญญาท้องถิ่น ในการจัดการเรียนรู้ ปฏิบัติงานโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาสถานศึกษาจนเกิดผล

สำเร็จและทันเวลาที่กำหนด บริหารทั่วไปตามที่ได้รับมอบหมายจนเกิดผลสำเร็จและทันเวลาที่กำหนด กระตือรือร้นในการปฏิบัติงานบริหารทั่วไปตามที่ได้รับมอบหมาย ปฏิบัติงานสนับสนุนวิชาการตามที่ได้รับมอบหมายให้เกิดผลสำเร็จและทันเวลาที่กำหนด ใช้เครือข่ายทางวิชาการให้เกิดประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ ปฏิบัติงานสนับสนุนวิชาการตามที่ได้รับมอบหมาย ร่วมกิจกรรมกับเครือข่ายทางวิชาการและมีความรู้ เข้าใจและเห็นประโยชน์ของการใช้และสร้างเครือข่ายทางวิชาการตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกานนท์ อินทปัญญา โดยทำการวิจัยเรื่องการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูโรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของครูโรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) แนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของครูโรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย

4. การปฏิบัติงานบุคคล ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้านการมีความสัมพันธ์กับชุมชน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่ามีขมิ้มเลขคณิต จากมากไปหาน้อย ดังนี้ บุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชน บุคลากรในโรงเรียนเห็นประโยชน์ของการศึกษาเกี่ยวกับชุมชน บุคลากรในโรงเรียนนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเกี่ยวกับชุมชนไปใช้ให้เกิดประโยชน์ บุคลากรในโรงเรียนดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับชุมชนอย่างเป็นระบบ บุคลากรในโรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ บุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญของการให้ความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน บุคลากรในโรงเรียนร่วมกิจกรรมกับผู้ปกครองและชุมชน บุคลากรในโรงเรียนให้บริการชุมชนอย่างสม่ำเสมอ บุคลากรในโรงเรียนประสานความร่วมมือกับชุมชนได้อย่างเหมาะสม บุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญของการให้บริการชุมชน และบุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญของการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ หวน พิณรุฬห์ ซึ่งกล่าวว่า สถานศึกษา ควรให้ความช่วยเหลือหรือบริการชุมชน ซึ่งอาจจะดำเนินการได้หลากหลาย เช่น 1) จัดให้มีการสอนหรือฝึกอบรมเกี่ยวกับวิชาชีพให้กับประชาชนในชุมชน เช่น การตอนตัดตาต่อกิ่งต้นไม้ การเกษตรผสมผสาน การเลี้ยงปลาในนาข้าว การเลี้ยงไก่พันธุ์เนื้อ การตัดเย็บเสื้อผ้า การทำอาหารทำขนม การใช้คอมพิวเตอร์ การแก้และซ่อมเครื่องยนต์ เป็นต้น 2) ให้ความช่วยเหลือในด้านความรู้และเผยแพร่ความรู้ใหม่ๆแก่ประชาชนในชุมชน เช่น ความรู้เกี่ยวกับอาหาร ยารักษาโรค (ยาชุด ยาแก้ปวดต่างๆ) โรคภัยไข้เจ็บต่างๆ การรักษาโรคแบบธรรมชาติบำบัด อันตรายจากยาฆ่าแมลงในผักผลไม้ การเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรกรรมทางเลือก เป็นต้น 3) จัดบริการข่าวสารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน เช่นสถานศึกษาทำหอกระจายข่าว แล้วถ่ายทอดเสียงจากรายการวิทยุที่เป็นความรู้เพื่อประชาชนจะได้นำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ หรืออ่านข่าวสารความรู้เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพอนามัย เป็นต้น และ 4) การเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน สถานศึกษาจะดำเนินการได้โดยจัดโครงการพัฒนาชุมชน โดยชุมชนสนับสนุนด้านบุคลากรและวัสดุอุปกรณ์ เช่น ขุดลอกคูคลองที่ตื้นเขิน ขุดคูระบายน้ำ ซ่อมสร้างถนนเข้าหมู่บ้าน ทำความสะอาดวัดและตลาด เป็นต้น

5. การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้านการดำรงชีวิตที่เหมาะสม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่

ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิต จากมากไปหาน้อย ดังนี้ บุคลากรในโรงเรียนเห็นคุณค่าของการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง บุคลากรในโรงเรียนมีการดำเนินชีวิตเป็นที่ยอมรับในสถานศึกษา บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักศาสนาที่ตนนับถือ บุคลากรในโรงเรียนสามารถบริหารจัดการเศรษฐกิจในครอบครัวได้อย่างเหมาะสม บุคลากรในโรงเรียนสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมี ความสุข และบุคลากรในโรงเรียนประพฤติปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ ซึ่งสอดคล้องกับ เชษฐา ไชยเดช ทำการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของครูที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู ในสถานศึกษาคาทอลิก สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณภาพชีวิตการทำงานของครูในสถานศึกษาคาทอลิก สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในสถานศึกษาคาทอลิก สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) คุณภาพชีวิตการทำงานของครู โดยภาพรวมไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู ในสถานศึกษาคาทอลิก สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ในขณะที่คุณภาพชีวิตการทำงานของครูด้านคือ การเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสังคมและการบูรณาการด้านสังคมส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในสถานศึกษาคาทอลิก สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ โดยภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบของการวิจัยและการอภิปรายผลเกี่ยวกับ การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม ที่นำเสนอไปแล้วนั้น เพื่อให้งานวิจัยนี้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะของการวิจัยดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ค่ามัชฌิมเลขคณิต ข้อที่น้อยที่สุดคือ บุคลากรในโรงเรียนสามารถวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ เพราะฉะนั้นควรมี การอบรม ประชุมสัมมนา ประชุมเชิงปฏิบัติการ และศึกษาดูงาน เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ และทักษะให้กับบุคลากร เปิดโอกาสและส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนพัฒนาตนเองด้วยการศึกษาต่อในสาขาวิชาที่ตรงกับสายงานในระดับที่สูงขึ้น
2. เนื่องจากโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม จัดการศึกษาด้านพระพุทธศาสนา ดังนั้น ควรมีการจัดโครงการปฏิบัติธรรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาแก่บุคลากร เพื่อประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม
3. แนวทางการ พัฒนาการปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐมควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ให้กับผู้เรียน อย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางด้านวิชาการ สร้างความสัมพันธ์อันดีแก่ชุมชน ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เช่น ทอดผ้าป่าเพื่อการศึกษา ชุมชนเข้ามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ตามที่ได้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะของการวิจัยข้างต้น เพื่อให้งานวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน บุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม ได้แพร่หลายออกไป และเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าของผู้บริหาร นักวิชาการ บุคลากรทางการศึกษา และผู้สนใจทั่วไป จึงขอเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรมีการศึกษาการปฏิบัติงาน ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน บุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานบุคคล ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรณีศึกษา ชมดี “การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ: ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี” 2548.
- กิตติ ธีรศานต์, เทคนิคการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ม. ต้น และ ม. ปลาย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา. 2544.
- กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2546.
- _____ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546, พิมพ์ครั้งที่ 9 กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2548.
- _____ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546, พิมพ์ครั้งที่ 9 กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2548.
- _____ สำนักงานปลัดกระทรวง สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2542.
- _____ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 , กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด. 2551.
- _____ กรมวิชาการ, หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 , พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2547.
- การปฏิบัติงานตามภารกิจของสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล , เข้าถึงเมื่อ 15 ธันวาคม 2556, เข้าถึงได้จาก <http://www.nakomtrirung.ac.th/nitibukkon.htm>
- การปฏิบัติงานของบุคคลโรงเรียนบ้านท่าประดู่, เข้าถึงเมื่อ 15 ธันวาคม 2557, เข้าถึงได้จาก http://www.banthapradoo.com/index.php?option=com_content&view=article&id=69&Itemid=96 (กรุงเทพมหานคร : พัฒนาคุณภาพวิชาการ, 2548), 65-66.
- กานนท์ อินทปัญญา, “การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูโรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1” ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549.
- คุณธรรมของครูและการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม, เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2558, เข้าถึงได้จาก <https://educ105.wordpress.com>
- คุณธรรมของครูและการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม. สืบค้นได้จาก <https://educ105.wordpress.com> เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2558.
- ชัยยุทธ แก้วบัวสา, “ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3” ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2551.

- เชษฐา ไชยเดช, “คุณภาพชีวิตการทำงานของครูที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู ในสถานศึกษาคาทอลิก สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550.
- ถวิล สมัครรัฐกิจ, **คู่มือจัดการศึกษาสงฆ์**, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, 2549.
- ทินกร อักษรพิมพ์, “**การพัฒนาการปฏิบัติงานบุคลากรวิทยาลัยสารพัดช่างขอนแก่น**” วิทยุณาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.
- ทิตนา แคมมณี และคณะ, **กระบวนการเรียนรู้ ความหมาย แนวทางการพัฒนาและปัญหาข้อใจ** หน้าที่และความรับผิดชอบของครู, เข้าถึงเมื่อ 18 กรกฎาคม 2558, เข้าถึงได้จาก <http://www.kroobannok.com/article-2603-หน้าที่และความรับผิดชอบของครู.html>
- ทองคุณ หงส์พันธุ์, **สอนดีต้องมีหลัก: บัญญัติ 20 ประการของการสอน**, กรุงเทพฯ: แสงสว่างการพิมพ์, 2542.
- ทองแดง พุทธิเกตุ, “**การพัฒนาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สายปฏิบัติการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี วัดมawangนาราม (พระอารามหลวง)**” วิทยุณาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.
- ธเนศ ปานอุทัย, “**การมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนที่มีมาตรฐานคุณภาพนักเรียนแตกต่างกัน**” กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548.
- ธีรศักดิ์ อัครบวร, **ความเป็นครูไทย** กรุงเทพมหานคร :โรงพิมพ์ ก.พลพิมพ์, 2547.
- ธีรยุทธ พึ่งเพียร และ สรพล สุยะพรหม, **การบริหารบุคคลและความกดดันเชิงวิเคราะห์**, พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุทรไพศาล, 2550.
- ธีระยุทธ สิงห์ศิลป์, “**ความสัมพันธ์ระหว่างขวัญกำลังใจกับคุณภาพในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย**” วิทยุณาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 2550.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์, **นิตยย่อบริหาร**, กรุงเทพฯ: บทิธการพิมพ์, 2548. **โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1, เอกสารสรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา**, กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2554.
- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา, **รายงานการวิจัยค่านิยมและความคาดหวังของเยาวชนไทย** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, **คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับ EQ รวมบทความทางวิชาการเรื่องอีคิว** กรุงเทพฯ : เดสท็อป, 2546.
- พรพรรณ ศรีเทพ, “**ความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดและผลสำเร็จในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3**” วิทยุณาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2549.
- พนม พงษ์ไพบูลย์, **การพัฒนาคน**, กรุงเทพฯ: พิมพ์อักษร, 2546.

- ไพวรรณ คำดี, “การปฏิบัติงานของครูผู้สอนตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2” ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2550.
- เมธี ปิรันธนานนท์, การบริหารงานบุคคลในวงการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 4 นนทบุรี: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2549.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, คู่มือการจัดการระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เทียนวัฒนา พรินท์ติ้ง, 2553.
- ยนต์ จิตชุ่ม, ความเป็นครู. กรุงเทพฯ: โอ เอส พรินติ้งเฮาส์, 2550.
- ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 กรุงเทพมหานคร : นามมีบุ๊คสบลีเคชั่นส์, 2547.
- โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1, เอกสารสรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2554.
- วิจิตร ศรีสอ้าน, ปรัชญาและพัฒนากิจการ, เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารบุคลากรในโรงเรียน เล่มที่ 1 หน่วยที่ 1 – 3, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2546.
- วิชัย ประสิทธิ์วิฑูฒิเวชช์. การพัฒนาหลักสูตรสถานต่อที่ท้องถิ่น . กรุงเทพฯ: เลิฟแอนด์ลิฟ เพรสค, 2552.
- วิทยา จักรไชย, “ทัศนะของครูที่มีต่อมาตรฐานการปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1 ” ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2552.
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์, กระบวนการสร้างประสิทธิผลโรงเรียนขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2549.
- สมศักดิ์ บุญปุ, พระสงฆ์กับการศึกษาไทย, กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2547.
- สมโภชน์ นพคุณ, มิติใหม่ของการบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐและการสนับสนุนโดยเครือข่ายภูมิภาค ที่ปรึกษาระบบราชการ, เข้าถึงเมื่อวันที่ 16 มิ.ย. 2557, เข้าถึงได้จาก <http://www.train.cdd.go.th/idp57/photo/310090171303586413.ppt>
- สุภรณ์ สภาพงศ์, “กรอบความคิดและข้อเสนอแนะ การวิจัยเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ของสังคมไทย ”, วารสารวิชาการ 3,8 สิงหาคม 2547.
- สุภัทร ปัญญาทีป และคณะ, รูปแบบและยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาและการเผยแผ่ศาสนาของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาวัดราษฎร์บูรณาราม , กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น, 2549.
- เสวี ชัดแย้ม, “หน้าที่ของครูในฐานะที่เป็นวิชาชีพ,” วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา 10, 2 มกราคม 2547.
- สุพัตรา มหาวาน , “ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา ” ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพะเยา, 2555 .

สุรวุฒิ ยัญญลักษณ์, “การพัฒนาสมรรถนะเพื่อเพิ่มประสิทธิผลขององค์กรข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ” ปรินญาศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต การบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2550.

สุวิมล ว่องวานิช, การประเมินผลการเรียนรู้แนวใหม่, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี,
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559), กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
2555.

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ , คู่มือปฏิบัติงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2554.

_____ “รายชื่อโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ประจำปี 2555.

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, เข้าถึงเมื่อ 15 ธันวาคม 2556. เข้าถึงได้จาก
<http://deb.onab.go.th/Doc/deb/deb.pdf>

_____ เข้าถึงเมื่อ 15 ธันวาคม 2556, เข้าถึงได้จาก
http://www.onab.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=77&Itemid=67

สำนักงานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม กลุ่มที่ 3, “รายงานการประชุม ครั้งที่ 3, 2553.

สำนักงาน ก.พ., “การประเมินบุคคลเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานที่มี
ประสบการณ์” ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร 1006/ว10 ลงวันที่ 15 กันยายน 2548,
กรุงเทพฯ:สำนักงาน ก.พ., 2548.

สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, แผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559), กรุงเทพฯ: ม.ป.ท. 2555.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว, 2548.

หวน พินธุพันธ์, การบริหารสถานศึกษาด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน, กรุงเทพฯ, ม.ป.ท.,
ม.ป.ป.,2553.

อรพิน เทพจอมใจ, “ความพึงพอใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ทุรกันดาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2” ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2553.

อรุณี นิลสระคู, “ความสัมพันธ์ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการ
ปฏิบัติงานของครูผู้สอน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดบุรีรัมย์ ” ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 2550.

อัมทิพย์ อนิศดา, “ คุณภาพชีวิตของครูที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ” วิทยานิพนธ์ปรินญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร,
2555.

ภาษาอังกฤษ

- I. Barnard Chester, **The Function of The Executive** (Cambridge : Harvard University Press, 1966), 4-82.
- Katz Daniel and L. Khan Robert, **The Social Psychology of Organization** 2nd ed, (New York: John Wiley & Son, 1978), 20.
- Badge David, **Staff Development for Lectures Working in the Spacial North Area** (Educational Management and Administration,2000), 32-33.
- Good V Carter. **Dictionary of education.**(New York: McGraw- Hill Book. 1974) 588.
- Hills, P.J. A . **Dictionary of education.**(London: Routledge & Kegan Payi. 1982) 266.
- Hough, John B. and Duncan, James K. **Teaching description and analysis.** (Addison-Westlu. 1970) 144.
- W. Best John, **Research in Education**, (New Jersey: Prentice-Hall Inc., 1970), 190.
- C. Smart John, Kuh.D. George and Tierney G. William, **The Role of Institution Cultures and Decision Approaches in Organizational Effective in Two-Year Colleges**, The Journal of Higher Education 68,3 (1997): 256-282.
- Maxson Karen, **Deverloping Collegial Work Relationships between Administrators and Teachers**, The High School Journal 73,4 April – May 1990 : 194-199.
- Igoumenopoulos Katerina, “Factors relating to performance appraisal satisfaction and acceptance of lower-level employees” (Master Abstracts International, 2001), 39.
- A. Madison Linda , **The effect of supervisor level of authority and leadership style on elementary schools climate and teacher job satisfaction** (n.p., n.p., 2002), 63.
- L.Desimone and others, “ How Do Discript Management and Implementation Straegies Relate to the Quality or the Professional Development That Districts Provide to Teachers?” (n.p., n.p., 2002), Abstract.
- Cronbach L.J., **Essentiaa of Psychological Testing**, 3nd ed. (New York : Harper & Row, 1970), 161.
- Likert Rensis , อ่างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, **วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์** (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 114-115.
- Schermerhorn, J. R. & Hunt, **Managing Organizational Behavior** 5th ed. (USA: John Wiley & sons, 1966), 116.

ภาคผนวก

(สำเนา)

ที่ ศธ 0520.203.2 /070

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

20 มกราคม 2558

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสาวอรทัย นุตรดิษฐ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบตรวจสอบความตรงของแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย พระอนุชัช อุณหะวงษ์ รหัสนักศึกษา 54252338 นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับ อนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัด นครปฐม” ในการนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความตรง ของเครื่องมือเพื่อการวิจัยที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ภาควิชาการบริหารการศึกษาขอขอบคุณในการอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)
หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ฝ่ายธุรการ

โทรศัพท์ / โทรสาร 0-3421-9136

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจความตรงของแบบสอบถาม

ที่	ชื่อ-สกุล	วุฒิการศึกษา	ตำแหน่ง
1.	พระมหาไกรวรรณ ชินทตติโย ดร.	เปรียญธรรม 9 ประโยค ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร	อาจารย์ประจำคณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏ ราชวิทยาลัย
2.	นางสาวอรทัย นุตรดิษฐ์	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) ภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ โรฒ	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดดอนทราย อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี
3.	นางสาวนรรัตน์ พูนไย	ครุศาสตรมหาบัณฑิต(คม.) วิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ศึกษานิเทศชำนาญการ พิเศษ สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สุพรรณบุรี เขต 2

(สำเนา)

ที่ ศธ 0520.203.2 / ๕๑๒

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

20 เมษายน 2558

เรื่อง ขอตกลงเครื่องมือวิจัย

นมัสการ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสิริกานูจนาธรรม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

จำนวน 15 ฉบับ

ด้วย พระอนุชัช อุณหะวงษ์ รหัสนักศึกษา 54252338 นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับ อนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัด นครปฐม” ในกรณีนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทำการทดสอบความเชื่อมั่น ของเครื่องมือในหน่วยงานของท่าน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ภาควิชาการบริหารการศึกษาขอขอบคุณในการอนุเคราะห์ของท่าน
มา ณ โอกาสนี้

ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

งานธุรการ

โทรศัพท์ / โทรสาร 0 3421 9136

รายชื่อโรงเรียนขอทดลองเครื่องมือ

ที่	โรงเรียน	ที่อยู่
1.	โรงเรียนวัดสิริกานจนาราม	ตำบลท่ามะขาม อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี 71000
2.	โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดไชยชุมพลชนะสงคราม	ตำบลบ้านใต้ อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี 71000

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.977	60

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
การจัดการเรียนรู้	219.77	844.254	.327	.977
a2	220.20	831.545	.577	.977
a3	219.80	815.407	.676	.977
a4	219.67	826.161	.662	.977
a5	219.43	822.668	.710	.976
a6	219.40	834.524	.573	.977
A7	219.47	829.775	.657	.977
A8	219.40	825.972	.697	.976
A9	219.50	821.569	.638	.977
A10	219.53	828.602	.651	.977
A11	219.57	812.461	.872	.976
A12	219.60	811.697	.836	.976
การพัฒนาผู้เรียน	219.93	814.823	.774	.976
b2	219.67	831.885	.528	.977

b3	219.57	830.461	.590	.977
b4	219.17	851.247	.103	.977
B5	219.57	834.461	.531	.977
B6	219.20	828.579	.608	.977
B7	219.10	839.817	.374	.977
B8	219.53	819.292	.673	.977
B9	219.43	816.737	.800	.976
B10	219.53	817.775	.815	.976
B11	219.53	822.257	.676	.976
B12	219.67	809.540	.827	.976
B13	219.63	817.757	.778	.976
B14	219.50	830.810	.611	.977
B15	219.27	829.926	.653	.977
B16	219.57	820.599	.738	.976
B17	219.43	824.116	.721	.976
การพัฒนาความสามารถ ทางวิชาการ	219.30	835.252	.584	.977
c2	219.33	826.230	.744	.976
c3	219.17	835.661	.545	.977
c4	219.43	840.323	.486	.977
C5	219.70	828.700	.596	.977
C6	219.37	832.378	.606	.977
C7	219.60	834.593	.561	.977
C8	219.47	841.430	.488	.977
C9	219.37	839.757	.501	.977
C10	219.93	837.857	.520	.977
C11	219.70	818.769	.781	.976
C12	219.97	833.137	.557	.977
C13	219.80	837.614	.477	.977
C14	219.97	832.723	.618	.977
ความสัมพันธ์กับชุมชน	220.13	823.154	.813	.976
d2	220.03	832.033	.598	.977
d3	219.83	821.178	.712	.976
d4	219.83	817.454	.793	.976
D5	219.83	814.695	.811	.976
D6	220.27	820.547	.703	.976

D7	220.00	812.828	.786	.976
D8	219.70	829.872	.568	.977
D9	219.83	816.075	.688	.976
D10	219.73	829.444	.513	.977
D11	220.33	824.161	.593	.977
การดำรงชีวิตที่เหมาะสม	219.70	829.803	.657	.977
e2	219.57	828.806	.631	.977
e3	219.57	833.840	.507	.977
e4	219.63	837.275	.438	.977
E5	219.90	826.162	.681	.976
E6	220.00	823.103	.679	.976

(สำเนา)

ที่ ศธ 0520.107(นฐ)/ 3565

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

28 พฤษภาคม 2558

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาวัดเสนาหา

ด้วย พระอนุชัช อุณหะวงษ์ นักศึกษาระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม” มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้จัดการ ผู้บริหาร(ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ) ครูและบุคลากร ในโรงเรียนของท่าน เพื่อประกอบการทำการค้นคว้าอิสระ ในกรณีนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดแจ้งผู้จัดการ ผู้บริหาร(ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ) ครูและบุคลากรทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้แก่ศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม)
รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย
รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย
นครปฐม โทร. 0-3421-8788

รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง

ที่	โรงเรียน	ที่อยู่
1.	โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก สามัญศึกษาวัดเสนาหา	วัดเสนาหา ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม 73000
2.	โรงเรียนพระปริยัติธรรมมหา สวัสดีวิทยา	วัดมหาสวัสดิ์นาคพุมาราม ตำบลหอมเกร็ด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 73110

ภาคผนวก จ
เครื่องมือในการวิจัย

มหาวิทยาลัยศิลปากร

แบบสอบถามของการวิจัย
เรื่อง การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามของการวิจัย ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดนครปฐม และมีข้อความของการวิจัย คือ 1) การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับใด โดยเก็บข้อมูลจากบุคลากรทุกคนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม

2. ผู้ตอบแบบสอบถามของการวิจัยฉบับนี้ ได้แก่

2. 1 ผู้บริหาร (ผู้จัดการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ)
2. 2 ครูและบุคลากร

3. แบบสอบถามของการวิจัยฉบับนี้มี 2 ตอน ประกอบด้วย

- 3.1 ข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 3.2 ข้อคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

ขอความกรุณาท่านได้โปรดให้ข้อมูลตามสภาพความเป็นจริงที่ปรากฏอยู่ในสถานศึกษาของท่าน และกรุณาตอบให้ครบทุกข้อ เพราะข้อมูลที่สมบูรณ์เท่านั้น จึงจะสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ และขอรับรองว่าจะไม่มีผลกระทบทางลบต่อตัวท่านหรือสถานศึกษาของท่านทั้งทางตรงและทางอ้อมแต่อย่างใด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดีจากทุกๆ ท่าน

ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

พระอนุชัช สุหนทโร

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

แบบสอบถามของการวิจัย
เรื่อง การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม

ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ใน ○ หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

ข้อที่	สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
1	เพศ ☐ บรรพชิต ☐ คฤหัสถ์ชาย ☐ คฤหัสถ์หญิง
2	อายุ ☐ ต่ำกว่า 30 ปี ☐ 30-40 ปี ☐ 41-50 ปี ☐ มากกว่า 50 ปี
3	ระดับการศึกษา ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท
4	ตำแหน่งหน้าที่ ☐ ผู้จัดการ ☐ ผู้อำนวยการ ☐ รองผู้อำนวยการ ☐ ครูและบุคลากร
5	ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งหน้าที่ ☐ ต่ำกว่า 5 ปี ☐ 5-10 ปี ☐ 11-15 ปี ☐ 16 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานบุคคล ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
ในจังหวัดนครปฐม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านโดยมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

1	หมายถึง	การปฏิบัติงานบุคคลอยู่ในระดับน้อยที่สุด
2	หมายถึง	การปฏิบัติงานบุคคลอยู่ในระดับน้อย
3	หมายถึง	การปฏิบัติงานบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง
4	หมายถึง	การปฏิบัติงานบุคคลอยู่ในระดับมาก
5	หมายถึง	การปฏิบัติงานบุคคลอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อที่	การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
การจัดการเรียนรู้						
1	บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องมาตรฐาน การเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้					
2	บุคลากรในโรงเรียนสามารถวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้					
3	บุคลากรในโรงเรียนนำผลวิเคราะห์ไปใช้ในการวางแผน จัดการเรียนรู้					
4	บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการออกแบบ การเรียนรู้					
5	บุคลากรในโรงเรียนสามารถออกแบบการเรียนรู้ได้					
6	บุคลากรในโรงเรียนนำผลการออกแบบการเรียนรู้ไปใช้ใน การจัดการเรียนรู้ได้					
7	บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการวิจัยเพื่อ แก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน					
8	บุคลากรในโรงเรียนทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนา ผู้เรียนได้					
9	บุคลากรในโรงเรียนมีรายงานการวิจัยที่แสดงถึงการ แก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน					
10	บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการรายงาน ผลการเรียนรู้					

ข้อที่	การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
11	บุคลากรในโรงเรียนสามารถจัดทำรายงานผลการเรียนรู้ ของผู้เรียนได้					
12	บุคลากรในโรงเรียนรายงานผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่าง เป็นระบบถูกต้องและสมบูรณ์					
การพัฒนาผู้เรียน						
13	บุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญของการปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้เรียน					
14	บุคลากรในโรงเรียนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมใน แผนการจัดการเรียนรู้					
15	บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการพัฒนา ทักษะชีวิต สุขภาพกาย และสุขภาพจิตของผู้เรียน					
16	บุคลากรในโรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะ ชีวิต สุขภาพกาย และสุขภาพจิตของผู้เรียนได้					
17	บุคลากรในโรงเรียนกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิต สุขภาพ กาย และสุขภาพจิตของผู้เรียนที่จัดเป็นชื่อรับใน สถานศึกษา					
18	บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการพัฒนา ผู้เรียนเป็นรายบุคคล					
19	บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจวิธีการพัฒนา ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ					
20	บุคลากรในโรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มี ความสามารถพิเศษได้อย่างเหมาะสม					
21	บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจและเห็น ความสำคัญของการปลูกฝังวินัยและความเป็น ประชาธิปไตยให้แก่ผู้เรียน					
22	บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการจัดโครงการ/ กิจกรรมเพื่อปลูกฝังวินัยและความเป็นประชาธิปไตย					

ข้อที่	การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
23	บุคลากรในโรงเรียนสอดแทรกปลูกฝังวินัยและความเป็น ประชาธิปไตยให้แก่ผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้					
24	บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการสร้าง ค่านิยมที่ดีงามและความภาคภูมิใจในความเป็นไทยให้แก่ ผู้เรียน					
25	บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมสร้าง ค่านิยมที่ดีงามและความภาคภูมิใจในความเป็นไทยให้แก่ ผู้เรียน					
26	บุคลากรในโรงเรียนจัดกิจกรรมสร้างค่านิยมที่ดีงามและ ความภาคภูมิใจในความเป็นไทยให้แก่ผู้เรียนได้อย่าง เหมาะสม					
27	บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดระบบ ดูแลช่วยเหลือผู้เรียน					
28	บุคลากรในโรงเรียนดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือ ผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ					
29	การดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเป็นที่ ยอมรับในสถานศึกษาและชุมชน					
การพัฒนาความสามารถในทางวิชาการ						
30	บุคลากรในโรงเรียนพัฒนาและใช้สื่อนวัตกรรมในการ จัดการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียน					
31	ผลของการพัฒนาสื่อนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของ บุคลากรเป็นที่ยอมรับในสถานศึกษา					
32	บุคลากรในโรงเรียนมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้และภูมิ ปัญญาท้องถิ่น					
33	บุคลากรในโรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่ง เรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น					

ข้อที่	การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
34	บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้					
35	บุคลากรในโรงเรียนรู้เข้าใจและเห็นประโยชน์ของการใช้ และสร้างเครือข่ายทางวิชาการ					
36	บุคลากรในโรงเรียนร่วมกิจกรรมกับเครือข่ายทางวิชาการ					
37	บุคลากรในโรงเรียนใช้เครือข่ายทางวิชาการให้เกิด ประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้					
การพัฒนาสถานศึกษา						
38	บุคลากรในโรงเรียนกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานบริหาร ทั่วไปตามที่ได้รับมอบหมาย					
39	บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติงานบริหารทั่วไปตามที่ได้รับ มอบหมายจนเกิดผลสำเร็จและทันเวลาที่กำหนด					
40	บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติงานสนับสนุนวิชาการตามที่ ได้รับมอบหมาย					
41	บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติงานสนับสนุนวิชาการตามที่ ได้รับมอบหมายให้เกิดผลสำเร็จและทันเวลาที่กำหนด					
42	บุคลากรในโรงเรียนกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน โครงการหรือกิจกรรมพัฒนาสถานศึกษา					
43	บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติงานโครงการหรือกิจกรรม พัฒนาสถานศึกษาจนเกิดผลสำเร็จและทันเวลาที่กำหนด					
การมีความสัมพันธ์กับชุมชน						
44	บุคลากรในโรงเรียนเห็นประโยชน์ของการศึกษาเกี่ยวกับ ชุมชน					
45	บุคลากรในโรงเรียนดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับชุมชนอย่าง เป็นระบบ					
46	บุคลากรในโรงเรียนนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเกี่ยวกับ ชุมชนไปใช้ให้เกิดประโยชน์					

ข้อที่	การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
47	บุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญของการให้ความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน					
48	บุคลากรในโรงเรียนร่วมกิจกรรมกับผู้ปกครองและชุมชน					
49	บุคลากรในโรงเรียนประสานความร่วมมือกับชุมชนได้อย่างเหมาะสม					
50	บุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญของการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้					
51	บุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญของการให้บริการชุมชน					
52	บุคลากรในโรงเรียนให้บริการชุมชนอย่างสม่ำเสมอ					
53	บุคลากรในโรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ					
54	บุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชน					
การดำรงชีวิตที่เหมาะสม						
55	บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักศาสนาที่ตนนับถือ					
56	บุคลากรในโรงเรียนประพฤติปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ					
57	บุคลากรในโรงเรียนสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข					
58	บุคลากรในโรงเรียนเห็นคุณค่าของการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง					
59	บุคลากรในโรงเรียนสามารถบริหารจัดการเศรษฐกิจในครอบครัวได้อย่างเหมาะสม					
60	บุคลากรในโรงเรียนมีการดำเนินชีวิตเป็นที่ยอมรับในสถานศึกษา					

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง

การปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดนครปฐม และมีแนวทางการสัมภาษณ์ คือ 1) แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดนครปฐม เป็นอย่างไร โดยเก็บข้อมูลจากบุคลากรโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม

2. ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยฉบับนี้ ได้แก่

2.1 ครูและบุคลากร

ขอความกรุณาท่านได้โปรดให้ข้อมูลตามสภาพความเป็นจริงที่ปรากฏอยู่ในสถานศึกษาของท่าน และกรุณาตอบให้ครบทุกข้อ เพราะข้อมูลที่สมบูรณ์เท่านั้น จึงจะสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ และขอรับรองว่าจะไม่มีผลกระทบทางลบต่อตัวท่านหรือสถานศึกษาของท่านทั้งทางตรงและทางอ้อมแต่อย่างใด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดีจากทุกๆ ท่าน

ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

พระอนุชัช สุนุทโร

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานบุคคลด้านการพัฒนาความสามารถในทางวิชาการ.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานบุคคลด้านการพัฒนาสถานศึกษา.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานบุคคลด้านการมีความสัมพันธ์กับชุมชน.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานบุคคลด้านการดำรงชีวิตที่เหมาะสม.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ขอขอบคุณในการให้ความร่วมมือกรอกข้อมูลเพื่อการวิจัยมา ณ โอกาสนี้
พระอนุชัช อุณหะวงษ์

